

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

75

WIJ ZIJN 75 JAAR en dat is een gelukwens dubbel en dwars waard, want het heeft er talloze malen naar uitgezien, dat wij deze mooie leeftijd niet zouden bereiken.

Ons voortijdig overlijden zou door velen met vreugde zijn begroet. Kwakzalvers van diverse pluimage wogen elk onzer woorden op een goudschaaltje en lieten geen kansje op een civiele procedure onbenut. Dan kon zich de curieuze situatie voordoen, dat één kras woord, in felle verontwaardiging over schandelijke kwakzalverspraktijken geuit, ons voor een rechtbank duur te staan kwam. De onbaatzuchtige, voor de volksgezondheid strijdende Vereniging tegen de Kwakzalverij trok aan het kortste, de baatzuchtige, om de volksgezondheid lachende kwakzalver aan het langste eind. Formeel-juridisch althans.

Doch moreel? Onze tegenstanders, de soms onbewuste, doorgaans bewuste belagers van de Nederlandse volksgezondheid, zijn er inderdaad in geslaagd ons enkele malen aan de rand van het

1881 ONS FEEST 1956

DE FEESTELIJKE PLECHTIGHEID, waarmee het 75-jarig bestaan van de Vereniging tegen de Kwakzalverij zal worden gevierd, vindt plaats op

Zaterdag 21 Januari 1956
's middags te 3.30 uur
in het **American Hotel, Leidseplein, Amsterdam.**

SPREKER: prof. dr P. Muntendam, Directeur-generaal van de Volksgezondheid.

DE FEESTREDE wordt uitgesproken door prof. dr L. B. W. Jongkees, hoogleraar te Amsterdam.

NA AFLOOP recipieert het Bestuur der Vereniging tegen de Kwakzalverij.

TEN BESLUITE een feestdiner, waaraan de leden met hun dames van harte welkom zijn. Nadere mededelingen in het vorige nummer.

graf te brengen. Maar niet er in. Steeds heeft onze Vereniging de kracht gevonden om voort te gaan op de in 1881 ingeslagen weg. Eer noch winstbejag was haar drijfveer, want noch het een noch het ander is in de strijd tegen de kwakzalverij te behalen. Haar enige stimulans was en is: idealisme, de in-

nerlijke zekerheid dat deze strijd móet worden gestreden.

Zolang die idealistische overtuiging blijft leven, zal er een Vereniging tegen de Kwakzalverij zijn. Geschraagd door die overtuiging gaat zij welgemoed haar 76-ste levensjaar in.

ES.

(Ill. dr A. Melchior)

WAT WEET EEN KOE VAN SAFFRAAN?

ZODRA ir O. J. Cleveringa, inspecteur van de Landbouw, was gepensionneerd en derhalve van zijn spreek- en schrijverbod, hem door het Ministerie van Landbouw opgelegd, was ontslagen, heeft hij in een persconferentie zijn ideeën uiteengezet. Hij beperkte zich niet als vroeger tot bemesting en andere agrarische problemen, maar betrad een veel wijder veld.

Blijkens „Het Vakblad voor Bloembollenteelt en -handel” van 28 October 1955 heeft ir Cleveringa zich ter persconferentie ontpopt als een verbitterd voorvechter van de aardstralentheorie. Dat deze theorie, aldus het Vakblad, door de wetenschappelijke wereld onhoudbaar wordt genoemd, weet ir Cleveringa hieraan, dat zij dit vraagstuk slechts benadert met het nuchter verstand. Slechts wie zich laat leiden door zijn intuïtie, dat is het instinct gelouterd door de rede, kan de hogere logica der natuur onderkennen en begrijpen.

Hart en hooibroei

IR CLEVERINGA betrad het brede veld der geneeskunde door alle ziekten toe te schrijven aan „aardstralen”. Hij omschrijft deze als schadelijke manifestaties van het elektrische oerklimaat. Alle ziekten van de mens, maar ook alle gebreken van materialen (scheuren van beton enz.) zouden te wijten zijn aan deze trillingen, die electronen wegzuigen uit de atoomstructuur der metalen en andere elementen, waaruit leven wezens en de onbezielde materie zijn samengesteld. Het gevolg hiervan zijn ziekten van de mens, verval van materialen, maar ook... hooibroei. Deze trillingen hebben bepaalde trillingsgetallen en zijn zo ieder onderscheidelijk aansprakelijk voor bepaalde ziekten van het bloed, van de zenuwen en van diverse organen (hart, maag, lever enz.). De remedie daartegen is een afschermkastje, dat voor iedere ziekte, dus voor iedere trilling, speciaal geconstueerd dient te zijn.

Geen boerenbedrog?

TIENTALLEN van zulke in gebruik zijnde afschermkastjes heeft ir Cleveringa onderzocht. Hij wilde niet spreken van boerenbedrog (waarom niet? red. Maandblad tegen de Kwakzalverij), maar constateren dat geen daarvan afdoende bescherming bood. Een uitzondering maakte hij voor een Duits apparaat, dat elke schadelijke aardstraling binnen een straal van 2000 meter zou nivelleren. De enigen die de strijd tegen de ziekten met succes kunnen voeren zijn volgens ir Cleveringa de kruidkundigen en homoeopathen. Want al zullen zij wellicht niets van de aardstralentheorie willen weten, instinctief funderen zij hun wetenschap daarop. Ir Cleveringa ziet de magneti-

seurs, helderzienden enz. als mensen met een bijzonder sterk electrisch stralingsveld, dat hen in staat stelt ziekten te genezen, doordat zij de „leeggelopen accu van het menselijk lichaam weer bijladen”. In scherpe bewoordingen gispte ir Cleveringa de moderne geneeskunde. Hij meende dat men gearandeerd ziek zou worden in de moderne ziekenhuizen, door moderne vergiften als penicilline en antibiotica, die hij omschreef als schimmels uit het electrische oerklimaat, welke bij de mensen de ergste complicaties veroorzaken.

Geen autoriteit

DE MODERNE WETENSCHAP zowel als de daarop gebaseerde geneeskunde worden door ir Cleveringa — mir nichts, dir nichts — verworpen. Zolang die niet toe is aan de door hem aangeprezen „intuïtieve” benadering der problemen, zal ze niets dan bokken schieten.

Het Vakblad voor Bloembollenteelt en -handel neemt bij monde van zijn hoofdredacteur, de heer T. Lodewijk, scherp stelling tegen ir Cleveringa's beweringen. De conclusie van het Vakblad luidt als volgt.

Wanneer wij dit alles vernemen, komen we tot de conclusie dat ir Cleveringa, landbouwkundige, als een opgewonden schoenmaker zijn leest heeft verlaten en zich thans beweegt op een terrein, dat het zijne niet is. Hij gooit maar liefst de gehele moderne wetenschap onderstboven en specialiseert zich in de geneeskunde. Zonder Zijn-Edelgestrenge met dit productief en nuttig huisdier te willen vergelijken komt ons toch het spreekwoord in gedachten: Wat weet een koe van saffraan? Oppervlakkige mensen zullen ir Cleveringa, die als bekend een zeer goed en overtuigend spreker is, op grond van zijn ingenieurstitel een autoriteit achten. Hij is dat echter net zo min als die andere kampioen in het kamp der paranormaal-begaafden, prof. Tenhaeff, die alleen maar doctor in de

letteren was, voordat hij op kosten van een vereniging een bijzondere leerstoel in Utrecht bezette. Er zijn vele verschijnselen, waarvoor de moderne wetenschap (nog) geen verklaring heeft. Er is veel, dat ons verstand niet vatten kan, maar of men er mee opschiet het verstand te ruilen voor instinct, al of niet door de „rede” (is dat wat anders dan verstand?) gelouterd, dat is een andere vraag. Wij hadden gaarne gezien, dat ir Cleveringa zijn ongetwijfeld grote kennis en ervaring benut had op zijn eigen terrein en ons verder had voorgelicht over onze cultuurproblemen, aldus het Vakblad. Hij verkoos in plaats daarvan een terrein, waarop zich zóveel kwakzalvers bewegen, dat men door de bomen het bos niet meer kan zien. Ir Cleveringa wil te veel bewijzen en volgens een aloud spreekwoord bewijst men dan juist... niets.

„Hij wéét het.”

IN het volgende nummer van genoemd Vakblad schreef de heer Lodewijk over „Wetenschap en intuïtie”, zulks naar aanleiding van vragen uit zijn lezerskring, of hij dan inderdaad meende, dat de officiële wetenschap het einde van alle tegenspreken is. En of allen, die zich aandienen als paranormaal-begaafden, kwakzalvers en oplichters zijn. Aan het antwoord van de heer Lodewijk ontlene wij het volgende.

Het kenmerk van de wetenschap is, dat zij haar grenzen weet. Wanneer zij zichzelf als alwetend aandiende, kreeg ze vrijwel terstond het lid op de neus. Hoe meer men weet, hoe beter men weet hoe weinig men weet. De echte wetenschapsman is een ootmoedig mens, die weet dat hij slechts een fractie van het geheel bekijken kan, nooit aan een eind is, en die wijd open staat voor iedere nieuwe ontwikkeling. Daarom houdt de wetenschap ook altijd zo veel slagen om de arm, al kan dat ons leken wel eens irriteren.

De macht van de kwakzalver is hierin gelegen, dat hij nooit twijfelt. Hij wéét het. Hij kán het. Alle anderen hebben het mis, hij heeft het bij het rechte eind. We denken maar aan de helderzienden. Nog onlangs, toen twee kleine jongens verstikt werden gevonden in een kist bij het Carlton-hotel in Amsterdam, bleek hun onmacht. Niet minder dan vijf van die heren wisten waar de kinderen waren. Op hun aanwijzing heeft de politie uren gedregd... Vroeger kwam het alléén in de krant, wanneer zo'n man het, al of niet dank zij helderziendheid, al of niet toevallig, bij het rechte eind had. De Vereniging tegen de Kwakzalverij heeft onlangs de kranten er op gewezen, dat hun voorlichting volledig moet zijn. Door alleen de successen te vermelden maakt men reclame voor deze lieden. Door ook hun

(Ill. dr A. Melchior)

Waarschuwing

EEN LEZER schrijft ons: „In het Decembern timer wordt onze penningmeester een bedroefd man genoemd en ter verklaring van zijn verdriet naar het verslag 1954 verwezen. Tot mijn verbazing trof ik daar echter niet een nadelig, maar een batig saldo van f 494,91 aan. Sinds wanneer weent een penningmeester om een batig saldo?”

Ook andere lezers zullen de terecht gesignaleerde tegenstrijdigheid hebben opgemerkt, zodat opheldering nuttig en nodig is. Bij de jaarcijfers-1954 had onze penningmeester een korte toelichting gevoegd, die op het laatste moment om technische lay-out redenen niet kon worden opgenomen.

In dat overzicht was vermeld, dat het batig saldo van f 494,91 slechts het gevolg was van het feit, dat ons maandblad in de eerste helft van 1954 drie i.p.v. zes keer is verschenen, hetgeen de uitgaven met bijna f 700 drukte. Ware het maandblad normaal uitgekomen, dan zou 1954 een tekort van ongeveer f 200 hebben opgeleverd.

Maar in dat overzicht stonden nog meer sombere zinnen. „De financiële vooruitzichten onzer Vereniging zijn verre van gunstig”, aldus de penningmeester. De hogere kosten van bureau, redactie en drukker (alle gericht op bevordering van de doelstellingen der Vereniging) overtreffen de inkomsten thans met minstens f 1700 per jaar.

Eindelijk!

Dr Oosterhuis distancieert zich van het zogenaamde Baken Anti-Rheuma alias Bouée Antitartre

TOT DUSVERRE was de Amsterdamse arts dr R. A. B. Oosterhuis de enige ons bekende medicus, die het z.g. Baken Anti-Rheuma alias Bouée Antitartre aanbeval. De advertentietekst van dit kwakzalversmiddel was, naar hij en de importeur (fa. Mulimex, Den Haag) ons destijds meedeelden, van zijn hand.

Met voldoening constateren wij, dat dr Oosterhuis thans van de dwalingen zijns weegs is teruggekeerd. Dat valt op te maken uit een brief, welke dr Oosterhuis aan de Drukkerij Smit te Hengelo (blijkbaar de drukker van het blad „De Natuurgeneeswijze”) zond en waarvan hij onze redactie een afschrift deed toekomen.

Dit afschrift luidt: „Wij ontvingen uw brief van 3 dezer (Dec. '55), waarin u voldeed aan ons verzoek de advertentie Mulimex Agencies mij ter in-

zage te zenden. In de eerste plaats heb ik bezwaar tegen de schreeuwerige tekst van de advertentie, maar ook tegen het feit dat tot nu toe op geen enkele wijze getracht is de beweerde heilzame werking van het z.g. anti-rheuma-baken door een laboratorium-onderzoek te testen. Ik heb daarvan ook niet gelezen in „Ici Paris” en indien het daarin gestaan had, zou de apothekersvrouw, die het blad geregeld leest, mij wel op de hoogte gesteld hebben. De renommée van het middel lijkt mij meer en meer twijfelachtig en het is stellig niet geraden de toegezonden advertentie op te nemen. De hele opstelling is in de geest van Pinkpillen en dergelijken, scheidt geen vertrouwen. De standing van ons blad laat de opname niet toe. Hoogachtend, enz.”

Wij teren dus op ons (bescheiden) kapitaal in. Deze gang van zaken houdt voor ons allen een ernstige waarschuwing in. De financiële basis moet breder en het ledental aanzienlijk groter worden. De middelen om daartoe te geraken zijn in het vorige en in dit nummer aangegeven: feestgaven storten en nieuwe leden winnen!

Uw feestgave

WIE jarig is, pleegt cadeaux te ontvangen. Deze maand wordt de Vereniging tegen de Kwakzalverij 75 jaar. Een mooie leeftijd. Een leeftijd, die moet worden gevierd met mooie cadeaux. Het mooiste cadeau, dat gij, leden der Vereniging, haar kunt aanbieden, is een gave in geld. Bijvoorbeeld één jaarcontributie extra. Tegen het dubbele of driedubbele bestaat van de zijde van de jarige geen bezwaar.

Mogen wij even citeren uit ons vorige maandblad? „In de dagen rond de jaarwisseling worden altijd veel goede voornemens geboren. Zet dit ene goede voornemen jegens uw eigen vereniging in een daad om!”

Mogen wij nu even informeren, hoe het er mee staat? Natuurlijk hebt ge bij het lezen van onze aansporing gedacht: ik doe mee. Het goede voornemen is er ongetwijfeld geweest. Alleen tot omzetting in een daad is het niet gekomen — hetgeen voor de jarige toch wel zeer teleurstellend is!

Mogen wij dan nogmaals dringend verzoeken de feestgaven, die u allen van plan was te sturen, inderdaad te sturen? Hier zijn weer de gironummers van onze penningmeester:

Postgiro 32237 en Gemeentegiro K 1672, ten name van de Ver. tegen Kwakzalverij, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid.

Grijpt vulpen en chequeboekje — uw jarige Vereniging wil een héél beste verjaardag hebben!

„Wij willen u wel helpen”

OP Vrijdagavond 6 Januari vond voor de Vara-microfoon de eerste uitzending plaats van een reeks klankbeelden, waarin steekproeven worden genomen bij „lieden die aanbieden u beter te maken, de toekomst te voorspellen of te helpen”. De klankbeelden zijn samengesteld door Bob Uschi en Gabri de Wagt.

Het Algemeen Dagblad van 4 Januari merkte op, dat bij de opnamen voor deze reeks over waarzeggerij, kwakzalverij enz. gebruik is gemaakt van vestzakzendertjes. „Ongeveer een jaar geleden heeft de Vara voor de eerste keer met vestzakzenders geëxperimenteerd en toen is een boeiende reportage van enkele niets vermoedende Amsterdamse waarzegsters gemaakt. De uitzending van deze reportage bracht hier en daar kritiek teweeg, maar de Vara heeft zich daaraan niet te zeer gestoord. De samenstellers menen, hoe

onsympathiek het middel ook mag zijn, dat vestzakzenders toch wel gebruikt moeten worden als het gaat om opheldering van volksbedrog, zoals men dat in ons land nog zo vaak aantreft.”

De reeks zal minstens zes uitzendingen tellen, die om de veertien dagen de aether in gaan. Aangezien de beide samenstellers ook de Vereniging tegen de Kwakzalverij aan het woord laten, vestigen wij de aandacht van onze leden en lezers op deze klankbeelden. De data (steeds Vrijdagen) zijn:

20 Januari,

3 en 17 Februari,

2 en 16 Maart.

Met vreugde begroeten wij deze bondgenoot in de aether. Moge deze reeks uitzendingen tot gevolg hebben, dat velen de schellen van de ogen vallen — tot heil van hun gezondheid en portemonnaie!

Het wonder der hoogfrequente stralen?

DEZER DAGEN werd ons van bevriende zijde toegezonden een propagandabladd van het Nederlands Instituut voor Hoogfrequentie in Den Haag, welk blad werd uitgereikt aan de bezoekers van de tentoonstelling te Hoofddorp ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan van de Haarlemmermeer.

Vooraf wordt in het vlugschrift een beschouwing gegeven over de verschillende geneeswijzen, die men kan aanwenden om in geval van ziekte weer gezond te worden. Het doet heel eigenaardig aan, dat de allopathie op één lijn wordt gesteld met homoeopathie, biochemie en kruidengeneeskunde. De klap op de vuurpijl is de bewering, dat al die genoemde methoden, wanneer haar kunst tekortschiet, haar toevlucht nemen tot de natuurgeneeskunde. „Licht, lucht, water en electriciteit zijn de middelen van deze natuurgeneeskunde. Deze is dus de laatste toevlucht van alle andere methoden! Waar niets meer kan helpen, waar alle medicamenten geen resultaat hebben, brengen juist de middelen der Natuurgeneeskunde dikwijls nog hulp. Als het zo is gesteld is het toch wel beter niet zolang te wachten tot alles niet meer kan baten en alleen gevallen, die hopeloos zijn naar de natuurgeneeswijze te verwijzen. Neen, men moest veel meer dan tot nu toe zich, van het begin af, aan deze geneesmethode toevertrouwen.”

Niets gehoord

HET bovengenoemde instituut heeft een draagbaar apparaat ontworpen, waardoor een van de belangrijkste onderdelen der natuurgeneeskunde, namelijk hoogfrequente stralen, onder ieders bereik worden gebracht.

Naar aanleiding van dit geschrift heb ik mij tot het instituut in Den Haag gewend om nadere inlichtingen. Ik wilde graag iets meer weten over de prijs van het toestel en over de talloze dankbrieven, die in de loop der jaren van patiënten en medici zouden zijn ontvangen en ter inzage zouden liggen. Op mijn verzoek heb ik niets gehoord en ik ben dus geheel aangewezen op het verspreide prospectus. Hierin worden tal van ziekten vermeld, bij welke het

apparaat van zegenrijke werking zou doeltreffend medicament is. Ik vraag mij af, wat hij zou hebben gezegd van zijn. Ik neem slechts: *aderverkalking* (men geeft een beschouwing over het ontstaan van een beroerte, die wel een heel eigenaardig licht werpt op de anatomische kennis van de schrijver van het pamflet), *asthma, jicht en rheumatiek, huid- en hartziekten, aambeien en spataderen, hoofdpijn, maag- en zenuwlijden, verstopping, suikerziekte enz.* Bij de laatste wordt weliswaar de nadruk gelegd op goede medische behandeling, maar toch ook beweerd, dat de hoogfrequentie voorbehoedend kan werken en een gunstige werking zou hebben op de klieren van inwendige afscheiding. Mijn leermeester prof. Pel heeft ons steeds geleerd, dat als diverse medicamenten voor één bepaalde ziekte worden aanbevolen, geen van alle een één geneeswijze, die voor zo tal van ziekten wordt aanbevolen!

ZONDER iets meer te weten van het aanbevolen apparaat durf ik te zeggen, dat de goede werking op al deze ziekten op zijn zachtst uitgedrukt zeer twijfelachtig zal zijn. Het aanprezen van dit „universele” middel is te betitelen als kwakzalverij en de maaglijder, die jarenlang zonder succes met diët en medicamenten is behandeld, zal beter een advies van een chirurg kunnen inwinnen dan weer kostelijke tijd voorbij te laten gaan door het nemen van de proef met het hoogfrequentieapparaat.

Als inderdaad van hoogfrequente stralen in een bepaald geval gunstige werking zou kunnen worden verwacht, dan is de huisarts, die de patiënt door en door kent, de aangewezen man om daartoe over te gaan. Niet een instituut, dat zonder medische kennis tot een behandeling adviseert en er alleen maar op uit is zoveel mogelijk apparaten te verkopen.

Men zij gewaarschuwd!

R. E. W.

KOE EN SAFFRAAN (Slot)

falen (veel vaker!) te vermelden licht men het publiek beter voor.

Eén verstandig ding

IN DE PLAATS van het nuchtere verstand stelt ir Cleveringa, aldus de heer Lodewijk, de „door de rede gelouterde instincten”, die hij betitelt als „intuïtie”. En dit is voor ons (de heer Lodewijk) het zwakste gedeelte van zijn hele theorie. Dat dit zwakste deel nu juist het fundament ervan is, maakt de zaak er niet beter op. Immers, door het verstand gescherpte (dat is een beetje normaler uitdrukking voor „door de rede gelouterde”) intuïtie heeft zo vele wetenschapsmensen geleid. Intuïtie heeft geweldige uitvindingen voorbereid. Men zag als in een flits een oplossing... en ging dan geduldig aan het werk om te bewijzen dat het de juiste was. Intuïtie door het verstand gescherpt hebben ook wij bollenmensen nodig bij ons zakendoen, bij de leiding van ons bedrijf. Zonder dat zijn we automaten, perfecte machines maar zonder dynamo. Maar laten we met onze door het verstand gescherpte in-

tuitie één verstandig ding doen: ons bemoeien met de zaken waarvan we verstand hebben en ons voor dingen, waarvan we geen verstand hebben, doen voorlichten door de mensen, die er wél verstand van hebben. Dan maken we het best en het nuttigst gebruik van onze „door de rede gelouterde” instincten, die ons de waarheid doen beseffen van het spreekwoord: Schoenmaker, hou je bij je leest.

Verloren slag

TOT ZO VER de hoofdredacteur van het Vakblad voor de Bloembollenteelt en -handel. Wij hebben weinig aan zijn rustig-overtuigende betoog toe te voegen. Slechts dit. Ir Cleveringa is weer op het oorlogspad. Dat is zijn goed recht. Wij leven in een vrij (bloembollen)land.

De landbouwingenieur Cleveringa houde zich echter bij de landbouw en keuvel niet over zaken, waarin hij voor honderd procent ongeschoold en onbevoegd is. Doet hij dat niet, dan zal hij op zijn oorlogspad meer nederlagen dan overwinningen moeten boeken. Getuige de slag, die hij thans weer heeft verloren: de Slag op het Bollenveld.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheker* Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid* te Haarlem; H. Dijkstra, *Comm. van Politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap van de Vereniging inclusief Maandblad f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten ..... f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevrouw A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opricht 1 Januari 1881

DE NAR NAM DE PROEF!

IN DE TIJD, toen in de hofhouding der vorsten de nar somwijlen de enige verstandige persoon was, werd aan een dergelijk gewichtig ambtenaar door zijn gebieders gevraagd, van welk beroep in zijn rijk de meeste vertegenwoordigers waren.

„Van 't beroep der geneeskundigen, Sire!” klonk onmiddellijk het antwoord. En de nar bewees wat hij zeide. Hij plaatste zich met een doek om de mond en een pijnlijk vertrokken gelaat aan de ingang van het paleis. Toen de dag was geëindigd, was er niemand het gebouw in- of uitgegaan of hij had hem het een of ander onfeilbaar middel tegen kiespijn aan de hand gedaan: van Zijne Majesteit in Hoogst Eigen Persoon af tot de keukenjongen toe!

Aan het herstellen van een versleten plekje in zijn narrenpak of het zetten van een lapje op zijn schoenen, daaraan zou niemand zich hebben gewaagd. Men zou hem naar kleermaker of schoenlapper hebben verwezen. Genezen echter kon ieder. Is het tegenwoordig anders?

Dit fragment uit het boekje „De kwakzalverij met geneesmiddelen”, in 1878 geschreven door de gebroeders Bruinsma, de stichters van onze vereniging, werd geciteerd door prof. dr P. Muntendam, directeur-generaal van de Volksgezondheid, in de rede, waarmee hij op 21 Januari de viering van ons 75-jarig bestaan opende.

Bang voor onderzoek

IS het tegenwoordig anders? Neen, antwoordde prof. Muntendam, ook vandaag de dag weet ieder over de beoefening van de geneeskunst mee te spreken en krijgt men adviezen, die helaas nog al te vaak leiden tot de kwakzalver, in welk pak deze zich ook moge steken, of hij moge werken met zalven of kruiden, met stralen of stralenwerende apparaten, of hij ongediplomeerd is dan wel het diploma bezit, dat hem de bevoegdheid geeft de geneeskunst uit te oefenen. Deze laatstgenoemde categorie, klein maar kwaadaardig, is niet de minst gevaarlijke, maar ook hierin is de wereld niet veranderd. Als wij lezen, hoe in de zestiger jaren van de vorige eeuw een Amsterdams geneesheer zijn naam verbindt aan een boek „Nood- en Hulpboek voor allen die in de liefde buiten-

sporig zijn geweest” en hoe hierin het publiek wordt misleid met als doel de druppels en de kruidenthee van deze medicijnman te betrekken en als gevolg de welvaart van deze volksbedrieger, dan kunnen wij vaststellen, dat het tegenwoordig wat beschaafder toegaat en wat quasi wetenschappelijker, omdat men zich bewust is anders te kunnen worden gegrepen. De middelen zijn veranderd, maar het doel vaak niet. Het zijn de lieden, waarvoor het publiek zich interesseert, omdat zij ook nu met hun geschriften dit publiek weten te bereiken, doch zich angstvallig onttrekken aan de hun geboden gelegenheid van een kritisch-wetenschappelijk onderzoek naar hun zogenaamde geneeswijzen.

Mestzalf

PROF. MUNTENDAM haalde een geval uit zijn Drentse praktijk op: dat van een boer, die zijn borst insmeerde met z.g. anti-tbc-zalf, voornamelijk bestaande uit koemest en hem geleverd door een Groningse predikant. De kwak heeft het terrein van de tbc-bestrijding ontruimd, sinds de medische wetenschap deze ziekte onder de knie heeft.

„Geen nood echter voor de kwakzalver”, aldus de spreker, „Hij verplaatst zijn jachtterrein naar de kanker en zorgt er voor, dat tallozen in het stadium, waarin succesvolle behandeling door operatie of bestraling nog mogelijk is, deze hulp niet inroepen, doch zich laten verleiden door de lokkende uitspraken van door de kwakzalver zogenaamd genezen kankerlijders. Men denke echter niet, dat omstreeks de tachtiger jaren de kanker niet het terrein van de kwakzalvers was. Het boekje van Bruinsma maakt gewag van het volgende. Een arts kondigt per advertentie voortdurend aan, dat hij kanker kan genezen, ook per brief. Men krijgt voor veertien dagen medicijnen en moet dan weer schriftelijk rapport

DE OPENINGSREDE van prof. dr P. Muntendam, directeur-generaal van de Volksgezondheid, gehouden bij de viering van het 75-jarig bestaan van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

Ill. dr A. Melchior

uitbrengen over zijn toestand en natuurlijk bij elke brief f 5 insluiten (wie zegt daar, dat er iets nieuws onder de zon is?). Eindelijk verstout zich een inwoner van Rotterdam om in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 12 December een zeer uitvoerige advertentie te plaatsen, waarin hij waarschuwt tegen deze arts, die zijn echtgenote behandelde tegen grof geld, waarna haar kwaal onder „vreeselijke smarten” verergerde. Terecht slaakt Bruinsma de verzuchting, hoe duidelijker het inzicht in het wezen der kwakzalverij en der kwakzalversmethoden zou zijn, indien alle teleurgestelde lijdens hun ervaringen met deze, de volksgezondheid ondermijnende lieden ook eens op schrift zouden willen stellen. Een verzuchting, waarbij ik mij driekwart eeuw later aansluit.

Het stralensprookje

PROF. MUNTENDAM wilde uit het heden slechts één vorm van bedrog met

name noemen: de waardeloze anti-aardstraal-kistjes, waaraan men te veel eer gunt, als men ze apparaten noemt.

„Geen schoner jubileumgeschenk had uw vereniging kunnen worden aangeboden dan het rapport van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen over de betekenis van de wichelroede voor de landbouw, dat kort geleden verscheen ten verfolge op het rapport van de Commissie Clay uit genoemde Akademie. Vernietigender uitspraak ten aanzien van het vermogen van wichelroedeloopers om aardstralen — een Duitse fantasie uit 1920 — vast te stellen, laat zich niet denken. Het zelfde geldt met betrekking tot de kistjes. Hier past slechts één woord: bedrog.

Toch is de mens niet wijzer geworden. Wij leven in de eeuw van de stralen: de röntgenstralen, de radioactieve stralen. De slimme kwakzalver zou toch wel hopeloos ten achter blijven, indien hij ook zijn methoden niet hierbij zou aanpassen. Tegen de ioniserende stralen kan hij de mens niet beschermen, dan maar lege kistjes of kistjes met rommel tegen stralen, die niet bestaan. En als deze uitverkocht zullen zijn, dan zullen de atoomenergie en de kernsplitsing wel aantrekkelijke terreinen voor de heren vormen. Zouden zij ook daarvoor maar niet vast een studiec ommissie gaan benoemen? Vooral een paar klinkende namen er bij, dat is zo te doen gebruikelijk tegenwoordig. Als het maar buiten de critische wetenschap blijft, want anders zou het wel eens kunnen zijn, dat de heren er niet beter van werden; en dat kan toch niet het doel van hun nobel streven zijn.”

Ook onze wens

PROF. MUNTENDAM behandelde de houding van de pers ten opzichte van het kwakzalversprobleem en stelde vast, dat in die houding sinds de dagen van de Bruinsma's „zeer veel veranderd is en wel ten goede”. Spreker wees anderzijds op het nog bestaande euvel van advertenties van „sommige zogenaamde tandheelkundige inrichtingen” en besloot zijn rede aldus: „Ik wens u toe, dat een van mijn opvolgers bij het eeuwfeest van uw vereniging als onderwerp van zijn rede zal hebben: „De bijdrage van de overheid in de bestrijding der kwakzalverij en de resultaten daarvan in de laatste kwart eeuw”.”

Die wens koestert ook onze vereniging. Moge de overheid in toenemende mate haar steun, met raad én daad, verlenen aan de energieke bestrijding van de kwakzalverij!

NIEUWE LEDEN:

zie ons Maartnummer!

VOORLICHTING ZIJ VOORZICHTIG!

IN verschillende bladen verschenen de laatste maanden artikelen over de Zellulatherapie van Dr. Niehaus en de Neutraaltherapie van Dr. Huneke, waarin grote verbazing werd uitgesproken over het feit dat de Nederlandse artsen in het algemeen een zeer afwachtende houding tegenover deze nieuwe geneeswijzen zouden aannemen. Ik moet bekennen dat ik van deze hele geschiedenis niet meer weet dan wat ik vermeld vond in een artikel „Grote medische congressen over opzienbarende vindingen”, verschenen in het nummer van 13 December 1955 in De Typhoon, dagblad voor de Zaanstreek, maar het is voldoende om een idee te hebben van de wijze, waarop hier het publiek wordt ingelicht.

Ik wil aannemen dat ieder, die hier aan het woord komt, te goeder trouw is. Dat inderdaad de vergaderingen van medici in Duitsland zijn gehouden, dat werkelijk een bijdrage van een Nederlandse arts niet door het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde is opgenomen wegens plaatsgebrek, dat de redactie van De Typhoon zich oprecht verontrust voelt over wat zij meent te moeten beschouwen als doodzwingen van zegenrijke uitvindingen en ontdekkingen op medisch gebied.

Tekortgedaan?

MAAR is dit alles werkelijk zo verontrustend? In het bedoelde artikel wordt een geval aangehaald van een patiënte, lijdende aan multiple sclerose, die in Duitsland op verrassende wijze van haar ziekte zou zijn genezen. Niet zo lang geleden werden mij inlichtingen gevraagd over hetzelfde middel, dat nu in het geding is, nadat hierover in „Goed Nieuws” een mededeling was verschenen. Het is algemeen bekend, dat multiple sclerose een chronische ziekte met ups en downs is, dat soms voor lange duur stilstand van het proces kan voorkomen en dat het vaak uitermate moeilijk is bij deze chronische patiënten de moed er in te houden. Nu komt daar opeens in een voor iedere leek toegankelijk blad een mededeling over een wonderbaarlijke genezing door een nieuw middel, waarvan een bekend neuroloog mij verklaarde: „Er kan wel iets in zitten, ik ben bezig een paar patiënten op deze nieuwe wijze te behandelen, maar ik moet mij voorlopig nog van een mening onthouden.” Het publiek weet dit niet; ieder, die een aan deze ziekte lijdende patiënt in zijn omgeving heeft, dringt aan op behandeling met deze nieuwe methode en als de behandelende specialist niet direct hiertoe overgaat, omdat hij zich nog niet verantwoord voelt het middel toe te passen, meent de zieke zich tekortgedaan en is de omgeving verontwaar-

digd. Het vertrouwen in de arts is verdwenen, het evenwicht waarin de patiënt zich geestelijk bevond is verstoord, met al de kwade gevolgen van dien.

Waar de schuld?

WAAR ligt de schuld van deze moeilijkheden? Bij de pers, die (ik neem aan te goeder trouw, maar toch ook wel om de primeur te hebben van het vermelden van nieuwe onderzoekings- en behandelingsmethoden) er toe overgaat zonder behoorlijke kritiek het geheim van nieuw opkomende behandelingswijzen onder het publiek te brengen. Ik wil niet graag de gehele pers in ons land hiervoor verantwoordelijk stellen — te vaak heb ik mij mogen verheugen in een uitstekende samenwerking met de pers en niet zelden heeft deze om medische redenen bepaalde tot haar kennis gekomen feiten niet in haar bladen vermeld. Maar het is nu eenmaal een ervaringsfeit, dat de voorlichting van ons publiek vaak veel te medisch georiënteerd is, waarbij de nieuwe geneeswijzen onder de algemene aandacht worden gebracht vóór de medische wereld het er over eens is, dat deze inderdaad waardevol zijn.

Onrust wekken

MEN kan ervan overtuigd zijn — de naam van onze vooraanstaande medici is er borg voor — dat, indien een werkelijk goed nieuw geneesmiddel bekend is geworden en het aanbeveling verdient dit onder de artsen te propagieren, zij inderdaad daarvan in de medische pers zullen getuigen. En dan is het immers niet nodig daarover in de lekenpers uit de weiden. Heeft men, om een paar voorbeelden te noemen, ooit gehoord, dat over de antibiotica, insuline en levertherapie soortgelijke courantenartikelen verschenen, voordat deze geneeswijzen gemeengoed van de artsen waren geworden? Men kan gerust aannemen, dat als inderdaad, misschien binnen afzienbare tijd, een nieuw middel tegen de multiple sclerose zal worden gevonden, dit snel genoeg onder de artsen bekend wordt.

Met mededelingen als in de Zaanse Courant wordt alleen maar onrust gewekt en de kans is niet gering, dat vele patiënten hoop gaan koesteren, die niet verwezenlijkt kan worden, zodat grote teleurstelling kan volgen. Dit moet men niet gering achten: verwachtingen, die niet kunnen worden gerealiseerd, zijn zwaar te verwerken!

Laat onze pers toch voorzichtig blijven bij het onder het publiek brengen van geneesmethoden, die door de wetenschap (nog) niet als doeltreffend worden beschouwd.

R. E. W.

WAT IS KWAKZALVERIJ?

WAT IS KWAKZALVERIJ, wat is een kwakzalver? Van Dale, in het handwoordenboek der Nederlandse taal, schrijft: „iemand die nutteloze middelen toepast ter genezing van de een of andere ziekte of middelen beweert te kennen tegen alle mogelijke ziekten of wel iemand die zulke middelen met veel ophef te koop biedt, iemand die het publiek wat op de mouw wil spelden, boerenbedrieger.” Maar helaas, deze definitie, ofschoon juist voor een grote groep kwakzalvers, voldoet mij allermindst. Kwakzalverij is een veel omvangrijker en veel groter kwaad dan omschreven wordt in deze regels. Lang niet alle kwakzalvers, en zelfs niet de gevaarlijkste, zijn boerenbedriegers. Zelfs niet alle kwakzalvers zijn bedriegers. Kwakzalvers vindt men onder medici even goed als onder niet bevoegden. Kwakzalvers zijn voor mij allen, die een behandeling toepassen zonder zich, zo goed als dit met de tegenwoordige stand der wetenschap mogelijk is, van de aard der ziekte op de hoogte hebben gesteld, zonder de mogelijkheden deze te behandelen te hebben beschouwd en zonder de toegepaste methode in haar gevolgen te kennen.

Met of zonder diploma

DIT betekent dus helemaal niet, dat een niet-medicus niet eens toevallig een juist advies zou kunnen geven. Het verband van Priesnitz, de digitalisbladeren, de cocaïne zijn enkele middelen, die door geneeskundigen met vrucht zijn overgenomen van een waterkwakzalver, een kruidenvrouwtje of een volksgebruik. Degene echter die ze gebruikt voor een gezwollen arm, kortademigheid of een ander verschijnsel zonder de kwaal die er aan te grondslag ligt te kennen, is door dit simpele feit een kwakzalver, of hij zijn bedrijf met of zonder diploma uitoefent.

Een medicus daarentegen, die na een gedegen onderzoek het zelfde middel toepast op grond van de kennis omtrent de kwaal en geneesmiddel, die hij zich eigen heeft gemaakt, oefent zijn beroep op de juiste wijze uit, ook al zou deze medicijn in het bedoelde geval geen goed effect sorteren. Evenzeer is echter de medicus *wel* een kwakzalver, als hij een patiënt blijft behandelen zonder, als zijn kennis te kort schiet, een meer deskundige om raad te vragen. Doch zeker geen kwakzalver behoeft hij te zijn, die een onschuldig middel voorschrijft, waarvan hij een suggestieve kracht verwacht, ook al weet hij, dat van dat middel als zodanig geen directe therapeutische werking uitgaat.

Zekere weerzin

DE z.g. officiële medische wetenschap wordt door onze geliefde vijanden vaak verguisd en belasterd. Deze worden allerlei haatgevoelens tegen bepaalde sectariërs aangewreven en niets is minder waar. Ik zou bijna zeggen, integendeel. Onder vele medici heerst een zekere onwil om tegen de kwakzalverij op te treden.

En dat de officiële wetenschap vijandig zou staan tegen therapeutische handelingen door niet-medici aanbevolen, wordt al wel weerlegd door de gevallen die ik boven noemde, het Priesnitzverband, de digitalis, cocaïne e.d., waaraan ik wel het gebruik van drop bij maagzweren in de laatste tijd mag toevoegen. De officiële medische wetenschap verdedigt niet zich zelf, maar het belang van de patienten. Zij neemt echter geen geloofspostulaten over. Het geloof als de zekerheid over dingen, welke wij niet kennen, is voor de wetenschap (dat is het geloof in de zaken die men kent) een onverteerbaar brok.

Onwrikbaar vast?

HEEL LEERZAAM is in dit opzicht de natuurlijke aversie van geloof tegenover wetenschap, die uit de woorden van een hooggeleerd lid van onze Senaat spreekt, wanneer hij het opneemt voor een leerstoel in de homoeopathie. „Het staat onwrikbaar vast, dat het fundament der homoeopathie empirisch is, een uit de nauwkeurigste waarneming geniaal geabstraheerde wetmatigheid, die tegenwoordig ook door de allopathie (natuurlijk zonder bronvermelding) veelvuldig wordt toegepast.”

Ik meen hier een zeer leerzame gedachtengang te hebben, die kernachtig al datgene omschrijft wat bij de verdedigers der kwakzalvers leeft. Allereerst het onwrikbaar vaststaan. Het is wel duidelijk, dat deze spreker, als volksvertegenwoordiger niet alleen juridisch, maar naar mijn overtuiging in de diepste betekenis sprekend als vertegenwoordiger van de massa, blijk geeft niet het meest elementaire begrip te hebben van natuuronderzoek. Voor de natuuronderzoeker staat eigenlijk niets onwrikbaar vast. Dit is de taal van de gelovige, van de gelovende in de magie van geniaal geabstraheerde wetmatigheid. Dat dit „wetmatigheid” in rede niet bestaat en dat de historie van de geniale abstractie geen erg sterke empirische fundering heeft, doet aan het geloof in haar kracht niets toe of af. En in de laatste zin nog deze allervermakelijkste en kenmerkende ge-

PROF. DR. L. B. W. JONGKEES, specialist te Amsterdam, verklaarde zich bereid bij de viering van ons 75-jarig bestaan de feestrede uit te spreken. Boeiender en bezielender spreker had de jubilarisse zich niet kunnen wensen. De rede vond grote weerklank bij de aanwezige journalisten, met als verblijdend gevolg uitvoerige citaten in dag- en nieuwsbladers. In extenso is zij verschenen in het Ned. Tijdschrift voor Geneeskunde van 11 Febr. 1956, maar uiteraard stelt de redactie van het Maandblad tegen de Kwakzalverij het zeer op prijs, dat prof. Jongkees haar toestond bijgaand fragment ook in onze kolommen op te nemen.

belgdheid op de niet-homoeopathische geneeskunde, die ondertussen door het epitheton allopathisch ook in de dogmatische hoek wordt gemanoevreerd. Kortom een verblijdend zinnetje, omdat het zo buitengewoon helder aangeeft wat wij tegenwoordig als kwakzalverijbestrijders het meest hebben te bestrijden: de dogmatische zekerheid van lieden die geheel te goeder trouw zijn.

Des kwaks bargoens

DE kwakzalverij gaat met haar tijd mee, vaak meer dan de officiële geneeskunst, die zich althans in ons land juist door haar voorzichtigheid kenmerkt. De nieuwste ontdekkingen worden terstond gebruikt door kwakzalvers. Tegenwoordig is het al psychosomatiek wat de klok slaat, een modewoord voor een zeer oude wijsheid dat lichaam en ziel een ongescheiden en niet te scheiden twee-eenheid vormen. Een wijsheid, die iedere goede medicus altijd heeft beseft.

Een wijsheid tevens die door de sociale omstandigheden vaak, te vaak verwaarloosd is. De volle wachtkamers van onze huisdoktoren en specialisten maken het hun maar al te dikwijls onmogelijk aan alle psychische problemen, gezinsproblemen en maatschappelijke problemen van de patiënt dié aandacht te schenken, die zij verdienen.

En daarnaast — voor mijn gevoel zeker zo belangrijk — het grootste deel van ons Nederlandse volk is verzekerd tegen de financiële gevolgen van zijn ziekte in de ziekenfondsen. De patiënt

VAN GOEDE BUREN EN VERRE VRIENDEN

BLOEMEN

DE bloemrijke attenties, die mede kleur en fleur aan de receptiezaal gaven, waren ons gezonden door het hoofdbestuur der Kon. Ned. Maatschappij tot Bevordering der Geneeskunst, door het Centraal Bureau der Landelijke Huisartsen Vereniging en door de Vereniging van Ziekenfondsen.

TELEGRAMMEN

UIT vele delen des lands kwamen geluktelegrammen binnen. De afzenders waren de Ned. Bond van Wijkverpleegsters, het hoofdbestuur van het Limburgse Groene Kruis, prof. dr J. A. Beijers van de Veterinaire faculteit te Utrecht, prof. dr J. Mulder, secretaris van de Medische faculteit te Leiden, de Amsterdamse Tandheelkundige Vereniging, het Algemeen Ziekenfonds voor Amsterdam en de Kon. Drukkerijen Lankhout-Immig te Den Haag.

Onze oud-vice-voorzitter mr M. D. K. S. van Lier zond uit Haarlem dit (zeer gewaardeerde) telegram: „Vereniging hartelijk gelukgewenst met jubileum — beste wensen voor succesrijke verdere strijd onder leiding van strijdvaardig bestuur en strijdvaardige maandbladredactie.” Wij zullen ons best (blijven) doen!

BRIEVEN

BEHALVE van medische, pharmaceutische en veterinaire zijde mochten wij, tot onze grote vreugde, zeer veel belangstelling ondervinden en gelukwensen ontvangen van de zijde der Kruisverenigingen. Verpleegster en wijk-

verpleegster kunnen door haar dagelijkse contact met zieken (dus met de meest potentiële slachtoffers van de kwakzalver) een zeer positieve factor in de bestrijding der kwakzalverij zijn, reden waarom wij haar zo gaarne in onze rijen zien.

De Algemene Ned. Ver. „Het Groene Kruis”, waarbij aangesloten de Noordhollandse Ver. „Het Witte Kruis”, sprak bij monde van haar secretaris-generaal de wens uit, „dat het nuttige werk van Uw vereniging tot in lengte van jaren moge worden voortgezet”. Ook de hoofdbesturen van de Zuid-Holl. Ver. „Het Groene Kruis”, van de Provinciale Overijsselse Ver. „Het Groene Kruis” en van de Nationale Federatie „Het Wit-Gele Kruis” zonden hartelijke brieven en waren ter recentie vertegenwoordigd.

Bijzonder op prijs gesteld werd de brief van de heer N. Bloemendaal, directeur van de Ned. Ver. van Suikerziekten, die ons onder meer „veel succes met Uw verdere, zo nodige arbeid” wenste. Aangezien onze jubileum-viering samenviel met vergaderingen van hoofdbestuur en Raad van Bijstand der N.V.S., liet zij zich ter receptie vertegenwoordigen door twee bestuursleden van de afd. Amsterdam, de heren Brul en Schreurs.

De heer Th. H. W. Schaffers, geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid voor Limburg, schreef: „Moge ik langs deze weg U mijn gelukwensen aanbieden en U veel succes toewensen bij Uw voor de volksgezondheid zo belangrijke werk.” Ook van directeur E. E. Oterdoom van de

G.G.D. te Hilversum ontvingen wij een felicitatie, terwijl prof dr R. Hornstra, directeur van het Instituut v. Sociale Geneeskunde aan de Rijksuniversiteit te Utrecht, hoewel verhinderd ter receptie aanwezig te zijn, eveneens van zijn belangstelling deed blijken.

BRIEFKAART

TOT onze feestpost behoorde ook één briefkaart, afkomstig uit Clermont-Ferrand, Frankrijk. Zij toont, dat vriendschap geen (lands-)grenzen kent.

„Al hebben mijn man, Uw verenigingslid W. Polak, arts te Egmond aan Zee, en ik onze Vereniging volgens Uw wens door een feestgave gefeliciteerd, toch willen wij U ook nog de beste wensen doen toekomen voor de verdere groei en bloei van de Vereniging tegen de Kwakzalverij. Tot onze spijt zijn wij door langdurig verblijf in het buitenland niet in de gelegenheid persoonlijk bij Uw feest tegenwoordig te zijn. Hooachtend, dr R. E. S. Polak-van Gelder (dochter van de vroegere redacteur van ons maandblad Herman van Gelder).

Het bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij neemt gaarne de publiciteit van het Maandblad te baat om zijn welgemeende dank uit te spreken aan allen, die van hun medeleven met en hun heerschap voor onze strijd tegen de kwakzalverij blijk hebben gegeven. Onze vereniging kan die strijd alleen voeren en volhouden met de steun van zeer velen — en het bestuur rekent op die steun!

Wat is kwakzalverij? (slot)

krijgt hierdoor het recht op behandeling zonder dat hij hier nog iets — in onze samenleving betekent dit nu eenmaal geld — tegenover behoeft te stellen. Met de ziekenfondspremie hebben zij het recht gekocht op behandeling, hetgeen de magische binding aan de dokter, die toch al een massaproduct van genezingen dreigt te worden, vaak verbreekt. Om de kwakzalver hangt het magisch waas, hij spreekt meestal de taal der zieke mensen zelf, hult zijn diagnose in een bargoens dat zij menen te begrijpen, ook al is het niet te verstaan. Trance, via de psyche naar de soma, magnetiseren, belezen, massabijeenkomsten, alles helpt mee. Succes verzekerd.

Succes verzekerd? Het schijnt soms wel zo, als men de getuigen aan ziet drommen om de kantonrechter te overtuigen van het prachtige succes van de kwakzalver, evenals vroeger de getuigen tegen de heks kwamen drommen en de rechters met getuigenissen overstelpten. En vaak wordt de rechter

overtuigd en vele advocaten en andere intellectuelen. Zij roepen om verandering van ons verouderd wetboek van strafrecht. De schuldigen zijn paranormaal begaafd, zij zijn een zegen voor de mensheid, voorbeelden te over.

Prof. Tenhaeff

EENMAAL heb ik een betoog van prof. Tenhaeff gevolgd. Hij is een uitstekend spreker en, naar ik meen, een overtuigd en eerlijk mens. Hij is echter een gelovige en geen wetenschapsmens, indien hij met enkele volgens hem prachtige voorbeelden van genezingen door paranormaal begaafden aankomt om te vervolgen „en zo ken ik tientallen, neen honderden voorbeelden”. De Vereniging tegen de Kwakzalverij kent en heeft beschreven duizenden voorbeelden van de meest ontzettende mislukkingen, maar voorbeelden zijn nooit een wetenschappelijk bewijs. Laat ik u door een parabel in het absurde deze stelling verduidelijken. Ik kan de uitspraak doen: de som van twee ge-

tallen is gelijk aan hun product. Ik kan u van deze stelling honderden, nee duizenden voorbeelden geven: 2 en 2, 3 en 1½, 4 en 1⅓ enz. enz., de stelling blijft er even onwaar om; voorbeelden, zelfs in oneindigen getale, zijn nooit een bewijs. Maar breng dit nu eens een lid der massa aan het verstand.

Dat de werkelijk paranormaal begaafde succes heeft in het oog zijner patiënten, is geen wonder. Als hij een paranormale gave bezit, is het waarschijnlijk een scherp waarnemingsvermogen voor datgene wat de patiënt voelt en denkt, zo u wilt het vermogen tot gedachten lezen; zijn „diagnostiek” zal dan ook uitspreken wat de patiënt „misschien onbewust” reeds wist, vreesde of hoopte. Zijn diagnose zal voor de patiënt dan ook vrijwel steeds „verbluffend” zijn en acceptabel. De koele objectieve diagnostiek van de arts daarentegen zal veelvuldig helemaal niet overeenstemmen met de gedachtenwereld van de patiënt en tot afweer leiden.

Paranormale propaganda

IK ZAT op 26 Januari alleen op de eerste rij, aan de perstafel. Een oudere heer, gesoigneerd van baard, zette zich naast me en zei: „Het grote publiek wordt paranormaal-minded. We hebben weer een volle zaal. Bent u soms vorige week op die lezing van de Vereniging tegen de Kwakzalverij geweest?”

Ik knikte: „Toevallig heb ik die bijgewoond.”

Hij liet zijn stem dalen: „Nu, dan weet u 't zelf: er waren 46 mensen in de zaal. Op onze grote avond in Februari krijgen we 500 man. Dat is een ander getal!”

Ik knikte wederom, want het valt niet te loochenen, dat 500 een ander getal is dan 46. Even onloochenbaar overigens is, dat de waarde van een auditorium meer in der zelve kwaliteit dan kwantiteit schuilt.

Het gesprekje-vooraf was ten einde. Even later bleek mijn gesprek-partner mr A. van Doorninck te zijn geweest, leider van de „Nederlandse Werkgroep voor praktische toepassing van paranormale begaafdheid”, een vereniging van z.g. helderzienden en magnetiseurs, die deze propaganda-avond in Haarlem had belegd.

In het narrenpak

EERSTE SPREKER was dr K. H. E. de Jong, privaats-docent in de wijsbegeerte te Leiden. De zaken, waarover hij sprak, waren talrijk en opmerkelijk en soms onbegrijpelijk. Hij roemde Paracelsus, die als geneesmiddel de magneet gebruikte: „Men had daar succes mee, omdat hij en de zijnen in die magneet geloofden.” Hij memoreerde Van Helmont (vader of zoon?), volgens wie in ieder mens iets geheimzin-

nigs schuilt, dat er bij bepaalde gelegenheden uit komt en ook op afstand werkzaam kan zijn; ter (scheve) vergelijking werd gewezen op een steen, waaruit een vonk kan ontspringen.

Als hoofdschotel kwam de Oostenrijkse natuurgeleerde Mesmer (1734-1815) ter tafel. In zijn verhandeling „Over de invloed van de planeten op het menselijk lichaam” poneerde hij het bestaan van een universeel fluïde, dat invloed op de planeten en ook op het menselijke zenuwstelsel zou uitoefenen. Mesmer zette zijn patienten soms in een kring, hulde zich in vreemdsoortige kledij en liet tijdens zijn gesprek met de zieken zachte muziek spelen. Volgens hem bestond er slechts één ziekte en één geneesmiddel: het „dierlijk magnetisme”.

Vreemd protest

BESCHULDIGD van bedriegerij verhuisde Mesmer van Wenen naar Parijs. De Franse overheid stelde twee commissies in, die Mesmers fluïde-theorie op haar juistheid moesten onderzoeken. Leden waren o.a. de grote Benjamin Franklin, geleerde en specialist op het gebied der statische electriciteit, de wereldberoemde scheikundige Lavoisier en de medicus Guillotin. Wat te verwachten viel, geschiedde: Mesmer weigerde voor de wetenschapsdragers te verschijnen. Dezen wendden zich toen tot Mesmers medewerker, onderzochten bij hem Mesmers theorie en wezen die af. De rapporten, gedrukt door de Franse overheid, werden op ruime schaal verspreid.

Dr De Jong protesteerde er met klem tegen, dat de Winkler Prins encyclopaedie (in voce Parapsychologie) vermeldt, dat „de eens beroemde Mesmer

HET PEIL van de N.W.P.-avond in Haarlem wordt gekarakteriseerd door het feit, dat mr Van Doorninck op een gegeven moment over „dat genootschap voor de verbetering van de geneeskunde” sprak.

Hij bedoelde waarschijnlijk de Koninklijke Nederlandsche Maatschappij ter Bevordering der Geneeskunst.

vergeten stierf”. De zin van dit protest is onduidelijk, aangezien in de W.P. — althans in mijn exemplaar — een dergelijke bewering in het geheel niet voorkomt, noch onder het artikel Parapsychologie noch onder het artikel Mesmer.

Een schande?

HOE staat men tegenwoordig tegenover het bestaan van het fluïde? „De meningen lopen uiteen, maar mijns inziens bestaat het fluïde wel degelijk; tal van aanwijzingen gaan in die richting. Zij, die het fluïde ontkennen, zijn die parapsychologen, die graag bij de officiële wetenschap in 'n goed blaadje willen staan”, aldus spreker.

Moet men hieruit opmaken, dat dr De Jong het een schande acht, indien andere parapsychologen dan hij een opvatting huldigen, die door de wetenschap als juist wordt erkend? De parapsychologie bedoelt „het wetenschappelijk onderzoek der zgn. occulte verschijnselen” te zijn en van een privaats-docent aan de Leidse Rijksuniversiteit mag toch worden verwacht, dat hij smalende opmerkingen over „de officiële wetenschap” achterwege laat.

DAGBOEKANIER CONTRA LEUGEMORS

HET Amsterdamse Dagboek in „Het Parool” van 13 Januari was gewijd aan de jongste strafzaak tegen de Apeldoornse kruidenleverancier H. K. Leugemors, die wegens het per brief behandelen van een (inmiddels overleden) jonge vrouw tegen huidkanker tot een lichte geldboete is veroordeeld. Dagboekkanier schreef, na ons Maandblad te hebben geciteerd, het volgende.

Het wemelt in dit land, met zijn slappe wetgeving en nog slappere strafbedeling op het gebied der kwakzalverij, van kruidenkwakzalvers, stralenkwakzalvers, onbetrouwbare magnetiseurs, onbetrouwbare hypnotiseurs, domme piskijkers, boertjes-van-zus, boertjes-van-zo en wat dies meer zij. Ja, er zijn zelfs (heel enkele) artsen, die zich aan kwakzalverij schuldig maken, zoals een arts, die bloedmonsters van de patiënt in diens bijzijn onder een microscoop legt en dan puntjes in dat beeld aanwijst als tekenen van „aanleg voor kanker” — natuurlijk levert hij zelf de medicijnen, voor één patiënt voor ruim dertig gulden per keer — en dat maakt dan meteen de diagnose „alleen maar (maar dan ook *gevaarlijk*) mesjogge” nogal onwaarschijnlijk.

Het zijn de wanhopigen, van wie het kwakzalvend afval in ons land zo'n bijzonder dikke boterham smeert en dat maakt hun werk zo verachtelijk: zij zijn de hyena's op het slagveld van de wanhoop, de pijn en de dood.

Hun slachtoffers zijn ontelbaar, maar

men kent ze niet. Waarom niet? De doden spreken niet — en wie de bijstand (?) van de kwak overleeft, schaamt zich zó over de mate waarin hij of zij zich heeft laten beetnemen, dat men zwijgt. Gelijk de kermisklanten, die uit een tentje met wat onnozel bedrog komen, zwijgen, of de armelijke voorstelling zelfs prijzen, omdat zij niet willen weten, dat zij de snorkende aankondigingen voor zoete koek hebben opgegeten — en omdat zij hun medemensens dezelfde desillusie met gêne achteraf gunnen.

Indien een patiënt ondanks de kwakzalver eens een enkele keer door de genadigde natuur wordt genezen, geeft de patiënt daar hoog van op. Vreemd is dat: talloze mensen worden genezen door huisarts, internist, chirurg, in elk geval door de arts — en vinden dat doodgewoon. Indien een kwakzalver echter een genezing schijnt te bewerkstelligen, prijst de genezene de man in alle toonaarden, ja, maakt een halfgod van hem. Natuurlijk onthullen de bijgelovigen of domoren daarmee hun eigen schuldgevoel: onderbewust twijfelen zij in hevige mate aan de hokuspokus. Door die desondanks toe te juichen, rechtvaardigen zij hun eigen domheid.

Van deze factoren profiteert de kwakzalver. In het primitieve denken van velen zijn ziekte en dood verbonden met magie, met schuld en boete, met toorn en afgunst, van goede en kwade geesten. Zij wenden zich daarom liever

tot de „bezweerder” dan tot de man, die met kennis, verstand, wijsheid en liefde hun probleem tot het zijne maakt en de enorme hulpbronnen van wetenschap en techniek, maar ook van de menselijke geest, te hunner beschikking stelt: de arts.

Toen ik de heer Leugemors, vanwege zijn poging om leken te bewegen tot het diagnosteren van hun eigen kwalen, als kwakzalver aan de kaak stelde, kreeg ik terstond een brief van een mevrouw, die mij breedvoerig vertelde, dat deze heer Leugemors haar van uitslag had „genezen” — natuurlijk met het afgezaagde verhaal er bij, dat „de hele officiële wetenschap haar had opgegeven”.

Jawel, dat kennen we. Maar die huidkankerpatiënte, die 90 % zekerheid van genezing zou hebben gehad bij de „officiële wetenschap”, ligt nu in haar graf en (dat zou ik u het laatst vertellen) de rechtbank in Zutphen, die de kwak van f 134.000 per jaar om een „kleine boete” (en de Officier van Justitie om twee maanden voor die kwak) hoorde vragen — die rechtbank heeft de heer Leugemors veroordeeld tot f 1000 (duizend gulden) boete.

Ziezo — en daar zeg ik dan nu maar liever niets meer van. Want ook al heeft men een kwart eeuw ervaring in de journalistiek, het leven zelf is altijd nog verbijsterender dan de wonderlijkste verbeelding — en de taal, zodra men zulke verbijstering moet uitdrukken, is te arm.

Zo arm als de heer Leugemors *rijk* is. Ook van uw geld... stakker?

Paranormale propaganda (slot)

Dat de term „officiële wetenschap” (evenals de term „officieuze wetenschap”) dwaasheid is, zij slechts terloops opgemerkt.

Diep denken!

DE betoogtrant van spr. was meermalen eigenaardig. Slechts één passage ter illustratie. „In het begin van de negentiende eeuw was er een Braziliaan, die op straat achter iemand ging lopen en dan plotseling uitriep: „Slaap!” De man viel als een blok neer, diep in slaap. De Braziliaan deed dit meermalen, hij noemde het suggestie. Wat deed men? Men noemde die Braziliaan gek! Nu komen ze allemaal met suggestie aan! Laten de sceptici daar eens goed over nadenken!” Ik heb goed nagedacht, maar de bedoeling van dit pathetisch voorgedragen intermezzo is mij daarvoor niet onthuld.

Het slot van dr De Jong's zeer curieuze lezing bevatte een kinderlijke poging tot verdachtmaking van ons maandblad. Een zeer goede vriendin van spr. had haar voet „verstuikt”, haar huisarts schreef enkele dagen rust voor, maar de pijn bleef en de patiente

wendde zich tot een magnetiseur, die haar meedeelde dat haar voet gebroken was, hetgeen volgens spr. inderdaad zo was. „Maar dit geval staat niet in het Maandblad tegen de Kwakzalverij!” Met deze triomfkreet, vergezeld van een hooggeheven waarschuwingsvinger, werd de peroratie besloten.

Deze tirade bewijst helaas, dat ook een zeer geleerde mond zotteklap kan uitslaan. Een vergissing van een arts zal door geen zinnig mens als kwakzalverij worden uitgekreten. Van kwakzalverij kan pas dan sprake zijn, als deze arts, wetend met een gebroken voet te doen te hebben, niettemin wilens en wetens een onjuiste behandeling zou hebben voorgeschreven. Dr De Jong's voorstelling van zaken was een demagogisch-oratorisch grapje van vrij laag allooi.

Met gesloten ogen

OOK mr Adam van Doorninck voerde het woord. Hij meende een bewijs van eigen helderziendheid te geven door te annunceren: „Ik kan, met gesloten ogen in een kerk zittend, vaststellen, of de gemeente echt gelovig is. Soms constateer ik, dat de gemeente niet erg gelovig is, zelfs al spreekt de dominee

strikt rechtzinnig.”

Volgens spr. telt ons land 200 à 225 magnetiseurs, van wie er plm. 150 in de N.W.P. verenigd zijn. „Over spit doet de dokter zes weken, de magnetiseur drie minuten. Nu het publiek magnetiseur-minded wordt, moet worden verwacht, dat de wet op de uitoefening der geneeskunst zal worden gewijzigd.” Hiermee wekte spr. valse hoop. Immers, in de Memorie van Antwoord (Rijksbegroting 1955) merkte de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid nadrukkelijk op: „De overheid zou een ondraaglijke verantwoordelijkheid op zich laden door onbevoegde paranormaal begaafden op enigerlei wijze tot de uitoefening der geneeskunst toe te laten.” (Volledige tekst dezer ministeriële verklaring in ons Maandblad van Juni 1955).

„De minister zei laatst in de Eerste Kamer: Jullie zijn niet wentenschappelijk”, aldus mr Van Doorninck. „Wij zijn ook niet wetenschappelijk, wij zijn zuiver intuïtief en natuurlijk.” Hoe zuiver intuïtief en hoe zuiver natuurlijk — dat kan men thans op verrassende wijze constateren door de VARA-uitzendingen „Zij willen u wel helpen” te beluisteren!

ARTS CONTRA KWAK

EN ER ZIJN VELE OMSTANDIGHEDEN die er toe leiden, dat men zijn toevlucht tot een kwakzalver neemt. Vaak is het een klacht, waarvoor de dokter geen lichamelijk substraat kan vinden en zonder overtuiging een of ander receptje schrijft. Negentig, misschien wel 99 procent dergenen, die het spreekuur van de huisdokter bezoeken, worden ook wel beter zonder behandeling. Het is de eerste taak van de dokter de laatste procenten uit zijn bezoekers te vinden, die wel behandeling nodig hebben, omdat zij zonder behandeling niet beter worden. Indien de geneesheren zich meer moeite en tijd gaven ook voor die patiënten, die geen „interessante ziekten” hebben, dan zou de behoefte aan kwakzalvers verminderen, veel eerder dan door een steeds groter werkelijk vermogen tot het genezen van allerlei kwalen, die thans nog niet voor therapie toegankelijk zijn. Maar toch, ook dit laatste is een belangrijk punt. Er is inderdaad een aantal patiënten, dat door de arts is opgegeven. Hiermee bedoel ik niet het door de dokter opgegeven zijn uit de attesten, want dit betekent alleen, dat de dokter voor een bepaalde kracht geen diagnose en dus geen verantwoorde therapie stelt of er het afschuwelijk epitheton „psychisch” op plakt, maar iemand met een reëel gediagnostiseerd lijden, waarvoor geen kruid gewassen is — een kanker met metastases, een syringomyelie, een totale doofheid, om maar enkele te noemen. Is het niet begrijpelijk, dat de patiënt of zijn familie zich niet kan neerleggen bij de uitspraak van de wetenschap? Licht het niet voor de hand, dat zij op het wonder blijven hopen? Dat zij blijven hopen het wonder te ontvangen van hem, die dit zelf aankondigt?

Een bedrieger?

IK ben in het leerzaam bezit van een paranormaal begaafd, ver familielid en ik wil u deelgenoot maken van mijn kennis omtrent de gave van deze man, die, ik durf het u te verzekeren, geheel te goeder trouw is en niet dom, met een gedegen algemene ontwikkeling.

Toen deze ingenieur ongeveer veertig jaar was, werd zijn vrouw midden in de nacht wakker met hevige hartkloppingen en een gevoel van sterke onrust en angst. Haar man legde toen zijn hand op haar hartstreek om het bonzen te constateren en ziet, als bij toverslag werd zijn echtvriendin rusti-

ger, de angst verdween en de hartkloppingen hielden langzamerhand op. Enige dagen later kwam dit verhaal een nicht van de vrouw ter ore, die aan hoofdpijn leed. Ook bij haar legde de wonderdoener in spe de hand op het zieke deel en met vreugde werd geconstateerd, dat de pijn als het ware direct in de koele hand trok. Toen had zich de overtuiging vastgezet bij mijn neef en sindsdien deed hij zijn wonderwerk, zonder reclame of ophef gelukkig, zonder er voor te worden betaald. Het feit dat een buurjongetje bijna te laat voor een appendicitis geopereerd werd, heeft zijn eenmaal gevestigd vertrouwen nauwelijks geschokt en hij is gestorven in het blij besef een zegen voor vele zieke mensen te zijn geweest. Een bedrieger? Welneen. Een zegen voor vele zieke mensen? Misschien leek het hem en vele van zijn „patiënten” zo, maar een hoogst gevaarlijk man zeker. Veel gevaarlijker dan de vele omgebrachte heksen en tovenaars.

Charlatan — oplichter

U zult mij kunnen tegenwerpen: doet een goed arts dan anders? Voelt de patiënt zich al niet veel beter wanneer de dokter, in wie hij vertrouwen heeft, binnenkomt? Is zijn klopje op de schouder iets anders dan het hand opleggen van de kwakzalver? Ja, in alle toonaarden, ja, net precies zoveel anders als het werk van de kwakzalvers volkomen onverantwoord is en dat van de arts verantwoord. De arts zal niet alleen binnenkomen en zijn hand opleggen, maar op grond van een gedegen onderzoek de aard van de kwaal vaststellen en ondanks zijn immanente magie toch de best denkbare therapie instellen. Indien een mens, die oprecht meent bijzondere gaven te hebben om mensen te genezen, gevoel van verantwoordelijkheid bezit, dan bestaat er in de tegenwoordige maatschappij met haar renteloze voorschotten en studiebeurzen geen enkel excuus voor hem zich niet de ervaring eigen te maken, die de medische studie hem kan geven.

Daarom durf ik ook zonder terughouding te zeggen, dat een zogenaamd paranormaal begaafde die zich bezighoudt met de genezing van patiënten zonder zich de vereiste kennis der geneeskunde eigen te hebben gemaakt, hoezeer hij ook meent te goeder trouw te zijn, een charlatan en een oplichter is, tenzij hij zo dom is dat hij ondanks al zijn gaven geen geneeskundige studie

kan volgen; dan is hij misschien geen charlatan, maar een domoor et alors c'est pire qu'un crime, c'est une bêtise.

De beste bestrijding

HELAAS moet ik constateren, dat vele artsen de aanwezigheid en het bestaan van de groep der zogenaamde bonafide kwakzalvers niet alleen niet verafschuwt, maar zelfs toejuicht. Zij helpen hen van een aantal patiënten af, wier kwalen hun niet de moeite van een uitvoerige behandeling waardig schijnt, de groep der zogenaamde zeurpieten en lastposten, die van een heel geringe of niet aantoonbare afwijking veel klachten hebben en ook van de groep van patiënten, voor wie geen kruid gewassen schijnt. Zij zien hierbij over het hoofd, dat men niet de kwakzalver kan gebruiken zonder daarmee de kwakzalver te erkennen en zijn bestaan te sanctioneren. Dat men hem dan niet meer kan terugbrengen waar hij hoort; buiten de wet in de algemene verachting. De beste bestrijding der kwakzalverij is dan ook naar mijn mening, dat de dokter beseft dat iedere patient recht heeft op zijn volledige zorg. Dat de mooiste en moeilijkste taak van de geneesheer is ook zijn ongeneeslijke patiënten steeds te behandelen. Hen met evenveel, nee met oneindig veel meer zorg te omringen dan de zieke, die toch wel vanzelf van zijn griepje, zijn angina of zijn maagoverlading geneest. Als alle moeite om aan vanzelf genezende patienten met hun lichte infectieziekten oneindige hoeveelheden overbodige, ja zelfs schadelijke sulfa- en penicillinekuren voor te schrijven eens besteed werd aan diegenen „aan wie niets meer te doen is”, doch aan wie in werkelijkheid zeer veel goeds te doen valt, dan zou dat niet alleen een werkelijke zegen zijn voor de patienten, maar een prachtbestrijding van de kwakzalverij.

Moge ook ieder arts zich bewust zijn van het feit, dat er maar heel zelden mensen louter voor hun plezier naar de dokter gaan en daar soms uren in volle wachtkamers wachten, maar bijna altijd naar hem toe worden gedreven, omdat zij gekweld worden door een of andere kwaal. Die kwaal, hoe onbelangrijk deze objectief gezien ook moge schijnen, kan subjectief het leven van de patient vergallen. In dit besef zal de medicus, die zijn tijd en moeite ook aan deze mensen geeft, wederom het euvel der kwakzalverij beter bestrijden dan door enige wet mogelijk is.

Uit de jubileumtoespraak van onze voorzitter

DR H. H. FUNKE, laatste in de trits van feestredenaars, riep terecht drie figuren in de herinnering terug: de gebroeders Bruinsma en dr Brenkman. De arts Bruinsma en de scheikundeleraar Bruinsma moeten de strijd tegen de kwakzalverij wel zeer hebben onderschat, toen zij in 1881 een Vereniging tegen de Kwakzalverij oprichtten en een maandblad in het leven riepen. Vijf jaar lang waren zij de ziel van het bestuur en tevens de beide redacteurs van het maandblad. Onvervaard trokken zij van leer tegen bewuste en onbewuste kwakzalverij, haar middelen en haar praktijken. In die vijf jaar steeg het ledental van 363 tot boven de 1100.

In zijn enthousiasme schreef de redactie-tweeling wel eens een woord te veel en die onvoorzichtigheid lieten de fabrikanten van enige bedenkelijke „geneesmiddelen” niet ongestraft passeren: zij deden de jonge vereniging drie processen in successie aan. Tot grote verontwaardiging van de beide Bruinsma's trok de vereniging voor de rechter drie maal aan het kortste eind, hetgeen een aderlating van f 7500 betekende.

Twee ereleden

HET GEHELE BESTUUR trad af, de redactie legde de pen neer, doch anderen wilden zich niet bij deze fatale gang van zaken neerleggen en besloten het werk van de Bruinsma's voort te zetten, met een nieuw bestuur en een nieuwe redactie. De benoeming van de beide pioniers tot ereleden schonk hun de uiteindelijke waardering voor hun

ATTENTIE S.V.P.

ONZE PENNINGMEESTER zond aan enkele leden een tweede aanmaningskaart voor de contributie-1955. Men lette goed op: voor de contributie van het reeds geheel verstreken jaar 1955.

Wat let u om tegelijkertijd uw contributie-1956 te gireren? En misschien ook een extra-jaarcontributie als feestgave.....?!

onbaatzuchtige strijd tegen het kwakzalverskwaad.

Dr Funke memoreerde ook zijn energieke voorganger dr C. J. Brenkman, wiens taak evenmin licht was. In de crisis van de dertiger jaren daalde het ledental tot onder de zes honderd, de financiële toestand was precair. Door toedoen van de bezetter werd de uitgave na het Decemernummer gestaakt.

Desondanks wist Brenkman het klaar te spelen de vereniging te doen voortbestaan. Op 1 Juli 1948 verscheen het eerste na-oorlogse nummer van het maandblad. Brenkman schreef: „Na een ongelooflijke hoeveelheid moeite gedurende de tweede helft van 1945 tot einde 1947 kwam ik in het bezit van de officiële toezegging van een verwerkingsvergunning, waardoor het in principe mogelijk werd ons Maandblad opnieuw te doen verschijnen.” Uit die woorden sprak bitterheid en daartoe was stellig reden, want de kwakzalvers konden toen reeds lang over papier beschikken; met het kwade gevolg, dat zij hun verderfelijke reclames over het publiek konden uitstorten, zonder dat onze vereniging de mogelijkheid had haar waarschuwend stem te verheffen.

Te weinig begrip

DR FUNKE besloot zijn rede met te wijzen op het vaak geringe begrip, dat de rechterlijke macht voor onze ideeële bedoelingen toont. „In de afgelopen na-oorlogse jaren werd ons werk evenals vroeger aanleiding tot processen. Het is voor ons verbijsterend te bemerken, hoe onze vereniging deze processen verliest, terwijl zij toch op de bres staat voor de volksgezondheid en telkenmale durft waarschuwen tegen misstanden en kwakzalverachtige reclames en terwijl zij dit werk onbaatzuchtig doet, uitsluitend ter wille van een ideaal. Sommigen menen, dat onze Vereniging pleit ten behoeve van de artsen; het is daarom hier de plaats te zeggen, dat van de vele duizenden artsen in ons land slechts een kleine driehonderd lid van onze Vereniging zijn.

Met verbazing kan men vaststellen, dat onze rechterlijke macht enerzijds

uitermate zachtmoedig optreedt tegen aartskwakzalvers, anderzijds onze Vereniging ondanks onze juiste critiek, die wel eens wat scherp schijnt uit te vallen gezien de heilige verontwaardiging van de schrijvers, in het ongelijk kan stellen. Wij betreuren het, dat de rechterlijke macht naar onze mening in het algemeen te weinig begrip toont te hebben van de grote gevaren der kwakzalverij. Wij hopen, dat dit begrip zal groeien en dat in de toekomst de wettelijke voorschriften zullen worden verscherpt en met krachtiger hand zullen worden toegepast.”

Nu nog mooier!

't IS MOOI GEWEEST, 't is mooi geweest, 't is drommels mooi geweest, de viering van ons 75-jarig bestaan. Een van de mooie dingen — vindt onze penningmeester — is het feit, dat de eerste dozijnen leden de Vereniging hebben gefeliciteerd met een feestgave: één jaarcontributie extra ten einde de financiën te versterken en derhalve ons werkterrein te verruimen en onze propaganda te intensiveren.

De eerste honderden feestguldens zijn in de kas gevloeid. Zullen er nog meer volgen? Dat hangt er van af, of juist: dat hangt van ú af! Weet u nog, hoe u op Oudejaarsavond en Nieuwjaarsmorgen vast van plan was die twee feestrijksdaalders aan uw jarige vereniging te schenken? Nu leeft u al weer zeven weken later, maar het is er nog niet van gekomen...

Al is de feestdag van de 21-ste Januari voorbij, het jubileumjaar 1956 duurt nog voort en dus zal uw jubileumgift nog steeds met graagte in ons kasboek worden genoteerd. Hier zijn weer de gironummers van onze penningmeester, de heer L. Brest, Argonautenstraat 19A, Amsterdam-Zuid:

postgiro 32237 en
gemeentegiro K 1672.

Vul in die girocheque! Straks? Mooi! Nu? Nog mooier!

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheeker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap van de Vereniging inclusief Maandblad f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten ..... f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevrouw A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emels Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

Weer 14 „Gediplomeerden”

OP 26 maart 1955 reikte mr. Adam van Doorninck, advocaat en leider van de N.W.P., een vereniging van z.g. helderzienden en magnetiseurs, aan twaalf leden een „bewijs van genezend vermogen” uit. Aan die uitreiking was een onderzoek door een commissie, waarin volgens de NWP-leider ook een aantal artsen zitting had. Deze medici zouden zich — merkwaardige handelwijze — bij het diplomafeest bekend maken. Dit ging echter niet door, aangezien de artsen op één na verstek lieten gaan.

Op 18 februari 1956 heeft mr. Adam van Doorninck aan 14 andere NWP-leden eveneens een „diploma” uitgereikt. Het Vrije Volk van 10 februari

herinnerde aan de begrotingsdebatten van April '55 in de Eerste Kamer, waarbij een Kamerlid op enige vorm van erkenning van de z.g. paranormalen aandrong.

Afgewezen

DE minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid wees de suggestie van het Kamerlid af. De bewindsman (wij citeren genoemd blad) zei bij die gelegenheid: hoe zou men de aanwezigheid van paranormale begaafdheid moeten vaststellen? De beweerde gaven zijn paranormaal, liggen dus buiten het normaal waarneembare.

Gesteld, aldus de minister, dat er deskundigen te vinden zouden zijn, die kunnen uitmaken, dat iemand dergelijke gaven heeft. Moet de overheid hen dan bevoegd verklaren de geneeskunde uit te oefenen? Bevoegd om bijvoorbeeld besmettelijke ziekten te behandelen, waarvan zij als leken de aard, de verspreidingsmogelijkheden niet kennen, die zij zelfs niet eens kunnen diagnosticeren?

En stel eens, dat van een meneer X proefondervindelijk ware vast te stellen, dat hij rheuma-patienten heeft genezen? Mag men zo iemand dan ook loslaten op tbc- en kankerpatienten? Kan zijn eventuele paranormale be-

gaafdheid op hen dezelfde uitwerking hebben?

De minister verklaarde met nadruk de weg van toelating tot de uitoefening van de geneeskunde voor eventueel paranormaal begaafden niet te willen gaan. De gezondheid en zelfs het leven van velen zou er mee gemoeid kunnen zijn, als hier niet met de allergrootste behoedzaamheid werd opgetreden.

„Misbruik”

ONDER de kop „Misbruik” leverde Het Vrije Volk als volgt commentaar. Een van de vele vrijheden die wij in Nederland bezitten is de vrijheid om diploma's uit te reiken. Van deze vrijheid wordt soms misbruik gemaakt.

Bij een diploma denkt men aan een officieel papier, dat zekere waarborgen bevat omtrent de bekwaamheid van de in het stuk genoemde persoon. Het diploma, dat deze magnetiseurs wordt uitgereikt, heeft niets officieels. Het is niet meer dan een papier waarin een meneer A. verklaart, dat hij vindt dat mijnheer B. genezend vermogen heeft.

Zo'n verklaring een diploma te noemen, zet de deur open voor gevaarlijke misleiding van zieken, die het naadje van de kous niet weten en menen, dat dit diploma enige officiële betekenis heeft. Daarom vinden wij deze diploma-uitreiking misbruik van de vrijheid om plechtige papieren de wereld in te sturen.

NIEUWE LEDEN

Mej. M. B. de Groot te Groningen;
D. M. Hoogland, arts te De Bilt;
J. Hooysma, apoth. ass. te Amsterdam;
J. A. de Jong, arts te Amsterdam;
Prof. dr L. B. W. Jongkees, arts-specialist te Amsterdam;
J. Ottervanger te Amsterdam;
P. Zwanenburg, arts te Bunschoten;
Ned. Ver. tot Bescherming van Dieren te Den Haag;
Sandoz Producten N.V. te Den Haag.

IV. dr A. Melchior

„ANTI RHEUMA” contra „BAKEN ANTI RHEUMA”

„BOEZEMVRIENDEN”

die waardeloze kwakzalversmiddelen zijn.

RHEUMATIEK GENEEST NIET met kwakzalversmiddelen, luidt de kop van een artikel van de Amsterdamse arts J. Z. Baruch in het Januari-nummer van „Anti Rheuma”, orgaan van de Vereniging tot Steun aan de Rheumatiekbestrijding te Amsterdam. Aan deze bijdrage ontleen wij, met toestemming van de auteur, het volgende.

Het eerste contact met dit nieuwe kwakzalversmiddel tegen reumatiek kreeg ik via een patiënte, die met reumatische klachten bij mij kwam. Zij droeg het nieuwe middel aan een ketinkje om de hals. Haar zoon had het buisje, heel geestig, als de „boezemvriend” van zijn moeder betiteld. De patiënte vergat het middel, het bleef maanden op mijn bureau liggen. Ze werd genezen van haar reumatische klachten, echter met de gebruikelijke

geneesmethoden tegen reumatiek. Ze had niet eens gemerkt dat ze het „onfeilbare” middel tegen reuma vergeten had...

Lichtvaardig

DE medische wetenschap zoekt op alle mogelijke wijzen, in alle mogelijke inrichtingen, laboratoria, ziekenhuizen en poliklinieken, naar steeds betere geneesmethoden tegen de reumatiek en andere ziekten, zoals kanker of kinderverlamming. Het is daarom voor een dokter wel eens onbegrijpelijk, waar te nemen, met welk een lichtvaardig vertrouwen mensen soms hun gezondheid aan een kwakzalver en kwakzalversmiddeltjes kunnen toevertrouwen.

Voortdurend worden nieuwe geneesmiddelen en nieuwe geneesmethoden geprobeerd. Als men meent, een nieuw geneesmiddel gevonden te hebben, dan wordt eerst bij proefdieren nagegaan, of het middel wel onschuldig is. Want er zijn vele geneesmiddelen, die misschien wel in staat zijn een bepaald verschijnsel van een ziekte te onderdrukken, of zelfs te genezen, maar die aan de andere kant gevaarlijke nieuwe verschijnselen kunnen doen ontstaan. Bij elke nieuwe ontdekking vraagt de geneeskunde zich af, of de voordelen van het nieuwe middel wel opwegen tegen de nadelen.

Beter of gelijk?

DE einduitkomsten van de controleonderzoekingen worden verzameld en vergeleken. Welke patiënten zijn verbeterd, en welke zijn gelijk gebleven? Juist bij een ziekte als reumatiek, die zo wisselend is, waar het weer en de gemoedsstemming van de patiënt zo'n grote invloed hebben op de klachten, maakt het moeilijk, zelfs als men uitgebreide voorzorgsmaatregelen neemt, te beoordelen of een geneesmiddel werkelijk helpt. En dan moet natuurlijk nog precies nagegaan worden, bij welke vormen van reuma het middel helpt, en ook willen we graag weten, hoe het nu eigenlijk werkt.

Medische onderzoekingen eisen geduld van de dokter. Ze zijn vaak teleurstellend, niet alleen voor de patiënt, maar ook voor de dokter. Vele middelen zijn en worden dagelijks geprobeerd in ziekenhuizen en poliklinieken in ons land en in andere landen. De resultaten worden gepubliceerd in de medische vakbladen. Ook als nieuwe middelen niet helpen, of als ze zelfs schadelijk zijn, gebiedt de eerlijkheid, dat de doktoren er kennis van kunnen nemen in de medische tijdschriften.

Herdoopt

DE IMPORTEUR van het z.g. *Baken Anti-Rheuma* is onlangs onder andere vlag gaan varen. De prijs van het prul is even hoog (f 24,50) gebleven, maar de talloze waarschuwingen en protesten van medische zijde hebben de importeur er toe gebracht zijn geluk met een andere naam te beproeven.

Sinds enige maanden zoekt hij het in een vreemde taal. Het z.g. *Baken Anti-Rheuma* wordt thans ook uitgegeven als „*Bouée Antitartre*”. De vertaling van dit schoonklinkende etiket luidt: redmiddel tegen ketelsteen. Als ware reuma een soort ketelsteenafzetting! Advertenties van de importeur worden door de dagbladders geweigerd, nadat een medisch-pharmaceutisch onderzoek de waardeloosheid van het z.g. *Baken* of *Bouée* heeft aangetoond. Vandaar dat de importeur zijn toevlucht heeft genomen tot plaatselijke advertentieblaadjes, die tegen het opnemen van kwakzalversreclame geen bezwaar maken. Bovendien heeft de koopman het middel van huis-aan-huis strooibiljetten aangegrepen.

Men zij gewaarschuwd: *Baken Anti-Rheuma* en *Bouée Antitartre* zijn twee vlaggen, die één lading dekken. Een lading kwakzalverij.

Amuletten

RHEUMATIEK is een ingewikkelde ziekte. Een paar druppeltjes kwik in een glazen buisje, dat u in uw zak draagt, zullen u niet kunnen genezen. Sommige negerstammen dragen nog amuletten, om zich te beschermen tegen boze geesten, die hen met ziekten bedreigen. Glazen kralen, steentjes of spiegeltjes, zo geloven deze weinig ontwikkelde volken, zullen bescherming bieden tegen het ontstaan van ziekten. Geloof men nu, in onze tijd, dat de Nederlander ook nog ziekten wil bestrijden met behulp van tovermiddelen, met een amulet, bestaande uit een glazen buisje met een paar druppels kwik? We geloven, dat men zijn geld beter kan besteden.

Tenslotte nog dit: als de elektrische leiding in uw huis kapot is, haalt u er een vakman, de electricien bij. U haalt er geen loodgieter bij, terwijl u een lek in de waterleiding niet door een electricien laat repareren. Uw gezondheid is het waard, behouden te worden, niet door een onbevoegde, maar door iemand, die er jaren lang studie van heeft gemaakt. Als u dit begrijpt zult u er niet toe overgaan, uw gezondheid aan een kwakzalver toe te vertrouwen.

Tot zo ver dokter Baruch. Het is verheugend, dat juist in een tijdschrift voor rheumalijders en reumabestrijders met klem tegen het nieuwste kwakzalversmiddel „tegen reuma” wordt gewaarschuwd.

Ereprijs

AAN het slot van de Haarlemse propaganda-avond van de N.W.P., een door mr. Adam van Doorninck geleide vereniging van z.g. helderzienden en magnetiseurs, werd uit de zaal een aantal vragen gesteld, die evenals de door mr. Van Doorninck gegeven antwoorden wegens plaatsgebrek in het febr.-nummer moesten vervallen. Wij laten ze alsnog curiositeitshalve volgen.

Vraag: Zijn veel magnetiseurs spiritist?

Antwoord: Ik geloof 't niet, hoewel ik enkele vrouwelijke magnetiseurs ken, die spiritist zijn.

Vraag: Ik heb nierstenen. Kan de magnetiseur dat verhelpen?

Antwoord: 't Is heel moeilijk te zeggen, of iets een psychische of een fysieke oorzaak heeft.

Vraag: Ik ben magnetiseur. Hoe kan ik voor toelating tot de N.W.P. worden getest?

Antwoord: U wordt helemaal niet getest. Testen ligt buiten de macht van de wetenschap.

Vraag: Beschermt het N.W.P.-lidmaatschap tegen een proces-verbaal wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst?

Antwoord: Neen.

Na toekenning van de ereprijs voor onnozelheid aan laatstgenoemde vragenstellerster worde dit verslag van een avond, die op betreurenswaardig laag niveau stond, besloten. Es.

IV. dr. A. Melchior

PAPS en MAMS

WEDEROM is, ditmaal voor het kantongerecht te Groningen, een ergelijk geval van kwakzalverij aan het licht gekomen. Een koopman, medisch ongeschoold en onbevoegd, handelt in kruiden. Ongevaarlijke kruiden, naar hij zelf beweert.

Tot zijn klanten behoort een oliedom echtpaar. Paps en Mams zoeken genezing voor hun zoon, die aan een besmettelijke vorm van tuberculose lijdt. De artsen, die het kind behandelden, schreven uiteraard volkomen rust voor. De oorsprong, aard en behandeling van tbc is aan de medische wetenschap bekend. Wie zich tijdig bij de arts onder behandeling stelt, mag op herstel rekenen. Vandaar dat de kwak, die zich bij voorkeur beweegt op het terrein van ziekten die de medische wetenschap (nog) niet onder de knie heeft, zich tegenwoordig nog slechts hoogst zelden met tbc-patiënten bemoeit.

Niet aldus de kwakzalvende kruidenkoopman uit Groningen. De medici mochten volkomen rust voorschrijven, de kwak adviseert in alle gemoedsrust: „Ga er eens uit, wat wandelen en werken zal je goed doen!” En natuurlijk trouw kruiden van meneer de kwak slikken.

Laten wij aannemen, dat des kwaks kruiden werkelijk ongevaarlijk zijn. Zelfs in dat voor de kwak gunstigste geval is zijn ingrijpen lang niet ongevaarlijk, integendeel hóogst gevaarlijk. Immers, zijn roekeloze betweterij heeft twee funeste gevolgen.

Het eerste funeste gevolg treft de jonge zieke zelf. In plaats van de nodige rust raadt de kwak hem wandelen en werken aan. Dit zal zijn toestand niet verbeteren, maar verergeren. Uiteindelijk kan deze wrange kruidengrap slechts de ondergang van het kind betekenen, waaraan dan behalve de kwak ook de ouders schuldig staan. Paps en

WANDELLENDE TBC-HAARD

Roekeloze adviezen van kruidenkoopman

DE KANTONRECHTER te Groningen heeft op 17 februari de 66-jarige kruidenkoopman B. H. T. te Groningen veroordeeld tot f 4.000 boete, wegens het in vier gevallen onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Dit is de maximumstraf. Verdachte verkoopt sinds 1934 pakjes kruiden à f 2,60 per pakje in Noord-Nederland en Duitsland.

Verdachte was ten laste gelegd het geven van medische adviezen aan zijn afnemers, adviezen welke in de vier behandelde gevallen lijnrecht ingingen tegen het doktersvoorschrift. Het ergste geval betrof een jonge tbc-patient te Peize, wie door de behandelende geneesheren rust was voorgeschreven, daar hij een besmettelijke vorm van t.b.c. had. De jongen kwam bij de kruidenkoopman terecht, die hem aanriep er gerust uit te gaan en weer wat te gaan wandelen en werken. De jongen volgde deze funeste raad op.

De arts R. Mantingh, inspecteur van de Volksgezondheid in de provincie Groningen, werd als getuige gehoord. Hij brandmerkte de praktijken van verdachte als onverantwoordelijk. Dokter

Mams willen niets van een deugdelijke medische behandeling weten, zij „gelooven” in de kruidenkwak. Mams is van dat „geloof” voor het kantongerecht getuigenis komen afleggen. De hoogste medische instantie der provincie, de geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid, heeft hun bezworen met de levensgevaarlijke „behandeling” door de kwak op te houden. Tevergeefs. Paps en Mams staan zo sterk in hun „geloof”, dat zij er in volharden — tot de dood van hun kind er op volgt?

Het tweede funeste gevolg treft de omgeving van de jongen. „Ga er eens uit, wandel en werk!” heeft de kwak gezegd. „Doe maar gerust, wat meneer de kwak je aanraadt!” hebben Paps en Mams gezegd. En dus gaat de jongen de straat op. Hij komt in winkels, hij zit in de bioscoop, kortom hij is onder de mensen. Met zijn besmettelijke tuberculose — die komt óók onder de mensen!

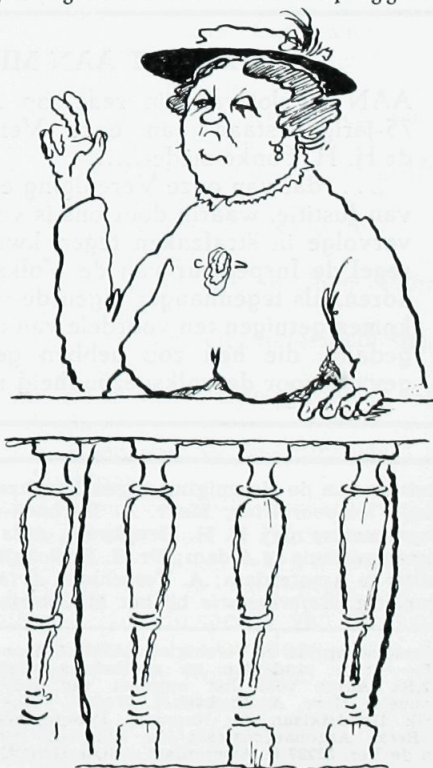
Zoals de kwak zich blijkbaar niet bekeunt om de gezondheid van de jongen, zo bekreunen Paps en Mams zich niet om de gezondheid van hen, die door hun zoon op straat, in winkel en bioscoop worden besmet.

Zo ziet men — eens te meer —, welke enorme gevaren een kruidenkoopman, zelfs in ongevaarlijke kruiden, doet ontstaan. Wie zei daar, dat de Vereniging tegen de Kwakzalverij na 75 jaar activiteit haar arbeid als geëindigd mag beschouwen...?

Mantingh had de ouders en de jongen de raad gegeven met deze kwakzalverij op te houden, maar zij geloofden aan verdachte en beseften het gevaar voor de omgeving niet. De moeder van de jongeman, als getuige gehoord, verklaarde de kruidenkoopman hoger te schatten dan de artsen. Van een medische behandeling van haar zoon, die volgens haar was vooruitgegaan, wilde zij niets weten.

De andere gevallen betroffen een moeder en dochter uit Zuidhorn, die over rugpijnen klaagden, en een vrouw uit Zijldijk, die galklachten had. De kruidenkoopman beweerde, dat hij zijn patienten steeds voorhield, dat hij geen arts is. Volgens zijn lezing verkoopt hij geen medicijnen, maar „voedingskruiden”. Hij ontkende adviezen te hebben gegeven, die tegen de doktersvoorschriften ingingen, terwijl volgens hem de kruiden geen kwaad konden doen. Ook de verdediger noemde verdachte's Indische kruiden ongevaarlijk en vroeg vrijspraak.

De ambtenaar van het Openbaar Ministerie achtte het ten laste gelegde bewezen. Verdachte stelde de diagnose en gaf adviezen, waardoor zijn kruiden de betekenis van medicijnen kregen. De ambtenaar O.M. achtte dit optreden, dat de mensen bij de arts weghoudt, ontzettend gevaarlijk en eiste derhalve maximumstraf, viermaal f 1000 boete subsidiair viermaal 3 maanden hechtenis. De kantonrechter vonniste conform de eis, waarbij hij er evenals de ambtenaar O.M. zijn spijt over uitspraak geen gevangenisstraf te kunnen opleggen.

IV. dr. A. Melchior

Paranormaal

OP zondag 19 februari bracht een zogenaamde paragnost, aldus het Vrije Volk, een bezoek aan het Amsterdamse Bos, waar enkele dagen tevoren een echtpaar van middelbare leeftijd tijdens een sneeuwwandeling spoorloos was verdwenen. Hij beweerde na zijn „onderzoek”, dat de stoffelijke overschotten der vermisten onder het ijs in het Karnemelksegat lagen. De man verstrekte de politie zelfs een kaartje. Met een kruisje gaf hij de plaats aan, waar de lijen zich zouden bevinden. De leiding van de Amstelveense politie meende deze aanwijzingen niet naast zich te kunnen neerleggen. Twintig man kwamen in actie, van 's morgens vroeg tot 's avonds laat zaagden zij het ijs stuk, uren lang werd gedregd. Het verdwenen echtpaar werd niet gevonden, het raadsel van de verdwijning werd niet opgelost.

TIEN!

EEN der redacteurs (niet schrijver dezes!) legde tijdens de jongste bestuursvergadering ten bewijze van het gemak, waarmee voor onze Vereniging leden zijn te werven, een lijstje met 10 pasgeworvenen op tafel. Zijn commentaar was kort en bondig: „Dit heeft me precies tien minuten tijd gekost. In een gezelschap bracht ik onze Vereniging ter sprake en direct waren tien der aanwezigen zo geïnteresseerd, dat zij zich onmiddellijk als lid opgaven.”

Welk een voorbeeld ter navolging! De strijd tegen de 1001 vormen van kwakzalverij luwt niet, integendeel. Velen hebben slechts een kleine aan-

VERPLICHT

LID ZIJN betekent (onder meer) contributie betalen. Er staan nog enkele contributies-1955 en vele contributies-1956 open. Snel betalen bespaart de penningmeester veel rompslomp!
Waarom vandaag niet? Komaan!

Contributies én feestgaven worden (overmorgen!) ingewacht door onze penningmeester de Heer L. Brest, Argonautenstraat 19 a, Amsterdam-Zuid, op postgiro 32237 en gemeentegiro K 1672

ONVERPLICHT

DE FEESTDAG van ons 75-jarig bestaan is voorbij. Maar van ons jubileumjaar resten nog bijna 300 dagen. Driehonderd dagen, waarop ge uw feestgave zou kunnen storten.
Waarom vandaag niet? Komaan!

sparing nodig om zich in onze rijen te scharen. Geeft hun die aansporing! Terloops gemaakte propaganda in de kring van vrienden, kennissen of col-

legae kan — zie boven — tot verrassende, zeer verheugende resultaten leiden!

PARANORMALE GENEESKUNDE:

BESTAAT ZIJ? ZO JA, WAT IS HAAR WAARDE?

ONLANGS is opgericht de Stichting inzake het vraagstuk der paranormale geneeskunde en haar maatschappelijke betekenis. Voorzitter van het dagelijks bestuur is mr dr J. in 't Veld, leden zijn mr dr P. J. Witteman, mr C. H. Plug en de artsen J. G. Haas en dr W. Kat, adviseur is prof. dr W. H. C. Tenhaeff.

Volgens het bestuur is in Nederland het aantal van hen, die onbevoegd de geneeskunde uitoefenen, groter dan het aantal artsen. De stichting is van mening, aldus een bericht in het Algemeen Handelsblad, dat de werkzaamheid van deze onbevoegde genezers, die zonder enige controle en toezicht wordt uitgeoefend, grote gevaren in zich bergt, omdat zich onder de paranormaal geëerd noemde groep gemak-

kelijk notoire kwakzalvers en charlatans kunnen schikken. De oude vraag is nu, hoe het kaf van het koren moet worden gescheiden, als er tenminste koren bestaat. De Stichting gaat dus niet van het standpunt uit, dat paranormale geneeskunst taboe is, noch dat er inderdaad bona fide magnetiseurs en dergelijken bestaan. Doel der Stichting is juist een onderzoek naar deze feiten en verschijnselen mogelijk te maken. Het zal moeten voldoen aan de hoogste eisen, die men aan een wetenschappelijk onderzoek kan stellen. Het zal moeten geschieden door een of meer medici gesteund door geschoold personeel en behoorlijk geïnstrumenteerd, terwijl het onderzoekteam zal moeten worden gesteund en bijgestaan door een curatorium, samengesteld door hoogleraren en academici van onbetwifelbare wetenschappelijke reputatie. De duur van het onderzoek wordt geschat op drie à vijf jaar, de kosten op f 100.000 per jaar.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij, die herhaaldelijk op een onderzoek naar wezen en waarde der z.g. paranormalen heeft aangedrongen, juicht het doel van de Stichting uiteraard toe. Het onderzoek dient zuiver objectief te zijn en vrij van elke schijn van vooringenomenheid. Dit is mede afhankelijk van de — nog niet bekende — samenstelling van het onderzoekers-team.

REQUEST AAN MINISTER VAN JUSTITIE

AAN het slot van zijn rede, op 21 januari j.l. bij de viering van het 75-jarig bestaan van onze Vereniging gehouden, deelde voorzitter dr H. H. Funke mede .....

„... dat van onze Vereniging een request is uitgegaan aan de Minister van Justitie, waarin door ons is verzocht te willen bevorderen, dat in den vervolge in strafzaken tegen kwakzalvers het Openbaar Ministerie als regel de Inspecteur van de Volksgezondheid als getuige-deskundige zal horen, als tegenhanger tegen de velen, die voor het gerecht als om strijd komen getuigen ten voordele van de kwakzalver, die hun goed zou hebben gedaan, die hen zou hebben genezen en die desalniettemin als een gevaar voor de volksgezondheid moet worden gezien.”

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerds, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheeker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap van de Vereniging inclusief Maandblad f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten ..... f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevrouw A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opricht 1 Januari 1881

EEN HANDVOL HULP is beter dan een karrevracht zuchten en preken, zei de befaamde Engelse kanselredenaar ds Surgeon een eeuw geleden.

Aan die uitspraak moeten wij wel eens denken, als wij in al of niet beperkte kring het ernstige kwaad der kwakzalverij horen bejammeren. Als wij deze oratoren dan vragen de strijd tegen de kwakzalverij daadwerkelijk te steunen door lid van onze Vereniging te worden, luidt het antwoord soms: „Och nee, je kunt niet van alle verenigingen lid zijn” — de geliefde uitvlucht van hen, die van geen enkele vereniging lid zijn.

Er zijn gelukkig ook anderen, getuige het trotse aantal van 93 nieuwe leden, die wij deze maand in onze kring mogen verwelkomen. Drie en negentig maal „een handvol hulp”, dat zet zoden aan de dijk, die tegen de springvloed der kwakzalverij moet worden opgeworpen.

Ook deze 93 nieuwe medestanders heten wij van harte welkom. Wij zijn zo vrij hen terstond attent te maken op een (niet zware) plicht: elk artikel over kwakzalvers of kwakzalverij uit te knippen, te voorzien van naam en datum van het blad en dit artikel aan ons redactie-adres op te zenden. Stuurt ons elke interessante publicatie — de redacteuren van ons Maandblad zijn er zeer erkentelijk voor!

Tenslotte een oproep tot oude én nieuwe leden. Spreekt over de Vereniging tegen de Kwakzalverij, telkens wanneer daartoe aanleiding bestaat. Gezult ervaren, dat nog velen voor het lidmaatschap kunnen worden gewonnen!

En hier zijn dan de 93:

F. van Andel, arts te Gorinchem,
A. Bakker, accountant te Landsmeer,
G. Beck, arts te Enschede,
mej. H. Beerthuis, verpleegster te Apeldoorn,
M. van Blankenstein, med. student te Leiden,
dr J. J. de Blécourt, arts te Groningen,
dr G. F. Bleeker, keel-neus-oorarts te Vlaardingen,
J. Blitz, chirurg te Zwolle,
jhr O. G. Bloys van Treslong, arts te Zwolle,
R. F. H. Bokelman, chirurg te Zwolle,
mej. C. L. Bonnet te Driebergen-Rijsenburg,
W. van Bork, zenuwarts te Zwolle,
A. Bouhuys, arts te Appelscha,

J. P. de Bruyn, med. student te Den Bosch,
mej. G. E. Buiten, apotheker te Heerenveen,
dr A. P. J. van der Burg, arts te Rijswijk,
P. van Buuren, arts te Landsmeer,
dr J. C. P. Eeftinck Schattenkerk, chirurg te Zwolle,
H. K. van Es, arts te Zandvoort,
J. Euwema, semi-arts te Hoogkerk (Gr.),
J. W. Fellingner, med. student te Leiden,
dr A. Fossen, chirurg te Zwolle,
H. H. Funke, dent. med. drs te Groningen,
H. J. Funke, oud-hoofding. Gem. Tram te Amsterdam,

93
Drie en negentig

H. J. Funke Jr, med. cand. te Amsterdam,
mej. C. D. Geluk, apotheker te Scheveningen,
G. J. D. Groenhof, apotheker te Delft,
H. G. van Grol, arts te Vriezenveen,
L. C. A. van der Harst, huidarts te Zwolle,
R. J. van der Hell, med. student te Groningen,
P. Heun, arts te Zwaagwesteinde,
J. N. van der Horst, huidarts te Arnhem,
B. de la Houssaye, med. stud. te Amsterdam,
J. R. Jager Bruining, apotheker te Den Haag,
F. H. M. Jansen, arts te Vught,
R. de Jong, apotheker te Scheveningen,
dr G. H. Jonkers, oogarts te Gorinchem,
G. B. Kamps, semi-arts te Groningen,
A. J. Koning, arts te Schagen,
J. G. Krans, apotheker te Den Haag,
G. A. Ladee, zenuwarts te Amsterdam,
J. F. Lakke, apotheker te Voorburg,
H. de Leeuw, arts te Amsterdam,
dr J. Leutscher, chir. te Bergen op Zoom,
Ch. A. le Lorrain, arts te Sevenum,
dr F. M. L. Merkelbach, chirurg te Rotterdam,
H. L. v. Meurs, tandarts te Landsmeer,
C. A. A. Minderop, arts te Rotterdam,
ir J. H. Mulder te Utrecht,
W. Netelenbos, arts te Wijk aan Zee,
mej. J. W. Niessink, praktijk-ass. te Amsterdam,

J. W. Otten, apotheker te Zwolle,
D. Ouwehand, röntgenoloog te Zwollerkerkspeel,
mej. M. Overmeer, verpleegster te Noordwijk,
dr J. H. Pannekoek, arts te Deventer,
R. Posthuma, arts te Barsingerhorn,
G. H. Pott, apotheker te Den Haag,
P. A. Schreuder, arts te Delft,
dr P. Siderius, apotheker te Wassenaar,
O. A. Slingenberg, apotheker te Wassenaar,
G. Tieleman te Rotterdam,
mej. C. Valkis, apotheker te Den Haag,
dr C. M. Veenhuysen, arts te Den Haag,
mevr. H. L. A. Versfelt—Hellmuth te Amsterdam,
L. A. de Vries, arts te Makkinga,
A. H. C. Vroom, arts te Leeuwarden,
H. C. Woerden, apoth. te Den Haag,
dr A. van der Zwan, neuro-chirurg te Zwollerkerkspeel,
mej. C. Alewijn, verpleegster te Den Haag,
P. Buijs, med. cand. te Leiden,
mej. E. Th. C. Dierow, wijkverpleegster te Jutfaas,
mej. G. Groothuis, verpleegster te Den Haag,
dr E. H. Hermans, lector Tropische Huidziekten te Rotterdam,
mej. L. Hofman, verpleegster te Den Haag,
K. Koekoek, arts te Harderwijk,
drs R. M. H. C. Nadaud, dir. fa. Hahmes te Maastricht,
A. L. van der Sluis, arts te Schagen,
J. Smit te Amsterdam,
mej. T. Spijker, verpleegster te Delft,
H. Swart te Landsmeer,
Joh. D. de Vries, med. stud. te Hollandse Rading,
Dagra, N.V. Pharm. en Chem. Fabriek te Diemen,
Gem. Gen. en Gezondheidsdienst te Nijmegen,
Nat. Bond van Verplegenden te Apeldoorn,
Ned. Bond van Wijkverpleegsters afd. Apeldoorn,
Ned. Bond van Wijkverpleegsters afd. Kring Het Gooi te Hilversum,
Ned. Ver. v. Suikerzieken te Den Haag,
Pharm. Hoofdinspectie van de Volksgezondheid te Den Haag,
Pfizer N.V. te Rotterdam,
Sid N.V. te Rotterdam,
Wit-Gele Kruis afd. Jutfaas,
Witte Kruis afd. Landsmeer.

RIJWIELSTALLINGKNECHT BOOD „ADVIES” INZAKE HUIDKANKER

OP 6 APRIL signaleerde „De Telegraaf” een bedenkelijk pamflet over huidkanker, dat in bepaalde wijken van Amsterdam huis aan huis werd bezorgd en waarvan wij, op een kwart van de ware grootte, een exemplaar afbeelden.

Het blad vroeg de voorzitter van onze Vereniging, dr. H. H. Funke, om diens oordeel. Dit luidde: „Als de artsen op enig gebied van kanker uitstekende resultaten kunnen boeken, dan is het juist bij huidkanker. Ieder, die met een huid-aandoening van kankerachtige aard spoedig onder geneeskundige behandeling komt, wordt genezen en loopt geen enkel risico. Door deze minderwaardige folder bestaat de kans, dat men zich te laat onder behandeling stelt en dit — zoals is voorgekomen — met de dood moet bekopen.”

De Amsterdamse recherche bracht snel licht in deze mysterieuze affaire. De betrokken postbus bleek sinds januari 1956 te zijn gehuurd door een 32-jarige rijwielstallingsknecht. Ondanks zijn jeugd bezat deze A. reeds een lange straflijst, waarop tal van diefstallen en verduisteringen prijkten.

VAN VADERS TANTE

HET VERHOOR van de aspirant-kwakzalver (tot onbevoegde uitoefening der geneeskunst is hij door de snelle actie der politie nog niet gekomen) leverde enkele curieuze feiten op. A, van huis uit een Brabantse boerenzoon, wiens wetenschappelijke opleiding de lagere school niet te boven gaat, beweerde negen jaar geleden „het” recept tegen huidkanker van zijn vader te hebben gekregen. „En die heeft het heel lang geleden van een tante van hem ontvangen. Mijn geneesmiddel is samengesteld uit twee bestanddelen. Het ene is een ui, een gewone ui zoals je die bij de groenteman koopt, weet u wel? Over het andere wens ik niets te zeggen.”

Na enige zachte drang was de stallingknecht niettemin bereid een tipje van de sluier op te lichten: „Het tweede bestanddeel is een steentje, dat voor een paar centen bij iedere apotheker en drogist te koop is.”

„Hoe bent u er toe gekomen uw zogenaamd recept te gaan toepassen?”

„Zomaar. Vorig jaar heb ik met Belgische boeken gecolporteerd, maar daar zat geen brood in.”

„Waarom hebt u die postbus gehuurd?”

„Zomaar. Toen ik 't deed, had ik nog helemaal geen plan om met mijn recept te gaan werken. Maar in een café ontmoette ik een tandarts en bij een biertje vertelde ik hem mijn recept. Hij was zo geestdriftig, dat hij aanbood voor zijn rekening strooibiljetten te laten vervaardigen. Hij is een paar maal bij me thuis geweest, maar van het drukken en verspreiden van de biljetten heeft hij me nooit iets verteld.”

POSTBUS OPZEGGEN

DE RECHERCHE informeerde belangstellend naar de identiteit van de tandarts, in wie zij het befaamde mannetje op de maan vermoedde. „Dat kan ik me niet herinneren. Ik kan me voorstellen, dat dit verhaal u zeer onwaarschijnlijk voorkomt, maar dat kan ik niet helpen. Het is de volle waarheid.”

Het argument, dat het minderwaardig is de gesel van de kanker ten eigen bate uit te buiten, maakte op A geen indruk. Slechts het vooruitzicht van strenge straf, zodra hij onbevoegd de geneeskunde zou gaan uitoefenen, bracht hem tot de belofte de huur van de postbus te zullen opzeggen.

A is met een ernstige waarschuwing heengezonden. De recherche blijft zijn doen en laten nauwlettend gadeslaan.

Kanker!

Bent U lijdende aan
uitwendige kanker?

★

Wij geven U gratis advies!

★

Bezoek aan huis na
schriftelijke aanvraag
onder Postbus No.
Amsterdam.

Wonderdokteres

HET Franse dagblad „Le Figaro” van 2 maart meldt, dat de rechtbank te Riom de 47-jarige wonderdokteres Maria Lebonne heeft veroordeeld tot 2 maanden voorwaardelijke gevangenisstraf, 50.000 francs boete aan de Franse Staat en 100.000 francs schadevergoeding aan de plaatselijke afdeling van het Franse artsengenootschap.

Verdachte stond terecht wegens onopzettelijke moord (homicide involontaire) op een 67-jarige vrouw, wier bovenarmbreuk zij had „behandeld”, alsmede wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst. De patiënte was aan koudvuur overleden.

De rechtbank deelde in haar vonnis mede, dat de door Maria Lebonne toegepaste behandeling de voornaamste oorzaak van de dood der patiënte was. Als verzachtende omstandigheid werd in aanmerking genomen, dat de wonderdokteres de armbreuk in behandeling had genomen op verzoek van haar slachtoffer zelve.

OFFICIEEL

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga,
arts, Barchem.
Pharm. redacteur: J. E. Buijter, apotheker,
Zwolle.

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”,
Lunteren, tel. K 8388 - 301.

Wonderdokter met attracties

NADAT de thans 44-jarige wonderdokter E. de lagere school had doorlopen, werd hij arbeider in een blikfabriek. Op 18-jarige leeftijd kwam hij zonder werk,

waarna hij als melknecht, bakkersknecht en ijscoventer in zijn levensonderhoud heeft trachten te voorzien. Blijkbaar leverden deze baantjes hem onvoldoende op, want tot het uitbreken van de oorlog in 1940 is hij vier jaren in de werkverschaffing geweest.

In de bezettingsjaren was hij aanvankelijk in Duitsland tewerkgesteld, doch daarna kreeg hij een betrekking bij de expeditie-afdeling van een in het Noorden van ons land gevestigde centrale keuken. Kort na de

Bevrijding deed hij een poging voor eigen rekening een expeditiebedrijfje te exploiteren, doch reeds na enkele maanden moest hij het liquideren.

PHYSIO-PSYCHISCH

REEDS vóór zijn huwelijk in 1936 had zijn aanstaande schoonvader, die in het Noorden des lands het beroep van magnetiseur uitoefende, hem er op attent gemaakt, dat ook hij de kracht bezat door handoplegging zieken te genezen en inderdaad was hem bij in de familiekring genomen proeven gebleken, dat hij op deze wijze hoofdpijn kon wegnemen.

Hij herinnerde zich deze gave, toen hij na de opheffing van zijn expeditiebedrijfje geen kans meer zag aan de slag te komen en meldde zich aan bij een destijds te Heemstede gevestigd, doch nadien opgeheven instituut, dat hem na het ondergaan van een test als magnetiseur tewerkstelde.

Moeilijkheden met de leider van het instituut waren oorzaak, dat E. in 1948 ontslag nam en sindsdien wijdt hij zich geheel zelfstandig aan een magnetiseurspraktijk, die hij geleidelijk heeft opgebouwd. Met de woorden „physio-psychisch” en „magnetische therapie” duidde hij op de kaartjes, die zijn praktijkadres en zijn

sprekuren vermeldden, de aard van zijn werkzaamheid aan.

STREEP EN STIP

DE PATIËNTEN behoefden hem niet te vertellen, wat zij mankeerden, want E. stelde zonder enig hulpmiddel de kwaal door „oogdiagnose” vast. Aan de in de ogen voorkomende streepjes en stipjes zag hij direct, wat er aan mankeerde.

Na aldus de diagnose te hebben gesteld legde hij de beide handen op de zieke plek. Vaak verdween de pijn direct, doch in ernstiger gevallen moest de patiënt regelmatig terugkomen. Ter bevordering van de genezing schreef E. voorts in geval van niergruis, waterzucht, bloedarmoede, enz. het gebruik van kruiden en tincturen voor, die hij van verschillende leveranciers betrok en met winst aan de patiënten verkocht.

Niet alleen door handoplegging poogde E. te genezen. Ter bevordering van de bloedcirculatie gebruikte hij een zelf ontworpen apparaat, bestaande uit een ellipsvormige blikken trommel met een ronde opening in de beide korte zijden. In het midden van de met een deksel afgesloten trommel stond een gewone gloeilamp van 100 Watt, waaromheen een draaibaar plateau met zeven opstaande glaas-

jes van verschillende kleuren was gemonteerd. Bij aansluiting van het apparaat op het elektrisch net ging de lamp branden en werd het plateau met de glaasjes in een langzaam draaiende beweging gebracht, waardoor de patiënt, die zo werd geplaatst, dat de halsslagader zich voor een der gaten bevond, door licht van afwisselende kleur werd beschenen. Economisch was dit toestel zeker, daar twee patiënten — voor ieder gat één — tegelijk behandeld konden worden.

„BAAT HET NIET...”

VOOR EEN BEHANDELING, inclusief bestraling rekende E. slechts f1,50 per keer en menigeen heeft van deze goedkope gelegenheid langdurig gebruik gemaakt. Zo werd een vrouw, die aan pijn in de rug leed en geen baat bij de dokter had gevonden, gedurende 2½ jaar wekelijks voor f 2,— behandeld. Behalve de handoplegging onderging zij de bestraling, waarbij zij van de gedachte uitging: „Baat het niet, het schaaft ook niet”. Zij was zeer tevreden over E., die haar, zoals zij het uitdrukte, op de been had gehouden.

Een man, die jarenlang bij dokters en specialisten tevergeefs genezing voor maagzweren en zenuwoverspanning had gezocht, liet zich twee jaren lang à raison van f 2,— per week door E. de hand opleggen en vond het resultaat voortreffelijk.

„SNOEPREISJES”

OP VOORSTEL VAN E. vormde hij met drie andere — uiteraard tevreden — patiënten, een comité, dat bijeenkomsten organiseerde, waarin onze wonderdokter lezingen over zijn werk hield. De entree gelden ad f 0,50 per persoon alsmede de opbrengst van onder de bezoekers der bijeenkomst gehouden collecten gebruikte E. voor de bekostiging van autotochten ten behoeve van die patiënten, voor wie, naar zijn oordeel, dergelijke uitstapjes de genezing zouden kunnen bevorderen.

Volgens mededeling van een patiënte, die aan verhoogde bloeddruk leed en last van zenuwen had en daarvoor reeds vier jaren onder behandeling van E. was, waren de autotochten steeds geanimeerd en kregen de deelnemers gratis snoep, eten en drinken.

Geen wonder, dat er een hechte band tussen genezer en patiënten ontstond en dat E., toen de politie hem betrapte op het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, de in zijn wachtkamer aanwezige vrouwen aldus kon toespreken: „Kinderen, jullie hebben gezien, wat er gebeurd is. Maken jullie je maar niet bang. Met mij gebeurt niets. Zolang ik de lijdende mensen kan helpen, zal ik dit doen. Dat komt wel weer goed. Ga nu maar rustig naar huis.” D.

MESM-ERRATUM

DE HEER J. J. R. BUIRMA, arts te Heerhugowaard en adviserend bestuurslid van de afd. „Het Witte Kruis” aldaar, wijst ons op een onjuistheid in ons verslag „Paranormale propaganda” (febr.-nr.).

Wij bestreden daarin dr. De Jong's bewering, als zou de Winkler Prins-encyclopaedie in voce Parapsychologie vermelden, dat „de eens beroemde Mesmer vergeten stierf”. Een dergelijke verklaring is daar inderdaad niet te vinden, evenmin als in het artikel Mesmer.

Dokter Buirma wijst er echter op, dat deze uitlating in de W.P. in voce Magnetisme voorkomt. „Waarom genoemde dr. De Jong echter wil protesteren tegen deze zinsnede in een zo objectief geschrift als de W.P. is mij niet duidelijk”, aldus de heer Buirma.

Oorzaak van dr. De Jong's gebelgdheid is o.i. het feit, dat zijn (tot in het absurde) subjectieve bewondering van Mesmer weinig steun vindt in de objectieve beschouwing, welke de parapsycholoog dr. P. A. Dietz in de W.P. aan Mesmer's theorieën in zake magnetisme en fluïde wijdt. Uit zijn beschouwing citeren wij het volgende:

„De theorieën van Mesmer en zijn talrijke volgelingen waren ongetwijfeld in hoge mate fantastisch. Er is geen enkel steekhoudend bewijs geleverd voor het bestaan van het beroemde „fluïdum”. De successen der magnetiseurs worden door de moderne artsen als suggestieve genezingen beschouwd. Ook al kunnen velerlei bezwaren tegen Mesmer en zijn wijze van optreden te berde worden gebracht, het valt niet te ontkennen, dat hij de eerste grondslag heeft gelegd voor wat later tot de suggestieve of in het algemeen de psychische therapie zou uitgroeien. Dit feit staat vast, afgezien van de waarde zijner theoretische bespiegelingen. Men moet trouwens de Mesmeristen van het einde der 18de en het begin der 19de eeuw niet gelijkstellen met de onontwikkelde volksmagnetiseurs van onze tijd; velen hunner waren mannen van grote wetenschappelijke reputatie; sommigen hadden reeds zulk een klaar inzicht, dat zij het „fluïdum” ontkenden en al hun resultaten aan psychische invloeden toeschreven (o.a. de abt Faria).”

HET GEVAL CLEVERINGA

ALS iemand ons uit een landbouwgebied een krantenknipsel stuurt met de opmerking: „Deze holle waanzin mag u niet ontgaan”, dan weten wij reeds bij voorbaat, wat dat krantenknipsel bevat: een verslag van een lezing van de landbouwdeskundige P. O. Cleveringa. Dwars tegen alle bewijzen van het tegendeel in zet deze heer zijn kruistocht voor zijn dierbare aardstralen-theorie voort.

Ditmaal heeft hij zijn fantasterij ten beste gegeven in Kropswolde (Gr.) en „Het Nieuwsblad” te Hoogezand heeft zijn betoog uitvoerig weergegeven. Het is natuurlijk weer alles aardstraal wat de klok slaat. „Aardstralen ontstaan door straling van waterbanen, diep in de aarde. Kruisen twee zulke banen elkaar, dan is juist op dat kruispunt een z.g. wel en daar ontstaat aardgas, hetwelk heel gevaarlijk is en loodrecht omhoog, kilometers de lucht in, een zeer gevaarlijke aardstraal uitstraalt. Ze zuigen u leeg. Ze ontladen u. Aardstralen verdelen de levende wezens der wereld in twee helften, een helft die ze ontwijkt en een helft die zich bij voor-

keur prettig voelt op de pieken en piekjes der aardstralen.”

Het kon niet uitblijven, dat ook in Kropswolde nog twee andere stokpaardjes des heren Cleveringa kwamen opdraven. Het ene hinnikte: „Er zijn geen virusziekten!” Het andere prees de wichelroedelopers, de mystieke detectives die elk boosaardig aardstraaltje opsporen: „Slechts mensen, die in staat zijn hun grote hersenen tijdelijk uit te schakelen en zich door hun instinct te laten leiden, kunnen met de wichelroede lopen.”

Oogjes dicht!

WIJ kunnen niet telkenmale ingaan op de ongerijmdheden en zotheden, die de heer Cleveringa debiteert. Wij beperken ons derhalve tot het stellen van drie vragen.

Eerste vraag. Hoe komt het, dat de heer Cleveringa zijn aardstralen-sprookje louter aan leken opdist, maar geen enkel steekhoudend argument wist aan te voeren voor de drie wetenschappelijke commissies, die in de afgelopen jaren een allesomvattend onderzoek naar het eventuele bestaan van aardstralen hebben ingesteld? Alle drie commissierapporten kwamen tot de conclusie, dat er niet één — let wel: niet één — bewijs voor het bestaan van aardstralen is geleverd. Over de lijvige rapporten der commissies zwijgt de toch zo spraakzame heer Cleveringa als het graf...

Tweede vraag. Hoe durft de heer Cleveringa beweren, dat er geen virusziekten bestaan? De moderne mikroskoop heeft ons in staat gesteld tal van virussen te aanschouwen, te tellen, te meten, in hun optreden te bestuderen. Maar aangezien het in Cleveringa's aardstralenkraam niet van pas komt andere ziekteverwekkers dan aardstralen te erkennen, doet hij een oogje dicht — en ook het andere oogje dicht — en zegt dan: „Ik zie geen virussen, dus er zijn geen virussen.”

Derde vraag: Lijkt deze quasi-wetenschappelijke betoogtrant niet bedenkelijk op „het uitschakelen van de grote hersenen”?

En nu maar weer tot het volgende vertelurtje van de schutspatroom der gemene, giftige, gluiperige, edoch nimmer aangetoonde aardstraaltjes!

SO

TACHTIG LEDEN hebben verzuimd de contributie-1955 te betalen. Hun zullen dezer dagen namens onze penningmeester postkwitanties worden aangeboden. Mogen wij aandringen op prompte betaling?

Dit eerlijke wikken en wegen van voor en tegen verschilt toch wel hemelsbreed van „overgekookte” verhaaltjes, die dr. De Jong zijn goedgelovig Haarlemse publiek voorschotelde.

P.S. Dokter Buirma maakte van de gelegenheid gebruik ons met de „voortdurende strijdvaardigheid” van ons maandblad te complimenteren — en ons een extra jaarcontributie als feestgave te zenden. Een goed verstaander, nietwaar .....

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap van de Vereniging inclusief Maandblad f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonne's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten ..... f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevrouw A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Opricht 1 Januari 1881

Handoplegging leidde tot boeteoplegging

Ambtenaar O.M.: „Van serieuus onderzoek door de N.W.P. is, zoals de N.W.P.-administrateur heeft erkend, geen sprake. Een dergelijk papieren onderzoek is waardeloos.”

WEGENS onbevoegde uitoefening der geneeskunst, aldus „De Telegraaf”, werd op 25 april de Amsterdamse J. E. v. d. B.-V., oud-psychometriste en helderziende, optredend onder de naam M., door het Amsterdamse kantonrecht veroordeeld tot 4 maal f 300 boete subs. viermaal 1 maand hechtenis. Haar waren vier gevallen van handoplegging ten laste gelegd.

Haar broer, de taxichauffeur J. V., die enige tijd als „invaller” is opgetreden, werd veroordeeld tot een geldboete van f 150, subs. 1 maand hechtenis.

Pro en contra

DE GETUIGENVERKLARINGEN liepen sterk uiteen. Een ex-patiënte verklaarde, dat zij na een tiental bezoeken aan mevrouw M. was weggebleven, aangezien zij bij de handoplegging op haar kleding geen baat had gevonden. Ook haar man, die aan een maagzweer leed, had de behandeling afgebroken: „In het begin hielp het goed, maar toen hij weer aan het werk moest, kwam het terug”. Hij is toen in het O.L.V. gasthuis geholpen.

Andere getuigen, opgeroepen door de

OFFICIEEL

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga, arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buiten, apotheker, Zwolle.

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”, Lunteren, tel. K 8388 - 301.

Excuus

WIJ BETREUREN HET, dat door een misverstand tussen de drukker (in de ex-hofstad) en de redactiesecretaris (in de hoofdstad) het aprilnummer later is verschenen dan én de drukker (in de ex-hofstad) én de redactiesecretaris (in de hoofdstad) begeerden en beoogden.

Wij bieden hiervoor onze excuses aan en beloven oprecht onze drukkende en schrijvende levens te zullen beteren!

verdediger mr. A. van Doorninck, zelden bij mevrouw M. wel baat te hebben gevonden: een jonge Volendamse met blaas- en nierklachten, een 64-jarige grondwerker met een stijve arm, een jeugdige verkoopster met knie- en buikpijnen en een 52-jarige maaglijder. Enigen hunner verklaarden binnen enkele weken volkomen te zijn genezen, doch op vragen van de kantonrechter gaven zij toe, dat zij zich desondanks herhaalde malen voor periodieke nactrôle bij mevr. M. hadden vervoegd.

„Onderzoek”

HOOFDAGENT J. D., rechercheur van de afdeling Zwendel der hoofdstedelijke politie, verklaarde bij het vooronderzoek geen hoge dunk te hebben gekregen van de wijze, waarop de magnetiseursvereniging N.W.P. — waarvan verdachte lid is — haar kandidaat-leden test. De beoordeling van de „geneeskracht” ligt in handen van een N.W.P.-commissie, die bestaat uit een niet praktizerend arts, een hoofdambtenaar van de Nederlandse Spoorwegen en een boekhouder, de N.W.P.-administrateur Van der Plaats. Gebleken was nu, dat in de praktijk uitsluitend de heer Van der Plaats de beweerd geneeskracht keurde.

Deze onverantwoordelijke werkwijze werd ook door de ambtenaar O.M. gehokeld: „Van serieuus onderzoek is, zoals de heer Van der Plaats bij het vooronderzoek heeft toegegeven, geen sprake. De adspirantleden van de N.W.P. moeten tien genezingsgevallen opgeven, maar de N.W.P. bezoekt niet een van de tien „herstelden”. Een dergelijk „papieren onderzoek”, gedaan door onbevoegde en ongeschoolde niet-medici, is waardeloos.

Uit gareel

Mr. VAN DOORNINCK, die naast zijn advocatenpraktijk de leiding van het N.W.P. voert, rangschikte verdachte onder de bona fide magnetiseurs, doch werd daarbij onderbroken door de kantonrechter, die hem een rechercherapport voorhiel:

„Inderdaad zijn er enkele dingen, die voor mevrouw M. niet onverdeeld gunstig zijn,” gaf mr. Van Doorninck

SLECHTS ÉÉN WOORD

MR ADAM VAN DOORNINCK zei in zijn pleidooi voor de vrouw, die op 25 april 1956 voor het Amsterdamse Kantongerecht terechtstond wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst: „Wij, de NWP, krijgen vaak medewerking van de Officieren van Justitie en wij hebben medewerking van het Ministerie van Justitie.”

In de Memorie van Antwoord van de Rijksbegroting 1955 verklaarde de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid letterlijk: „De overheid zou een ondraaglijke verantwoordelijkheid op zich laden door onbevoegde parnormaal begaafden op enigerlei wijze tot de uitoefening der geneeskunst toe te laten.”

Het is ondenkbaar, dat — in tegenstelling tot de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid — een ander lid der Regering, in casu de minister van Justitie, wél zijn medewerking zou verlenen aan NWP-leden of andere onbevoegden, die medische bevoegdheden voor zich opeisen.

Het is derhalve onvoorstelbaar, dat de NWP medewerking geniet van het ministerie van Justitie. Waaruit voortvloeit, dat het eveneens uitgesloten is, dat de NWP medewerking geniet van Officieren van Justitie.

Ter kenschetsing van boven geciteerde uitlating van mr Adam van Doorninck, leider der NWP, past dan ook slechts één woord: bluf.

toe. „Vroeger heeft zij dingen gedaan, die onjuist waren, maar wij van de N.W.P. hebben haar al een eind in het gareel gekregen.”

„Dat betekent dus, dat zij nog niet gehéél in het goede gareel loopt,” aldus de kantonrechter.

Mr. Van Doorninck achtte voor mevrouw M. schuldigverklaring zonder oplegging van straf het enig juiste vonnis. Voor haar broer bepleitte hij clementie: „Hij is alleen maar even uitgedegen en heeft al voor het N.W.P.-lidmaatschap bedankt.”

Ten slotte verklaarde mevrouw M., die in 1953 wegens hetzelfde feit tot f 600 werd veroordeeld, met handopleggen te zullen voortgaan.

W.W.'s wilde woede: Waarom?

TOT de gratis advertentiebladen, die sensationeel getinte artikelen wijdden aan het z.g. Baken Anti-Rheuma, behoorde ook „Wiering's Weekblad” te Amsterdam. Wij noemden, de onverantwoordelijke berichtgeving van deze buurtbladen afkeurend, „Wiering's Weekblad” niet met name, aangezien zulks niet ter zake deed.

In zijn nummer van 2 september schrijft W. W., dat ik zulks „gerust wel” had kunnen doen... „maar waarschijnlijk bleef de heer Emeis liever wat op de vlakke, bepaald wel wetend, dat hij ons blad onrecht deed”.

Eigen schuld

W. W. onrecht gedaan en, in strijd met de waarheid, enthousiasme voor een kwakzalversmiddel toegedicht? Het advertentieblad weet wel beter. Het is met

..... voor de loketten verdringen zich de rheumalijders .....

zijn enthousiaste artikel ver over de schreef gegaan en dientengevolge door ons Maandblad op de roekeloze vingers getikt. Eigen schuld. W. W. had er wijs aan gedaan zijn ernstige fout (desnoods stilzwijgend) te erkennen en zijn academisch geschoolde hoofdredacteur had er de les uit moeten trekken voortaan bij het schrijven over alles wat naar kwakzalverij riekt bevoegde medici en/of apothekers te raadplegen.

In plaats daarvan verkoos mr J. van der Horst de boven geciteerde, zeer dwaze uitval. Deze schamele poging zich voor zijn lezers „groot” te houden dwingt ons het reclamekarakter van W.W.'s verhaal over het z.g. Baken Anti-Rheuma nader aan te duiden.

„Ik ben genezen”

DE KOP van een artikel, vier kolom breed en versierd met een close-up van het z.g. Baken, luidt: „Geneest apparaat tegen ketelsteen ook reumatiek? Ja, zegt „Ici Paris”. Ik ben van reumatiek genezen door het baken ketelsteen.”

Het artikel in W.W. bevat halverwege één vetgedrukte alinea. Zij spreekt over „de ontdekking van de genezende

kracht” van het z.g. Baken en beschrijft de ervaringen van een Fransman: „Hij hield het in zijn zak, met het gevolg, dat hij opeens geen last meer had van zijn reumatische aandoening. Bij wijze van proef deponeerde hij het elders. De pijn kwam terug.”

Het artikel in W.W. besluit aldus: „Voor de loketten van het kantoor in Den Haag verdringen zich de lijdens aan reumatiek en verscheidenen van hen zeggen, dat zij veel baat bij het middel hebben gehad. Anderen beweren, dat het alleen tegen spierrheumatiek helpt en niet tegen knobbeljicht. De kuur zou, naar gelang de ernst van de gevallen, variëren van enkele weken tot een maand of drie, vier. Al die tijd moet men het dag en nacht op het lichaam dragen. De prijs van f 24,50 blijkt doorgaans geen bezwaar te zijn voor degenen, die genezing althans verzachting zoeken van een vaak jarenlang lijden.”

Uit welke hoek?

ZIEDAAR drie citaten, uit het volgens W. W. zo eerlijk-objectieve W.W.-artikel. Vrijwel het ganse artikel stuurt in één richting: aanbeveling van het z.g. Baken. Aan de loftuitingen wordt ternauwernood afbreuk gedaan door het in één zin vervatte afkeurende oordeel van de Ned. Ver. tot Rheumatiekbestrijding (voorzitter dr P. L. Stal, arts, geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid). Wel geeft deze ene zin W. W. formeel het recht te beweren, dat het pro en contra tegenover elkaar stelt.

Formeel, doch geenszins moreel. Een artikel, dat voor 99 procent argumenten pro en voor 1 procent argumenten contra bevat, objectieve berichtgeving noemen is onwaarachtig. Op 2 september schreef W. W. fier: „Wij brachten ook het (afwijzende) oordeel van de Ned. Ver. tot Rheumatiekbestrijding duidelijk naar voren. Dit strookt niet met het „enthousiasme”, hetwelk de heer Emeis ons toedicht. Wij passen ervoor, de lezer ons oordeel op te dringen. Wij geven voorlichting door de feiten te vermelden. De lezer kan dan zelf zich een oordeel vormen.”

Nog meer van die „feiten” publiceerde W. W. een week later: drie brieven van lezers, die zeiden ingenomen te zijn met de (niet bestaande) uitstraling van het z.g. Baken Anti-Rheuma. Het vernietigend oordeel van de Amsterdamse arts H. L. Heijermans, die reeds meermalen openlijk tegen het z.g. Baken als tegen een waardeeloos kwakzalversmiddel heeft gewaarschuwd, zoekt men in W.W.'s „feiten”-opsomming vergeefs. Zoveel objectiviteit kan er niet af. Wel treft men in het zelfde nummer wederom een kostbare

Verkoop aardstralenkastjes aan banden?

ONDER DEZE KOP berichtte het Haags Dagblad van 9 maart het volgende. Minister Suurhoff heeft zich tot de regeringen van enige buurlanden gewend met het verzoek hem mede te delen, welke wettelijke maatregelen er in die landen bestaan tegen de vervaardiging en de verkoop van afschermkastjes tegen z.g. aardstralen. Dit is een gevolg van het overleg tussen hem, zijn ambtgenoot Mansholt (Landbouw) en wijlen minister Donker, dat is gevoerd na de verschijning van het tweede rapport over de wichelroede- en aardstralenproblemen van de Kon. Ned. Akademie van Wetenschappen.

Van de zijde van het ministerie van Justitie wordt inmiddels nagegaan welke mogelijkheden de bestaande wetgeving in Nederland biedt om de verkoop van deze kastjes tegen te gaan.

Het afschermkastje, dat de Mookse wichelroedeloper J. G. Mieremet eens aan het ministerie van Justitie zelf leverde, is al geruime tijd geleden weggehaald. Minister Donker, die één van de initiatiefnemers was in het optreden tegen „aardstraaljagers”, liet het openmaken voor het werd opgeruimd; er bleken wat stopcontacten en stekkers in te zitten. Maar de heer Mieremet heeft de bijschrijving van f 250,— op zijn girorekening door dit ministerie nog altijd in zijn portefeuille. „Ik maak er natuurlijk geen reclame mee”, zegt hij. Maar aan het girostrookje is duidelijk te zien, dat hij het, net als bij het gesprek dat wij dezer dagen met hem hadden, al zeer vele malen te voorschijn heeft gehaald.

De heer Mieremet meent, dat het met wettelijke maatregelen en een eventuele vervolging niet zo'n vaart zal lopen. Hij verklaarde overigens, dat zijn fabriekje in Wassenaar, dat al 14.000 kastjes zou hebben afgeleverd, de laatste tijd door de publikaties van de Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen, die de aardstralentheorieën als humbug aan de kaak heeft gesteld, heel wat minder opdrachten heeft.

advertentie van de Bakens-importeur aan...

Het is een tikje triest, dat wij na de tamtam over de verderfelijke aardstralen nu de humbug van de zegenrijke anti-rheuma-stralen voorgeschoteld krijgen. Hoe lang zal het duren, voordat ook dit sprookje door het grote publiek inderdaad als een sprookje zal worden beschouwd?

P.S. Door overvloed van kopij bleef dit artikel enige tijd „overstaan”. Plaatsing geschiedt op grond van de overweging, dat de hier gesignaleerde mentaliteit af en toe ook bij andere (kleine) persorganen heerst.

„SERIEUS”

EEN VRIENDENHAND zendt ons de Nieuwe Zeister Courant van 20 februari 1956. Daarin staat het verslag van de tweede uitreiking van de „bewijzen van genezend vermogen”, toegekend door de leiding van de magnetiseursvereniging de NWP aan leden van die vereniging. In dat verslag troffen ons twee passages.

Daar staat zo maar zwart op wit, dat de arts W. F. K. Gouwe „allereerst de uitspraken weerlegde welke prof. Jongkees geuit had op een bijeenkomst van de Vereniging tegen kwakzalverij tegen de magnetiseurs”. Laten wij de onhandige aanduiding van de officiële viering van het 75-jarig bestaan onzer Vereniging als „een bijeenkomst tegen de magnetiseurs” ter zijde. Wat ons meer interesseert, is de wijze waarop dokter Gouwe — blijkbaar als voorafje, tussen neus en lippen — de magistrale rede van prof. dr. Jongkees heeft „weerlegd”. Helaas, hierover zwijgt het verslag in alle talen, inclusief de Nederlandse taal.

Ook pleiter zweeg

DE TWEEDE PASSAGE die ons trof luidde: „De voorzitter van de NWP, mr A. van Doorninck, hield een lange redevoering, waarin hij uiteenzette hoe serieus het onderzoek naar de begaafdheden der gediplomeerden was gevoerd.”

Deze uitlating komt in een merkwaardig daglicht te staan door wat op 25 april aan het licht kwam voor het Amsterdamse Kantongerecht (zittingverslag elders in dit nummer). Daar stond een vrouwelijk NWP-lid terecht wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst. Ter zitting bleek, dat bij het vooronderzoek door de recherche ook de administrateur van de NWP, de heer K. T. van der Plaats, was verhoord. Daarbij was vastgesteld, dat in de praktijk de beoordeling van het „genezend vermogen” van magnetiseurs uitsluitend bij de heer Van der Plaats berust, zoals deze ook zelf erkende. Tot goed begrip diene, dat deze heer niet het beroep van medicus, doch dat van boekhouder uitoefent. Geen wonder, dat de ambtenaar van het Openbaar Ministerie mr J. H. Maan deze lichtvaardige werkwijze gispte en waardeeloos noemde.

De verdachte werd verdedigd door de NWP-leider mr Adam van Doorninck. Verwacht mocht worden, dat hij in zijn pleidooi krachtig stelling zou nemen tegen de vernietigende aantijging van het O.M. Tot veler verbazing deed mr van Doorninck er echter het zijgen toe: *de striemende kritiek van het O.M.*, het grondige onderzoeksrapport en de tijdens het vooronderzoek door zijn rechterhand de heer Van der Plaats gedane erkenning waren de verdediger te machtig.

De zware beschuldiging van lichtvaardige, waardeloze NWP-methoden bleef, hoewel mr Van Doorninck het vrije woord had, onweerlegd.....

„De alleenheerser”

DE thans gebleken waardeeloosheid van de NWP-contrôle inzake „genezend vermogen” is voor de lezers van ons maandblad geen nieuws. Immers, de heer A. P. N. de Groot, arts en Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid voor Noord-Holland en Utrecht, heeft deze werkwijze van de NWP in onze nummers van september tot december 1955 uitvoerig geanalyseerd en gecritiseerd.

Hierin schreef dokter De Groot onder meer: „De waarde van een dergelijke „contrôle” is nihil, deze wijze van controle smeekt om fraude. De heer K. T. van der Plaats neemt een sleutelpositie in, die hem onmiskenbaar een machtspositie verzekert. Hij is de alleenheerser, die beschikt over al dan niet „brevetering” van adspirant-NWP-leden.”

De feiten, die tijdens de zitting van het Amsterdamse Kantongerecht van 25 april 1956 aan de dag zijn getreden, hebben de juistheid van dokter De Groot's onbarmhartige, doch principiële kritiek ten volle bevestigd.

37

Zeven en dertig

HET is niet alle dagen zondag en het is niet alle maanden april. En als wij april zeggen, bedoelen wij natuurlijk april 1956, toen wij de ganse voorpagina van ons maandblad nodig hadden om 93 nieuwe leden te „etalen”.

Niettemin is de omvang van de ledenaanwas ook deze maand zeer verheugend: zeven en dertig. Ook hen heten wij van harte welkom in onze kring, de hoop — en eigenlijk ook reeds de verwachting — uitsprekend, dat zij zich spoedig in milieu en sfeer onzer Vereniging thuis zullen voelen.

Aan alle oude en aan alle nieuwe leden één zelfde verzoek: stuurt alle krantenknipsels inzake kwakzalverij, met vermelding van blad en datum, aan ons redactie-adres!

En hier zijn dan de 37:

- A. M. H. M. Bakx, dierenarts te Reusel (N.B.),
- J. P. M. E. van Beek, dierenarts te Deurne,
- P. L. L. Bollen, dierenarts te Uden,
- J. F. B. Bok, arts te Baarn,
- meij. C. Z. Bosselaar, verpleegster te Raamsdonksveer,

„PROBAAT MIDDEL TEGEN KANKER”

VOOR een 80-jarige zieke te Zwolle bracht een kennis een kruidenpoeder mee. Het was geleverd door zekere J. W. te Veenendaal en heette een probaat middel te zijn tegen vuil bloed, zweren, maagzweer en kanker.

De familie van de zieke was zo verstandig het poeder ter controle aan de behandelende geneesheer te overhandigen, waarna het via een Zwolse apotheker bij het Rijksinstituut voor Pharmaco-Therapeutisch Onderzoek (R.I.P.T.O.) te Leiden belandde.

In het laboratorium werd het poeder op zijn samenstelling onderzocht. Het resultaat, meegedeeld door prof. dr. A. J. Steenhauer, secretaris van het bestuur van het R.I.P.T.O., luidde woordelijk: „Het door U ingezonden poeder bestaat uit de bladeren van Teucrium Scorodonia met een mogelijke bijmenging van een kleine hoeveelheid T.chamaedrys.”

Het zogenaamd probate middel tegen o.a. kanker blijkt dus te bestaan uit het poeder van een doodgewoon onkruid en wel Valse salie, wellicht met een geringe bijvoeging van de plant genaamd Echte Gamander!

- A. M. Bracht, tandarts te Lochem,
- meij. M. Bronkhorst, verpleegster te Amsterdam,
- R. V. Bruckwilder, dierenarts te Gemert,
- J. A. Crezée, arts te Rijsoord,
- meij. A. van den Doel, verpleegster te Zevenbergen,
- J. van Ettingen, arts te Apeldoorn,
- meij. G. C. Gantvoort, verpleegster te 's-Hertogenbosch,
- J. M. M. Goossens, dierenarts te Oploo,
- mevr. A. M. G. van 't Hoff-Voorhoeve te Ermelo,
- W. F. A. Janssen, dierenarts te Breda,
- meij. M. Kieviet, verpleegster te Oude Tonge,
- meij. B. Landheer, verpleegster te Nieuwe Tonge,
- A. N. Leermakers, dierenarts te Helvoirt,
- L. J. van Looveren, dierenarts te Breda,
- F. C. Maathuis, arts te Nieuwe Pekela,
- B. W. Maenhout, dierenarts te Someren (N.-B.),
- J. A. Moulijn, tandarts te Amsterdam,
- E. Onnes, arts te Musselkanaal,
- J. J. Ooms, dierenarts te Tilburg,
- dr C. J. Roos, arts te Amsterdam,
- G. J. A. Scholten, dierenarts te Helmond,
- G. W. Vaal, dierenarts te Baarle Nassau,
- meij. J. C. Velthuysen, verpleegster te Breda,
- meij. L. L. van der Waal, verpleegster te Nieuwendijk (N.-B.),

TANDARTSEN EN TANDTECHNICI

Ministeriële positiebepaling: „Verscherpt vervolgingsbeleid te verwachten ten aanzien van de niet-bevoegden.”

IN DE MEMORIE VAN ANTWOORD (Zitting 1955-1956, 3841) merken Hunne Excellenties Suurhoff en Van Oven, ministers van Sociale Zaken en Volksgezondheid resp. Justitie, in zake de verlening van de bevoegdheid van tandheelkundige onder meer het volgende op.

De bevoegdheden van de tandartsen en die der tandtechnici zijn in Nederland duidelijk afgebakend. Het werken in de mond van de patiënt, inclusief het nemen van een afdruk als voorbereiding voor de vervaardiging van een prothese, behoort tot de uitsluitende bevoegdheid der tandartsen. De bona fide tandtechnici doen niet anders en wensen niets anders te doen dan het vervaardigen van kunstgebitten en andere werkstukken in opdracht van de tandarts.

„Tandwerktuigkunde”

ER WERKT THANS, aldus de ministers, in Nederland een groep tandheelkundigen, die niet op normale wijze door studie en examen kan worden uitgebreid en die dus bestemd is op den duur te verdwijnen. Het onderhavige ontwerp van wet is bedoeld als de laatste van een serie wetjes, welke de liquidatie beoogden van een probleem uit het verleden.

Het uitgangspunt van alle regelingen is tot dusver geweest het scheppen van ordelijke toestanden op het terrein van de uitoefening van de tandheelkunde, door een duidelijke scheiding te maken tussen hen, die bevoegd zijn tot het verrichten van tandheelkundige werkzaamheden, en hen, die zich moeten beperken tot de „tandwerktuigkunde” (de tandtechnici). Het belang van de volksgezondheid ligt vanzelfsprekend aan dit streven ten grondslag. De Regering acht het verlenen van, al dan niet beperkte, bevoegdheden op tandheelkundig terrein aan tandtechnici in strijd met dat belang.

„Tandrooikunde”

DE TAAK VAN EEN TANDTECHNICUS is zuiver technisch. Het nemen

van een afdruk van de mond en het inpassen van een kunstgebit in een levend organisme eist kennis van een andere aard, namelijk biologische en anatomische kennis, welke de tandtechnicus mist. De uitspraak, dat de door de tandtechnici thans geboden tandheelkundige hulp blijkens tal van adressen, welke de Kamer uit alle lagen van de bevolking bereiken, in een behoefte voorziet, zouden de ministers gaarne voor rekening van de commissie willen laten. (Bedoeld is de vaste Commissie voor Sociale Zaken en Volksgezondheid, die zich overigens met het standpunt der ministers accoord heeft verklaard; red. Mndbl. t. d. Kwakzalverij). Te zeer wordt daarbij over het hoofd gezien, dat de schaduwzijden van een dergelijke hulp niet zo spoedig ter kennis van de Kamer zullen komen.

Het aantal bona fide tandtechnici in ons land kan worden geschat op rond 1200. De tandtechnicus, aangesloten bij een der drie vakbonden voor tandtechnici, houdt zich verre van de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde. Naar schatting zijn er 2 à 300 personen, die onbevoegd werkzaam zijn. Deze werkzaamheden bestaan, naar aangenomen kan worden, in hoofdzaak in extracties (in welk verband, aldus de ministers, wel van „tandrooikunde” pleegt te worden gesproken) en in prothetische behandeling. Naar het oordeel van de geneeskundige Inspectie van de Volksgezondheid is duidelijk gebleken, dat hierdoor de belangen van de volksgezondheid worden geschaad.

Duidelijke grens

DE REGERING zoekt de oplossing van het vraagstuk van een behoorlijke tandheelkundige verzorging van het Nederlandse volk niet in de richting van een nieuwe taakafbakening tussen tandartsen en tandtechnici. Met name ligt het niet in de bedoeling de tandtechnici de bevoegdheid toe te kennen tot het toepassen van de beperkte tandprothese. Het zou onjuist zijn te veronderstellen, dat aan een bestand te-

Nog meer nieuwe leden:

mej. J. H. Wagener, verpleegster te Rotterdam,
mej. L. G. M. van Weezelt, verpleegster te Oude Tonge,
mevr. W. C. H. Wefers-Bettink, arts te Enschede,
mej. H. S. Wilhelm, verpleegster te Stellendam,
mej. A. Woensdregt, verpleegster te Dirksland,
Afd. N. W. Veluwe v. d. Bond van Prot. Chr. Verpleegsters, p/a zr. G. Willebrands te Harderwijk,
Kon. Industr. Mij. v/h Noury en Van der Lande N.V. te Deventer,
Ziekenhuis van Weel „Bethesda” te Dirksland.

kort aan tandartsen zou kunnen worden tegemoet gekomen door uitbreiding met een aantal prothetisten. De oplossing van vorenbedoeld vraagstuk moet niet worden gezocht op het terrein van de prothetische behandeling, welke van de tandartsen betrekkelijk weinig tijd vergt, maar op dat van de conserverende behandeling van het gebit en bij de preventieve tandheelkunde in het algemeen.

Het belang van de volksgezondheid brengt dus mede de opleiding van geheel andere hulpkrachten, die werkelijk de taak van de tandarts verlichten. Aangezien de positie van zodanige hulpkrachten in studie is, kunnen de ministers (nog) niet ingaan op een vergelijking van deze positie met die van opticiens en vroedvrouwen.

De ministers wijzen er met nadruk op, dat zij op het standpunt staan, dat het onderhavige ontwerp als definitieve liquidatie van een sinds jaren slepend probleem moet worden beschouwd, zodat geen enkele mogelijkheid in uitzicht wordt gesteld, dat onbevoegden in de toekomst buiten de normale tandartsstudie om een bevoegdheid zullen verkrijgen. De grens tussen bevoegden en onbevoegden, welke gedurende de laatste jaren tot schade voor de rechtszekerheid en voor de volksgezondheid is vervaagd, zal dan weer duidelijk zijn getrokken, zodat een verscherpt vervolgingsbeleid ten aanzien van de niet-bevoegden kan worden verwacht.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, Secrétaire; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap van de Vereniging inclusief Maandblad f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten ..... f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevrouw A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Oppericht 1 Januari 1881

KAT IN 'T NAUW

Z.g. paranormaal begaafde vrouw in rechtsaal door NWP-leider hemelhoog geprezen — en enkele dagen later geruisloos uit de NWP gestoten!

EEN KAT IN 'T NAUW maakt rare sprongen. Zéér rare sprongen soms. Zo ook de NWP, een vereniging van magnetiseurs, helderzienden e.d.

Op 25 april werd het NWP-lid mevr. J. E. v. d. B.—V. te Amsterdam, als handoplegster en helderziende optredend onder de naam Mevrouw M....., door de Amsterdamse kantonrechter tot f 1200 boete of 4 maanden hechtenis veroordeeld wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst.

Ter zitting kwam het onoirbare feit aan het licht, dat het „genezend vermogen” van adspirant NWP-leden ter beoordeling stond en staat van een boekhouder, te weten de NWP-administrateur K. van der Plaats, blijkens diens eigen verklaring.

Verdachte werd verdedigd door de NWP-leider mr Adam van Doorninck, die bijzonder hoog opgaf van Mevrouw M.....'s paranormaal-geneeskrachtige capaciteiten. Hij rangschikte haar onder zijn meest gewaardeerde NWP-leden en onder Neerlands bona fide magnetiseurs, voor wie hij formele schuldigverklaring zonder oplegging van straf het aangewezen vonnis achtte.

Edoch, wat geschiedde weinige dagen na Mevrouw M.....'s veroordeling? De NWP-leiding, met name de heren Van Doorninck en Van der Plaats, verklaarden Mevrouw M..... vervallen van het NWP-lidmaatschap! De vrouw, die door boekhouder Van der Plaats als paranormaal geneeskrachtige figuur in de NWP was binnengehaald, werd nu door die zelfde boekhouder Van der Plaats plotseling te licht bevonden en geroyeerd. De vrouw, die door advocaat Van Doorninck kort tevoren in de rechtsaal nog als bona fide en bijzonder bekwame

zegen der mensheid werd afgeschilderd, werd nu door die zelfde advocaat Van Doorninck als paranormale mislukkeling de woestijn in gestuurd. De NWP, die een grote voorliefde voor het roeren van de grote trom koestert, heeft zich bij dit royement van Mevrouw M..... van de stille trom bediend, hetgeen bij een zo abrupte koerswijziging alleszins te begrijpen is.

Ware het niet raadzaam, dat de heren Van der Plaats en Van Doorninck het grasduinen op medisch gebied vaarwel zeiden en zich in den vervolge bepaalden tot het boekhoudkundige respectievelijk juridische terrein?

In heur chemise

MET MEVROUW M.... stond haar broer terecht, de Amsterdamse taxichauffeur J. V. Zij had, toevalligerwijze tijdens haar zwangerschap, de paranormaal-geneeskrachtige gaven bij haar broer ontdekt. Gaven, die zij ter zitting als zeer bijzonder karakteriseerde.

Het moet voor Mevrouw M..... een schok zijn geweest, dat de taxichauffeur haar luttele minuten nadien in

heur chemise zette door ruitertlijk te verklaren, dat hij als magnetiseur en helderziende een nul was. „Ik kon er niets van, Edelachtbare, en ik ben er na een paar weken gauw mee opgehouden. Ik werd er beroerd van, laat mij maar taxichauffeur zijn.”

Maar..... ook deze taxichauffeur stond op grond van zijn kortstondige z.g. paranormale activiteit reeds in de NWP-registers genoteerd! Wat zei mr Adam van Doorninck hierover in zijn pleidooi? „Deze man is alleen maar even uitgegleden en heeft al voor het NWP-lidmaatschap bedankt.” Let wel: bedankt, niet geroyeerd.

Deze beide gevallen werpen een schril licht op de roekeloze lichtvaardigheid, waarmee de zich als serieus aandienende NWP z.g. para-normale lieden in haar gelederen opneemt.

Mevrouw M..... deelde de kantonrechter mede, dat zij ondanks de tegen haar gevelde vonnissen met haar z.g. paranormale behandelingen zal voortgaan. Men mag aannemen, dat zij de volgende keer haar verdediging niet meer aan mr Adam van Doorninck zal toevertrouwen. Het komt ons voor, dat het verlies van vertrouwen wel wederzijds zal zijn. Het komt ons eveneens voor, dat de rondborstige taxichauffeur nooit meer wegens het plegen van quasi medische poespas voor de groene tafel zal moeten verschijnen.....

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga, arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buiters, apotheker, Zwolle.

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”, Lunteren, tel. K 8388 - 301.

„DAT DOEN DE AARDSTRAALTJES”

Is het niet misdadig het grote publiek wijs te maken, dat kinderverlamming, tuberculose, blindheid en kanker kunnen worden voorkomen of genezen door afscherming van „aardstralen”?

EN NU MAAR WEER tot het volgende vertelurtje van de schutspatroon der gemene, giftige gluiperige, edoch nimmer aangetoonde aardstraaltjes! Met deze zin besloten wij in ons aprilnummer een beschouwing, die de landbouwdeskundige ir P. O. Cleveringa op een bijeenkomst in het Groningse Kropswolde ten beste had gegeven. Hier is dat volgende vertelurtje al. Blijkens „De Graafschapsbode” van 18-1-'56 heeft de heer Cleveringa het ook in Terborg voor de (niet bestaande) aardstraaltjes opgenomen. Ziehier een bloemlezing uit de verbazingwekkende en/of lachwekkende beweringen, die de heer Cleveringa volgens genoemde krant heeft gemeend te moeten uiten.

- Het aantal aardstraaltjes is legio, men heeft geen tien meter „vrij” terrein.
- Raakt uw piano snel ontstemd? Dat doen de aardstraaltjes!
- Bijen en katten zijn dol op aardstraaltjes.
- Storing in uw radio? Dat doen de aardstraaltjes.
- Honden verafschuwen aardstraaltjes.
- Een scheur in beton? Dat doen de aardstraaltjes.
- Gaat uw kachel uit? Dat doen de aardstraaltjes.

Blindheid, kanker enz.

ZOLANG de heer Cleveringa over ontstemde piano's, verkillende kachels en scheuren in beton praat, gunt men hem gaarne zijn fantasierijke invallen. Ernstiger, ja van een dodelijke ernst wordt de zaak echter, als deze man, die op medisch gebied een volslagen leek is, zich niettemin op dat gebied begeeft en met een aplomb, waarvoor de meest

ervaren medicus zou terugschrikken, zijn „medische” denkbeelden uitkraamt.

Een van zijn boude beweringen is, aldus De Graafschapsbode: „Alle kinderen, die kinderverlamming krijgen, liggen op een aardstraal. Indien een huis goed afgeschermd is, is het onmogelijk, dat deze verlamming optreedt.”

Van gelijke — laten wij zeggen — vrijmoedigheid getuigt Cleveringa's uittaling: „Ik heb gevallen gezien, waarbij zware tbc-patiënten binnen zes weken genezen waren, nadat men de aardstralen had afgeschermd. Ook sommige blinden waren in drie maanden genezen.”

En natuurlijk beweert de heer Cleveringa middelen tegen kanker te kennen, waarbij hij de hulp inroept óf van de fabrikanten van z.g. afschermkastjes óf van kruiden-„dokters”: „Door afscherming kan de ziekteverwekker van kanker worden weggenomen; een bepaalde soort blauwe distel kan een bepaalde kankersoort genezen.”

Eerlijk ontmaskerd

TIJDENS ELKE LEZING prijst deze landbouwexpert twee groepen hemelhoog: de makers van de z.g. afschermkastjes en de kruiden-„dokters”. En tijdens elke lezing toont hij zich de felle vijand van twee andere groepen: de dragers van de medische wetenschappen en de geleerden, die na honderden proeven tot de conclusie kwamen, dat het bestaan van ook maar één aardstraaltje nog steeds niet is aangetoond — ook niet door ir Cleveringa, die tegenover deze geleerden dat bewijs niet kon of wilde leveren!

Het onderzoek van deze geleerden, onder wie de leden van de commissie-Clay, heeft de wichelroedeloopers en de aardstraaltjesmaniakken in hun hemd gezet. Van al hun poppekasterij bleef

WENST U EXTRA MAANDBLADEN?

ENIGE LEDEN hebben de vraag gesteld: „Kan ik van ons Maandblad steeds een tweede exemplaar ontvangen? De bedoeling is dit ter lezing in mijn wachtkamer te leggen.”

Het Bestuur heeft in zijn jongste vergadering besloten aan dit verzoek te voldoen en tegen kostprijs extra-abonnementen beschikbaar te stellen. Deze bedraagt f 2,50 per jaar.

De regeling kan terstond ingaan. Voor het tweede halfjaar 1956 maken men f 1,25 per extra abonnement over aan de penningmeester (adres en giro op pag. 4); men vermeldt op het girostrookje „wegens extra abonnement Maandblad”.

Van 1 januari 1957 zullen de extra abonnementen slechts voor een geheel kalenderjaar te bestellen zijn.

14
VEERTIEN

MET BLIJDSCHAP begroeten wij deze maand veertien nieuwe leden, met het tegendeel van blijdschap constateren wij, dat het getal ditmaal zo gering is gebleven. Moge het volgende maandtotaal van nieuwe leden aanzienlijk hoger zijn!

Onze nieuwe medestrijders zijn: mej. C. E. Annes, wijkverpleegster te Den Helder, dr J. Barth, mondarts te Amsterdam, J. Borst, semi-arts te Amsterdam, mej. D. Drentje, verpleegster te Alkmaar, mej. A. Dijke, wijkverpleegster te Den Helder, L. Franssen, arts te Purmerend, mevr. A. M. G. van 't Hoff-Voorhoeve te Ermelo, mej. I. Jippinga, wijkverpleegster te Den Helder, mej. M. Labree, wijkverpleegster te De Rijp, Fr. Milatz, tandarts te IJmuiden, mej. E. Rijkers te Hilversum, mej. O. van der Tak, apothekers-assistente te Driebergen, I. Verschoor te Rockanje, Pharmachemie te Haarlem.

geen draad heel. De strikt eerlijke wijze, waarop deze ontmaskering geschiedde, is neergelegd in nuchtere, uitvoerige rapporten, die voor ieder te koop en te lezen zijn. Ze zijn uitgegeven door de Kon. Ned. Akademie van Wetenschappen. Ze bevatten het onweerlegbare verslag van het honderd-procent-fiasco van alle aardstraaltjes-onzin. De kletspraat over ongelukken op een bepaald weggedeelte of over zieke kuikens in een bepaald hok is klaar en helder weerlegd en aan de kaak gesteld. Sindsdien lacht ieder weldenkend mens om de z.g. aardstraaltjes.

Alleen ir Cleveringa kan de verpletterende nederlaag van het aardstralensprookje niet verkroppen. Hij blijft het, dwars tegen alles in, verkondigen. Volgens De Graafschapsbode noemde hij in Terborg de bevindingen van geleerden als prof. Clay „grote domheid”. Tevens beweerde hij, dat de medische wetenschap door de aardstraaltjes te negeren de volksgezondheid geweld aandoet.....

Laten wij dit hoofdstuk van het geval-Cleveringa besluiten zoals wij het vorige besloten: en nu maar weer tot het volgende vertelurtje van de schutspatroon der gemene, giftige, gluiperige, doch nimmer aangetoonde aardstraaltjes!

PEPERDURE „MEDICIJN”: alcohol en water

Acht weken celstraf voor Amsterdamse paragnost.

DE PARAGNOST A. A. H., een 46-jarige ex-cartonnagehandelaar te Amsterdam, werd op 25 mei wegens herhaalde onbevoegde uitoefening der geneeskunst door de kantonrechter mr J. Oppenoorth veroordeeld tot vier maal 14 dagen hechtenis. Dit betekende een verdubbeling van de straf, gerequireerd door de ambtenaar O.M. mr J. H. Maan.

De eerste zaak tegen A. A. H. kwam in 1953 door een schikking van f 400 niet tot een rechtzitting, de tweede leidde tot een boete van f 200 en inbeslagneming van H's instrumentarium, de derde (in 1954) eindigde in hoger beroep met een geldboete van f 500. Ambtenaar O.M. en kantonrechter waren eenparig van oordeel, dat ook gezien de recidive thans met niet minder dan hechtenisstraf kon worden volstaan.

Teugels strak

OP 18 JANUARI van dit jaar deed de politie ten huize van H. in Amsterdam-Zuid een inval, waarbij vier personen in de wachtkamer werden aangetroffen, een jeugdige benzinetanker van Schiphol en drie huisvrouwen uit Amsterdam en Haarlem. De kantonrechter, die ter vermindering van de bij deze zaken gebruikelijke wijdlopigheid de teugels strak hield, deelde vooraf mede vragen, die buiten de dagvaarding omgingen, niet te zullen toelaten. Mr Oppenoorth stelde geen prijs op lekenmeningen omtrent de graad van eventuele genezingen: „Als ik vroeger, toen daar nog aanleiding toe bestond, bij mijn tandarts aanbelde, was mijn kiespijn ook plotseling weg.”

P 1 of P 2

HET GETUIGEGERHOOR leverde vier vrijwel identieke dialogen met de kantonrechter op.

- Wat deed H. met u?
- Hij deed iets op een afstand met mij.
- Maakte hij bewegingen met zijn handen?
- Ja.
- Kreeg u medicijnen?
- H. schreef druppels voor, P1 of P2.

Verdachte berekende drie à vier gulden per visite, terwijl de medicijnflesjes vier gulden per stuk kostten. De drie huismoeders omschreven haar kwalen als schouderklachten, buikklasten en rug- en buikklasten, terwijl de 32-jarige benzinetanker zijn opgave beperkte tot „pijn in m'n lichaam”.

Alcohol en H₂O

DE RECHERCHE liet de inhoud van twee medicijnflesjes wetenschappelijk onderzoeken door de politie-scheikun-

dige drs Eskes. Het waren twee pipetflesjes van slechts vijf kubieke cm inhoud, die volgens de etiketten aftreksels van twee maal vier verschillende kruiden zouden bevatten en wel in de vijfde centesimale verdunning, d.w.z. 1 eenheid op 10.000 miljoen. Dit komt overeen, aldus drs Eskes in zijn rapport, met het oplossen van een substantie ter grootte van een speldekknop in tien kubieke meter vloeistof.

De „medicijnen” dienden volgens verdachte om het lichaam van de patiënt ontvankelijker te maken voor de paragnostische behandeling. Drs Esker kwam echter tot de conclusie, dat geen der acht beweerde kruiden aantoonbaar in de flesjes voorkwam. De inhoud bleek daarentegen uit een mengsel van alcohol en leidingwater te bestaan. Na citering van dit vernietigende rapport kwam de ambtenaar O.M. tot zijn eis van vier maal een week hechtenis.

„Groot gevaar”

DE VERDEDIGER, mr P. J. Witteman, schetste verdachte als een fatsoenlijk man van grote bekwaamheid op het gebied der paranormale geneeskunst. Hij wees ook op H's gaven als helderziende, o.m. gebleken bij de recente opsporing te Ootmarsum van een verdrinkingslachtoffer. Hij bestreed de strafbaarheid van het tenlastegelegde, aangezien verdachte uit

CONTRIBUTIE

1956

ZEER DRINGEND verzoekt de penningmeester, Argonautenstraat 19a in Amsterdam-Zuid, storting der contributie-1956 op een der beide rekeningen:

postgiro 32237 of
gemeentegiro K 1672.

noodzaak, namelijk morele noodzaak, zou hebben gehandeld. Wat de strafwaardigheid betreft verzocht mr Witteman in het uiterste geval oplegging van een zodanige straf, dat H.'s werkzaamheid daardoor niet zou worden beknot. Mr Maan bestreed H.'s succes in de zaak-Ootmarsum; volgens mededeling van de recherche was het lijk van de verdrinkene ontdekt door een brugwachter, op een andere plaats dan H. had aangewezen.

In zijn vonnis overwoog kantonrechter mr Oppenoorth: „Ik aarzel geen ogenblik om het optreden van H. buiten noodzaak te achten. De grote vraag is, of verdachte een gevaar voor de volksgezondheid en voor het algemeen belang oplevert. Dat gevaar acht ik zeer groot. Ik neem dit zeer ernstig op, ernstiger nog dan de ambtenaar O.M. Bovendien reken ik verdachte zijn verklaring hiermee te zullen doorgaan, ondanks alle waarschuwingen, bijzonder zwaar aan. Al wil ik ditmaal nog niet tot het maximum gaan, 4 maal een maand, toch ga ik verder dan wat gerequireerd is. Vier maal veertien dagen hechtenis.”

„Resten uit de tijd van het aapzijn”

Praatgrage predikant probeert praeparaten op prille proefpersoontjes

DE Apeldoornse predikant S. v. d. B. is door de Apeldoornse kantonrechter veroordeeld tot twee maal f 75 boete wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst. Verdachte stond terecht wegens het feit, dat hij tegen betaling twee kinderen met kruiden van eczeem had getracht te genezen.

Aan de Arnhemse Courant en de Nieuwe Apeldoornse Courant, beide van 5 mei, ontlenden wij enkele details. Verdachte voerde zelf zijn verdediging, die hij in een bundeltje getypte folio's had vastgelegd. Hij noemde de natuurgeneeskundigen veel geleerder dan de medici, die volgens hem alleen maar experimenteren. Hij beweerde, dat het werk van de medici waardeloos is, omdat deze behandelingsmethoden toepassen die op technische kunde zijn gebaseerd. Alleen als men hulp aan zieken verleent omdat

men daarvoor de gave Gods heeft ontvangen, zo betoogde hij, is zulks verantwoord. De medische wetenschap, aldus Van der B., maakt vele fouten, gebruikt giftige chemicaliën en snijdt zelfs bepaalde resten uit de tijd van het aapzijn weg. God heeft deze organen, zoals de schildklier en de blinde darm, echter niet voor niets geschapen.

Nadat verdachte drie folio's had voorgelezen, onderbrak de kantonrechter hem met de opmerking, dat deze „voordracht” niet ter zake doende was. Van der B. verklaarde tenslotte zich van de Wet op de uitoefening der Geneeskunst niets te zullen aantrekken en „rustig” met zijn praktijken te zullen doorgaan.

Het is te hopen, dat recherche en rechtbank deze overtreder, die een gevaar voor de volksgezondheid oplevert, in het oog zal houden.

DRIE HELDERZIENDEN VERKEKEN ZICH

Men late zich niet in 't
Ootmarsumpje nemen!

N. KEULEMANS OVERLEDEN

DOOR BEMIDDELING van de Amsterdamse paragnost A. A. H. is men er in geslaagd in Ootmarsum het stoffelijk overschot te vinden van de 31-jarige jongeman H. S. uit Rossum, die daar sinds enige tijd werd vermist.

Zo stond het in „De Tijd” en „De Nieuwe Dag” van 23 mei. Prompt belde H. de redactie op om haar voor „het bijzonder mooie stukje” te bedanken. Hij was zo bereidwillig, nu hij toch aan de telefoon was, een ander staaltje van zijn kunnen te vertellen. De redactie hoorde zijn beweringen geduldig aan, doch publiceerde ze niet.

H. vergat de redactie van „De Tijd” en „De Nieuwe Dag” uit te nodigen zich drie dagen later door een verslag-

gever te doen vertegenwoordigen aan de perstafel in de zittingzaal van het Amsterdamse Kantongerecht, waar hij wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst moest terechtstaan en tot acht weken hechtenis werd veroordeeld.

H.'s verdediger las tijdens zijn pleidooi „het bijzonder mooie stukje” voor. Tot teleurstelling van hem en zijn cliënt sorteerde het echter geen effect, aangezien de ambtenaar O.M. repliceerde, dat het rapport van de politie te Ootmarsum uitwees, dat „het bijzonder mooie stukje” met de waarheid op bijzonder slechte voet stond. De toedracht was heel anders. Een brugwachter zag iets in het water van het kanaal bij Ootmarsum glinsteren. Dit bleek de fiets van de vermiste te zijn, wiens stoffelijk overschot tegelijkertijd werd opgehaald. Informatie bij de afd. Zwendel der Amsterdamse recherche leerde ons, dat de lezing van de ambtenaar O.M. volkomen juist was en dat H. part noch deel aan het vinden van fiets en stoffelijk overschot had.

Ook twee andere helderzienden deden een poging het mysterie op te lossen. Zij faalden even jammerlijk als H. Een van beiden beweerde, dat de vermiste in een moeras bij Ootmarsum te vinden was, waarop dit — uiteraard zonder resultaat — door de bevolking werd afgezocht. Nummer drie was de Utrechtse helderziende G. C., wiens „psychoscopische diagnostiek” (aldus zijn briefhoofd) hem bracht tot de apodictische uitspraak: „De vermiste leeft en bevindt zich in Nordhorn.” G. C. gokte op de mogelijkheid, dat de vermiste de Duitse grens was overgestoken. Hij gokte, gelijk zijn vakgenoten, verkeerd.

De redactie van „De Tijd” en „De Nieuwe Dag” is voornemens in den vervolge bij ontvangst van „paranormale berichten” advies in te winnen bij de Amsterdamse recherche, ten einde niet nogmaals in 't Ootmarsumpje te worden genomen.

OP 83-JARIGE LEEFTIJD overleed te Huis ter Heide de heer N. Keulemans, oud-apotheker. Zijn naam had en heeft een bijzondere klank in de oren van hen, die de bestrijding van de kwakzalverij een morele plicht achten. Hij immers heeft in die bestrijding een zeer werkzaam aandeel genomen. Het was in 1907, dat hij begon met zijn analyses van kwakzalversmiddelen. De uitslag van zijn onderzoekingen, gepubliceerd in het Maandblad tegen de Kwakzalverij, toonde keer op keer aan, hoe vele waardeloze, soms uiterst gevaarlijke „geneesmiddelen” door geld-dorstige domoren en knoeiers op de markt werden gebracht.

Dertig jaren zette de heer Keulemans, ondanks zijn drukke werkkring als hoofd van de apotheek van het Amsterdamse Binnengasthuis, het analyseren van kwakzalversmiddelen voort. Het aantal van deze analyses is zelfs bij benadering niet te schatten.

Ook anderszins verwierf de heer Keulemans zich voor onze Vereniging grote verdiensten: tien jaren achtereenvolgend was hij haar secretaris-penningmeester. Het vele werk, door hem in deze dubbele functie verzett, werd met even grote trouw en punctualiteit verricht als het determineren van de ontelbare „geheimmiddelen” c.a.

Toen de heer Keulemans weinige jaren voor het uitbreken van Wereldoorlog II het secretaris-penningmeesterschap neerlegde, werd hij ter ledenvergadering met algemene stemmen tot erelid benoemd. Bij de Vereniging tegen de Kwakzalverij blijft de naam Keulemans, ook na de dood van zijn drager, in hoge ere.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnarends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheker* Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, *Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid* te Haarlem; H. Dijkstra, *Comm. van Politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijntaten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maanblad minimum f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten ..... f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Oggericht 1 Januari 1881

AARDSTRAALKASTJES WAREN LEEG!*Telepaat-oplichter schermt met „ultramikrodemonische” golven.*

GOOCHELAARS EN KWAKZALVERS hebben onder meer dit gemeen, dat zij zich met welbehagen in exotische namen hullen. Zo ook een Groninger, de 34-jarige P.S.W. uit het dorp Noordbroek bij de Dollart, die zich de naam Rabindra aanmat. Waarschijnlijk ontleende hij dit fraaiklinkende etiket aan Rabindranath Tagore, maar overigens heeft hij helaas weinig met deze nobele idealist gemeen: als oplichter stond P.S.W. voor de Groninger rechtbank.

Het eerste tenlastegelegde geval speelde in Enschede. Daar kwam Rabindra in kennis met de schipper

DUUR DROPWATER

JAREN GELEDEN opereerde in het noorden des lands „het Rinsumageester boertje”, een kwakzalvende kruidenkoopman die voor zijn klanten zelfs speciale autobussen liet rijden. Zijn thans 44-jarige zoon J. M., drogist te Leeuwarden, drukt — bemoedigd door papa's zakensucces — diens voetstapen. Onlangs breidde hij zijn werkterrein uit tot de stad Groningen, waar hij zitting hield in een café aan de Hereweg. Er kwamen lieden, die last hadden van asthma, gal en „zwakke spieren”. M. smeerde een ieder een flesje met waterige vloeistof aan, à raison van 4 gulden. Wetenschappelijke analyse van dit panacee bracht aan het licht, dat het een aftrekseltje van drop en anijs was, kostprijs enige centen.

Wegens onbevoegde uitoefening van de geneeskunst eiste de ambtenaar van het O.M. bij het Groningse kanton-gerecht begin april f 3.000 of drie maanden, hetgeen door de kanton-rechter werd verminderd tot de onbeduidende boete van f 250 of 50 dagen.

Om dit bedragje snel terug te verdienen raden wij de heer J. M. aan — indien hij zulks al niet heeft gedaan — een kleine prijsverhoging voor zijn drop- en anijswater door te voeren. De oliebolle, die tot dusverre voor het waardeloze watertje vier gulden hebben betaald, zullen ongetwijfeld dom genoeg zijn er in den vervolge vijf voor neer te tellen.

J. H. H., in wiens huis de z.g. telepaat z.g. aardstralen ontdekte. Hij slaagde er in zijn nieuwe kennis een afschermkastje aan te praten, dat f 1380 moest kosten. Na enig pingelen werd dit bedrag verlaagd tot f 800, voor welke som de koop werd gesloten.

Het tweede geval betrof een inwoner van het dorp Harkstede in de Groningse gemeente Slochteren, die last van exzeem had. Prompt leverde Rabindra à tien gulden een potje „probate” zalf. Vervolgens kwam hij tot de ontluutsende ontdekking, dat de woning van de patiënt door aardstralen werd bestookt en de rekening van f 10 werd ijlings gevolgd door een nota van f 175, zijnde de prijs van een afschermkastje. „Maar de patiënt had daarbij geen baat”, zoals ter terechtzitting bleek en zoals de Groningse NRC-correspondent noteerde.....

Getuige G. R. uit Noordbroek verklaarde, dat hij in opdracht van de telepaat tien kastjes had gemaakt. Drie van deze kastjes waren gewoon dichtgesoldeerde blikken dozen met niets erin. Later had de telepaat tegen hem gezegd, dat er iets in moest, onverschillig wat, als het maar een beetje op elektriciteit leek, een oude dynamo of zoiets. Het bleek nu, dat Rabindra de lege dozen die hij voor f 175 en f 800 had verkocht, bij G. R. had ingekocht voor één tientje per stuk: winst 1650 % en 7900 % — welk een lucratieve, ja ultrademonische broodwinning!

De monteur O.B. uit Groningen deelde als getuige mede, dat hij eens op bezoek was geweest bij Rabindra en deze had aangeboden ook kastjes voor hem te maken. De telepaat was hiervoor enthousiast en had verklaard ze te zullen vullen met „ultramikrodemonische golven” (???). Deze kastjes waren geverfd in een bruine, transparante kleur.

De Officier van Justitie verklaarde in zijn requisitoir, dat verdachte een gevaarlijk mens is. Hij beschikt weliswaar over een zeer goed stel hersens, doch misbruikte zijn talenten voor lage doeleinden.

Op 18 mei velde de rechtbank vonnis: een half jaar gevangenisstraf.

AL TE BONT

DE HAARLEMSE DROGIST J. SPAANDER, redacteur van „De Drogist”, officieel orgaan van de Alg. Ned. Drogistenbond, strijdt in zijn kolommen voor de belangen van zich en zijn vakgenoten. Dat is niet alleen zijn recht, maar ook zijn plicht.

In het nummer van 23 mei beklagt de heer Spaander zich over het gebrek aan waardering voor de drogisten. „In plaats van lof krijgen zij de laatste tijd niets anders dan stompen, trappen, duwen van voren en van achteren, dan van de een dan van de ander. Op de duur wordt dat vervelend en het is te begrijpen dat men dan gaat terugslaan.”

De heer Spaander geeft daarbij een staaltje „terugslaan” ten beste, dat helaas een misslag is. Hij heeft zich geërgerd aan het dagbladartikel van een arts, die daarin betoogde, dat het gebruik van z.g. huismiddeltjes het best door de medicus kan worden voorgeschreven. De heer Spaander is het daarmee niet eens, hij vindt dat de klant het gebruik van levertraansoorten, vitaminepreparaten enz. veel beter door de ...drogist voorgeschreven kan krijgen, desnoods dwars tegen de voorschriften van de medicus in!

Letterlijk schrijft de heer Spaander: „De drogist zal door zijn vakbekwaamheid de klant hierover kunnen inlichten en hem meer dan eens waarschuwen tegen het te veel gebruik van sommige middelen, die door zijn huisarts zijn voorgeschreven.”

Het is onbegrijpelijk, dat deze onbekookte en ridicule uitval in het officiële orgaan van de Alg. Ned. Drogistenbond is toegelaten. Van een herroeping door het bondsbestuur is ons niets gebleken. Meent dit bestuur — met de heer Spaander — met deze onbesuisde nonsens waarlijk het aanzien van de drogist te verhogen? Wij beschouwen de geciteerde passage als een zeer betreurenswaardige faux pas.

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga, arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Bouter, apotheker, Zwolle.

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”, Lunteren, tel. K 8388 - 301.

Canard onder kuikens

De volgens Mieremet „bestraalde” kuikens groeiden nog iets voorspoediger dan de onbestraalde...

KUIKENS, aldus dr ir C. K. van Daalen in de N.R.C. van 7 april 1956, zijn evenals zo vele andere jonge dieren onderhevig aan verschillende ziekten. De kans op besmetting wordt ongunstig geïnfluenceerd, doordat ze in grote aantallen in beperkte ruimte worden gehouden. Het is dan ook niet te verwonderen, dat in verscheidene gevallen de sterfte aanmerkelijk is, moeite en zorgen ten spijt. Komt iemand dan mededelen, dat hij in staat is op uiterst eenvoudige wijze de oorzaak op te sporen en wat nog belangrijker is, haar te bestrijden, dan is menigeen al gauw geneigd de „deskundige” gelegenheid te geven zijn bekwaamheden te tonen. En zo is de opfok van kuikens een arbeidsveld geworden voor wichelroedelothers, tevens leveranciers van de bekende afschermapparaten.

Weet of vermoedt de wichelroedeloper, dat er iets aan de hand is, dan bestaat er een grote kans, dat hij een „sterke” baan vindt, zelfs een kruising van banen, wat al heel erg heet te zijn. Daarbij komen nog onderscheiden waterbanen, gasbanen en gewone banen. Wat het schadelijkste is hangt af van de uitspraak van de wichelroedeloper. Een afschermapparaat zou dan uitkomst brengen.

Leerzame proef

HET is natuurlijk niet uitgesloten, dat na plaatsing van een duur kastje de volgende toom kuikens het goed doet. Dan is het geval een reclame-object. Helpt het niet of zijn de bezwaren verergerd, dan zijn de gedupeerde en de leverancier gewoonlijk niet verlangend om zulks aan de grote klok te hangen. Ook gebeurt wel, dat het kastje vochtig is geworden, niet kan ventileren, dat er een metalen voorwerp in de buurt staat of iets dergelijks, waardoor het falen wordt verklaard.

Een leerzame proef werd in 1955 op verzoek van de Octrooiraad door prof. dr C. Romijn, hoogleraar in de veterinair fysiologie aan de rijksuniversiteit te Utrecht, en zijn medewerker A. W. H. Brooymans genomen. De wichelroedeloper Mieremet onderzocht de gebouwen van het desbetreffende laboratorium en wees in een der lokaliteiten een kruising van aardstralen en een waterader aan. Daar werd een groep van 100 een dag oude kuikens in een daarvoor geschikt gemaakte ruimte ondergebracht, terwijl in een ander vertrek, dat niet „bestraald” bleek, 100 dergelijke kuikens op dezelfde wijze werden gestald.

Geen verschil

BEIDE PLAATSEN werden geschikt

bevonden voor een vergelijkende proef. Voeding, verzorging zowel als temperatuur, lichtintensiteit en vochtigheid van de omgeving, waarin zij opgroeiden, waren bij alle dieren gelijk. De proef begon op 17 juni 1955 en duurde vier weken. Alle dieren werden bij het begin van de proef en na 1, 2 en 4 weken gewogen. Het voedselverbruik werd twee keer per dag vastgesteld.

De kuikens ontwikkelden zich uitstekend. Stoornissen in digestie, bevedering of van welke aard ook deden zich niet voor. Het gemiddelde gewicht van de kuikens bedroeg bij het begin van de proef bij de „onbestraalde” groep 43,92 gr., bij de „bestraalde” 45,48 gr. De gemiddelde gewichtstoename in vier weken was bij de eerstgenoemde 249,1 gr., bij de tweede groep 249,8 gr. per kuiken. Per kg gewichtsvermeerdering was bij beide groepen 2430 gr. voeder verbruikt. De verschillen in gewicht bij de aanvang van de proef en in de groei tussen de dieren van een

groep onderling waren gering. Uit deze getallen blijkt, dat tussen het gedrag van de twee groepen geen verschil viel te constateren, hetgeen door een wetenschappelijke bewerking werd bevestigd.

Zinloos

DE CONCLUSIE van prof. Romijn luidt: „De groei van de kuikens in een ruimte, waar volgens de heer Mieremet intensieve „aardstralen” aanwezig zijn, staat in geen enkel opzicht ten achter bij die, waarin deze „aardstralen” zouden ontbreken. Het nemen van maatregelen hiertegen door het plaatsen van „afschermkastjes” heeft dus geen enkele zin, nog afgezien van de vraag of de z.g. „aardstralen” alleen bestaan in de fantasie van enkele personen. Het bovenstaande onderzoek had echter niet tot doel hierop een antwoord te geven”.

De uitkomsten van deze proef zijn geheel in overeenstemming met wat elders bij wetenschappelijk verantwoord onderzoek werd gevonden: de wichelroedereactie wordt niet veroorzaakt door een plaatselijke oorzaak, vaak met de naam aardstralen aangeduid, maar zij is — bij de bonafide wichelroedeloper onbewust — een gevolg van autosuggestie.

„De Tovenares van het Sachsenwald”

Als men je kwaad heeft gedaan,
Spijker het dan tegen een eikeboom aan!

HET VRIJE VOLK, dat in zijn kolommen met prijzenswaardige frequentie kwakzalverij van allerlei aard aan de kaak stelt, brengt in zijn nummer van 17 mei een artikel over heksenbezweersters, medicijnvrouwen, zieners enz., die in Duitsland opereren en daar financieel zeer wel bij varen.

Het is ongelooflijk, hoe b.v. een 62-jarige boerevrouw in Holstein er in slaagde met veel poespas in een ommezien een „praktijk” op te bouwen. Onlangs moest „de Tovenares van het Sachsenwald”, zoals de volksmond haar ging noemen, terechtstaan wegens onbevoegde uitoefening van de geneeskunst. In afgedragen klompen klotste zij de rechtzaal binnen en verklaarde: „Ik heb alles alleen maar uit zuivere mensenliefde gedaan. Ik had medelijden met de arme zieken, die door geen enkele dokter konden worden geholpen.”

De heksenbezweerster hielp wel... voor een vijfmarkstuk per keer. In uurloon omgerekend was dat niet veel, want zij besteedde er nogal wat tijd aan. Zo bij voorbeeld bij een 48-jarige boerevrouw, die met ongeneeslijke kanker uit het ziekenhuis was ontslagen. Zij nam de ongelukkige zieke met veel hokus-pokus des nachts om twaalf uur mee naar het kerkhof van Trittau en

daar moest de vrouw een spijker in een jonge eikeboom slaan.

De heksenbezweerster prevelde daarbij gebeden en sprak ten slotte de simpele toverformule uit: 'Als men je kwaad heeft gedaan, spijker het dan tegen een eikeboom aan'... de kosten bedroegen ook hiervoor vijf mark.

De boerin bleef natuurlijk ziek en de heksenbezweerster zocht haar herhaaldelijk op en voerde in huis allerhande 'zwarte kunst'-komedie op, teneinde de 'heksenvloek' van de vrouw weg te nemen. Iedere visite uit zuivere mensenliefde: vijf mark. De dood van de boerin maakte een einde aan deze regelmatige verdienste.

Voor de rechtbank verscheen een aantal getuigen, die bevestigen moesten, dat de heksenbezweerster hen had behandeld. Zij legden hun verklaringen slechts met tegenzin af, want zij geloven in de medicijnvrouw. Een van hen zei: 'Wij legden na iedere bespreking steeds een vijfmarkstuk op de keukentafel van de wijze vrouw. Zij zelf zag dat nooit, want zij stond steeds bij het fornuis, waar zij bezig was onze ziekte te verbranden.'

Het gerecht strafte wegens het onbevoegd uitoefenen van geneeskunde met 35 mark boete.

Lief Omaatje

DE ROTTERDAMSE RECHERCHE ging half mei op bezoek bij de 73-jarige mevr. M. M. H. V.-J., wonende in de Beijerlandse laan. Zij was de enige niet, want er bleken nog twee dozijn andere stervelingen bij Oma op visite te zijn. Ze zaten deels in de gang, deels bij Oma in de kamer.

Omaatje is bijzonder op knusheid gesteld, dat werd de politiemannen aanstonds duidelijk. In een kamertje van twee bij twee-en-een-halve meter stonden veertien stoelen, waarop Omaatje en dertien van haar gasten waren gezeten, schouder aan schouder en heup aan heup. Met hun veertienen zaten zij daar te zitten — en te genezen. Want alle gasten waren tot Omaatje gekomen om door haar van hun kwalen te worden verlost. En daartoe was Omaatje in staat — volgens zich zelf althans.

Aangezien Omaatje echter geen artsdiploma kon tonen, maakte de Rotterdamse recherche proces-verbaal op wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst. Dat vond Omaatje bijzonder onaardig en ook onjuist. „Ik behandel mijn patiënten niet zelf”, zei ze vriendelijk. „Ik fungeer slechts als middenstof tussen mijn patiënten en in de kosmos zwevende dokters, onder wie zich vele specialisten bevinden.”

Alles in deze materialistische wereld moet worden betaald. Ook middenstof. Dus hief Omaatje van iedere bezoeker en bezoekerster twee gulden per consult, met het rooskleurige gevolg dat er etmalen waren, waarop Omaatje 130 guldentjes in haar knipbeursje stopte. Moest men dat zo'n sympathiek Omaatje, zo'n lief stukje middenstof, nu misgunnen? Foei, neen — vond Omaatje. En dus ging zij welgemoed voort met knus-zitten en middenstof-zijn. Zodat de Rotterdamse recherche drie weken na haar eerste bezoek nogmaals op visite kwam en nogmaals proces-verbaal opmaakte.

Thans wacht heel Rotterdam gespannen op het proces tegen Omaatje M. M. H. V.-J.. Want wat zou het aardig zijn, als Omaatje straks al die in de kosmos zwevende dokters (onder wie vele specialisten), met wie zij als middenstof zulke nauwe relaties onderhoudt, als getuigen à décharge in de rechtzaal deed nederdalen.....

7 ZEVEN

WEINIG FACTOREN zijn zo belemmerend voor het werven van nieuwe leden als vakantie. Ook onze Vereniging bespeurt die remmende invloed. Niettemin mogen wij deze maand zeven nieuwe leden boeken:

- mevr. L. van de Kamp, apotheker te Amsterdam
- C. T. Knottenbelt, dierenarts te Hilversum
- A. J. P. van der Scheur, arts te Lunteren
- dr A. Touw, arts te Heemstede
- D. Uitterdijk, arts te Hilversum
- J. van der Waal, dierenarts te Heemstede
- mej. D. Weidijk, verpleegster te Appelsga

HONING, HOOFDONREIN EN SNOEPGOED MEDICIJN

DE KEURINGSRAAD voor de Openlijke Aanprijzing van Geneesmiddelen en Geneeswijzen, waarin de Kon. Ned. Mij. ter bevordering der Geneeskunst resp. Pharmacie, de Nederlandse dagbladers, de tijdschriftuitgevers en de erkende advertentie-bureaux samenwerken, heeft in 1955 advertenties voor 16 geneesmiddelen (24 in 1954) wegens ontoelaatbaarheid afgekeurd en advertenties voor 35 nieuwe artikelen (84 in 1954) toegelaten. In totaal werden 1412 goedkeurings-stempels (1433 in 1954) verleend.

Met dr Van der Kamp, medisch deskundige van de P.T.T., besprak de Keuringsraad de postale verspreiding van reclamadrukwerk i.z. geneesmiddelen en -wijzen. De P.T.T. verklaarde zich bereid in alle voorkomende gevallen met de Keuringsraad overleg te

DE WREDE KWAK

HET WREDE VAN DE KWAKZALVERIJ, aldus het Tijdschrift voor Sociale Geneeskunde van 20 april, is dat de gediplomeerde en de ongediplomeerde bentgenoten zich vooral werpen op ziekten, die de naam hebben, dat daaraan toch niet veel meer te doen is volgens de officiële wetenschap. Vroeger waren dit tuberculose, suikerziekte en vallende ziekte, later reumatiek en nu vooral kanker. De successen der kwakzalverij ondervinden publiciteit als „bewijzen”, welke evenwel niets bewijzen; over de mislukkingen zwijgt het slachtoffer uit schaamte. De mislukkingen van de officiële behandeling, bijv. van kanker, worden wel bekend, omdat de naastbestaanden, bij het lezen der overlijdensadvertentie e.d., het hoofd schudden uit wanhoop over deze bedreiging. Maar de successen der kankertherapie blijven vrijwel onbekend, zowel omdat de patiënt zelf schuwt om het etiket van kanker-patiënt op zich zelf te afficheren als ook omdat de omgeving de patiënt wil ontzien hem als zodanig te „brandmerken”, voor en aler de tijd geleerd zal hebben, dat de gekoesterde scepsis t.a.v. de therapie inderdaad ten onrechte gekoesterd zal blijken te zijn en, indien dan nog, dan bergt men die scepsis maar liever geruisloos op.

plegen. „De P.T.T. zal niet altijd verspreiden wat de Keuringsraad heeft toegelaten, doch men zal zeker niet verspreiden wat de Raad heeft afgewezen.”

Aangezien aanbiedingen van gratis monsters van geneesmiddelen door de artsen- en apothekersorganisaties nadelig voor de volksgezondheid worden geacht, heeft de Keuringsraad ook deze opgenomen in de lijst van artikelen, waarvoor reclame ontoelaatbaar kan worden verklaard. Ruwe honing kan niet worden aangeprezen tegen ziekten, doch alleen als verzachtend bij pijnlijke keel, verkoudheid en bronchitis en als dieetvoedsel met medicinale waarde. Openlijke aanprijzing van geneesmiddelen in snoepgoed-vorm, de z.g. candy-medication, is ongewenst en dus ontoelaatbaar.

Met betrekking tot de vraag, of openlijke aanprijzing van verdelgingsmiddelen, zoals middelen tegen hoofdonrein enz. onder de competentie van de Keuringsraad valt, is besloten dat dit slechts het geval is met middelen ter verdelgung van die insecten, waarbij de mens „gastheer” is.

De grote pers volgt loyaal de aanwijzingen van de Keuringsraad op, doch in kleine locale en advertentiebladen komen nog misleidende advertenties voor. Hopelijk zal dit een einde nemen na invoering van de nieuwe Geneesmiddelenwet, waarin de wettelijke status van de Keuringsraad zal worden vastgelegd. Op het betreffende wetsontwerp is onlangs de Memorie van Antwoord van de minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid gepubliceerd, zodat de openbare behandeling in het parlement binnenkort kan aangevangen.

„Trefoon-eieren”

DE CORRESPONDENT van „Het Vrije Volk” te Bonn vertelt (17-5-'56) het verbazingwekkende verhaal van de „trefoon-eieren”, waarmee een Duitse kwakzalver dank zij de lichtgelovigheid van het publiek uitstekende zaken deed.

Een handige geldmaker vertelde per advertentie, dat de stof 'trefoon', die in bebroede eieren zit en de groei van levende cellen bevordert, óók kans zag 'moede' cellen op te frissen, oude cellen sneller te vervangen: het geheim van de eeuwige jeugd was ontdekt. Aan dit verhaal werd de naam van de Nobelprijzdrager Carell opgehangen, de man, die het trefoon (twintig jaar geleden) ontdekte.

In advertenties garandeerde men een leeftijd van 120 jaar aan degenen, die de trefooneierenkuur volgden. Dertig trefooneieren moest men daarbij eten en dat is een heel onsmakelijke geschiedenis. Want trefooneieren zijn eieren, die negen dagen bebroed zijn en zulke eieren zien er bepaald niet lekker uit. Vooral niet als men die eieren heeft opengeslagen en dan rauw moet opslokken!

Desniettemin bloeide de trefooneierenhandel binnen enkele weken tot een onverwachte hoogte op. De handige zakenlieden moesten binnen enkele weken zelfs aparte auto's aanschaffen om de eieren door geheel Duitsland te vervoeren, want de vraag naar trefooneieren (2 mark per stuk!) was enorm.

De Duitse medici protesteerden en de overheid maakte aan de zaak een eind op een heel eenvoudige manier: de warenwet verbiedt het verkopen van bedorven eieren.

Kom, kom, kom, kom, kom, kom, kom.....

KOM, KOM, geacht medelid! De penningmeester heeft het druk genoeg. Zo druk, dat hij niet om extra werk verlegen zit. Bezorg hem dan ook geen extra werk door hem herhaaldelijk om betaling van contributie te laten vragen. Enkele leden moeten nog over 1955 betalen en diverse over 1956. Kom, maak dit nu even in orde! Hier zijn de gironummers:

Postgiro 32237

of

Gemeentegiro K 1672

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnarends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheker* Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Comm. van Politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maanblad minimum f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten ..... f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

DE BOKKEN VAN DE BOEKHOUDER

EEN AMSTERDAMSE HANDOPLEGSTER, lid van de magnetiseurs- en helderziendenvereniging NWP, stond op 25 april 1956 terecht wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst. Zij werd verdedigd door mr Adam van Doorninck, een der beide NWP-leiders, die de handoplegster als bekwaam en bonafide aanpreeft.

Op grond van wat tijdens het vooronderzoek door de recherche en tijdens de terechtzitting was gebleken kwam de kantonrechter tot een vonnis van f 1200 of vier maanden.

Een paar dagen later geschiedde het verwonderlijke: de handoplegster, wie mr Van Doornincks lofuitingen nog in de oren klonken, werd door die zelfde mr Van Doorninck en diens mede-

Is de N. W. P.
serieus?

NWP-leider K. T. van der Plaats uit de NWP gestoten.

Eerst als paranormaal genie bewierookt, luttele etmalen later als paranormale mislukkeling de woestijn ingestuurd. Ons maandblad heeft deze merkwaardige geschiedenis, waaraan de NWP niet de minste ruchtbaarheid gaf, in het juni-nummer gesignaleerd.

De NWP had alle reden deze voor haar zo pijnlijke zaak in de doofpot der volstrekte zwijgzaamheid te stoppen. Een kat in het nauw kan echter rare sprongen maken — maar het moet ons van het hart, dat de heer Van der

Plaats met zijn jongste artikel in het NWP-tijdschrift wel bijzonder rare sprongen heeft gemaakt.

Driedubbele woede

DE HEER VAN DER PLAATS is woedend. Woedend op commissaris H. Dijkstra, chef van de afd. Zwendel der Amsterdamse recherche, die ambtshalve een rapport omtrent de NWP en omtrent bovenbedoelde handoplegster opstelde. Woedend op onze Vereniging, die in haar maandblad verslag gaf van de vernietigende kritiek van het Openbaar Ministerie op de interne NWP-verhoudingen. Woedend op de Vara, die met het serieprogramma „Zij willen u wel helpen” de zotteklap der kwakzalvers meedogenloos brandmerkte, doordrong tot honderdduizenden huiskamers en daar duizenden de ogen opende.

In die driedubbele woede heeft de heer Van der Plaats thans een dom verhaal geschreven. In die woede heeft hij het geschrevene helaas nog laten drukken ook. In het NWP-orgaan „Lichaam en Geest”, waarvan hij (hoofd-)redacteur is. Dat de redactie van dit blad, naar eigen zeggen „gewijd aan de volksgezondheid”, niet door een medicus wordt gevoerd, maar door een boekhouder — het beroep van de heer Van der Plaats —, pleit weinig voor de serieusheid, waarop de NWP niettemin met grote nadruk weet te stoffen. Dit terzijde. En nu de bokken, die de woedende boekhouder als het ware aan de lopende band heeft geschoten.

De heer Van der Plaats stelt de zaak aldus voor. De betrokken handoplegster, Mevrouw M..., deed vóór haar lidmaatschap van de NWP, d.w.z. vóór 7 juli 1954, ontoelaatbare dingen. De recherche stelde vast, dat deze dame tijdens haar drukke praktijken uit zakelijke overwegingen o.a. haar broer als handoplegger inschakelde om zodoende meer patiënten te kunnen afwerken. De recherche had hier echter bij moeten vertellen, aldus de heer Van der Plaats, „dat dit alles verleden tijd was”. Om dit te beklemtonen, laat hij de woorden „verleden tijd” cursief drukken...

Hoe nu, mijnheer?

HOE hebben wij het nu, mijnheer Van der Plaats? Verleden tijd? En wie stond

er dan op 25 april 1956, tijdens de zelfde zitting als Mevrouw M.... voor het Amsterdamse kantongerecht terecht? Was dat niet de broer van Mevrouw M...? Werd hij niet verdedigd door uw mede-NWP-leider mr Adam van Doorninck? En werd hij niet evenals zijn zuster veroordeeld? Gij kunt toch niet veinzen van dit alles onkundig te zijn, want gij waart, naar wij persoonlijk constateerden, van het begin tot het (voor u zo bittere) einde van de zaak in de zittingszaal aanwezig.

Het is ons dan ook volstrekt raadselachtig, hoe u deze „verleden tijd“-bok hebt kunnen schieten, tenzij de bedoeling voorzat een kwade zaak goed te praten.

Seriesus? Select?

BRENGEN WIJ thans de tweede bok voor. De NWP, die zich zo gaarne serieus en select noemt, heeft een „Commissie voor onderzoek naar paranormale begaafdheid“ ingesteld. De heer Van der Plaats schrijft nu, dat deze commissie „in de zomer van 1955 een subcommissie benoemde met de speciale taak om naar de praktijken van deze magnetiseuse een onderzoek in te stellen. Dit onderzoek werd zeer conscientieus verricht en daarvan is een rapport verschenen, waarvan op 25 april 1956 aan het Amsterdamse kantongerecht mededeling werd gedaan.“

In de zomer van 1955 liet de NWP dus een onderzoek naar de toelaatbaarheid van Mevrouw M... als NWP-lid instellen — terwijl zij al een jaar NWP-lid was. Hoe select, hoe serieus! En van dat rapport werd op 25 april

HELDERZIEND?

ALS GEVOLG VAN een ouderlijke reprimande over zijn slechte rapport liep de 16-jarige Hans Vissers te Utrecht op 8 juni van huis weg. Wekenlang verkeerden de ouders reeds in angstige spanning, toen „een politie-man de heer Vissers in overweging zou hebben gegeven eens met de helderziende Croiset te gaan praten“, aldus het dagblad De Telegraaf van 18 juli.

„Ten einde raad heeft de heer Vissers dat gedaan en tijdens het consult zei de heer Croiset, dat Hans in Antwerpen vertoefde. Onverwijd reisde de ongeruste vader naar de Belgische havenstad, maar vond er zijn zoon niet. Nieuw overleg met de heer Croiset. Nu zou Hans in Frankrijk, vermoedelijk Parijs, vertoeven. Met medewerking van de Nederlandse ambassadeur te Parijs werden radio en pers daar ingeschakeld, maar ook zonder resultaat.“

Op 13 juli werd het signalement van de verdwenen jongen aan radio en pers doorgegeven. Enkele uren later hield een Haagse agent hem op een tram-balcon aan. Hans had de afgelopen weken in een Haags hotel gewerkt en was noch in Antwerpen, noch in Parijs geweest...

1956 „mededeling gedaan aan het Amsterdamse kantongerecht“. Dit is wel zeer euphemistisch aangeduid: 25 april 1956 was de datum van de rechtzitting, waarbij de NWP-leider mr Adam van Doorninck zijn NWP-lid Mevrouw M... vergeefs poogde schoon te wassen.

Geen cent waard

ZIEHIER NUMMER 3 uit des boekhouders bokkenstal. Kort na juni 1955, aldus de heer Van der Plaats, legde het hoofdbestuur van de NWP (lees de heren Adam van Doorninck en Van der Plaats) Mevrouw M... een aantal voorschriften op, waaraan deze schriftelijk verklaarde zich te zullen onderwerpen. „Onder deze voorschriften bevond zich o.m. het verbod om magnetiseurs of andere personen, al dan niet lid van de NWP, in haar praktijk met de behandeling van patiënten te belasten of te laten optreden. Het is de NWP, bij herhaalde controles en ingewonnen informaties bij behandelde patiënten, niet gebleken, dat sindsdien deze verbodsbepaling werd overtreden“.

Dat stelt de heer Van der Plaats zonder blikken of blozen zwart op wit, terwijl hij weet, dat Mevrouw M... tijdens haar zwangerschap plotseling magnetiseursgaven bij haar broer ontdekte (die ook al een-twee-drie in de NWP werd binnengehaald, hoewel hij volgens zijn eigen verklaring geen grein benul van magnetiseren had!). En terwijl de heer Van der Plaats ook weet, dat deze broer een deel van de praktijk van zijn in blijde verwachting zijnde zuster waarnam. De heer Van der Plaats weet dat, want het is op 25 april 1956 voor de balie nauwgezet uit de doeken gedaan. De „herhaalde controles en ingewonnen informaties“ van de zo serieuze en zo selecte NWP hadden het blijkbaar niet aan het licht gebracht. Waaruit slechts te concluderen valt, dat de „herhaalde controles en ingewonnen informaties“ geen cent waard zijn.

Eis afgewezen

RUIMTE voor bok nummer vier! Justitie en politie houden aantekening omtrent personen en instellingen, die de wetten des lands overtreden of gevaarlijk op de scheidslijn tussen wettig en onwettig balanceren. Die aantekeningen worden gebundeld tot rapporten en dossiers, welke in archieven worden bewaard. Ook omtrent Mevrouw M..., die op 25 april 1956 niet voor de eerste maal terechtstond, en omtrent de NWP, die in diverse rechtzaken gemoeid is geweest, bestaan ambtshalve justitiële en politieke dossiers.

Het is ieder zinnig mens duidelijk, dat het fataal zou zijn, indien deze ambtelijke dossiers in onbevoegde handen kwamen. Alleen reeds vanwege het feit, dat schending der geheimhouding uiterst nuttige inlichtingenbronnen publiek zou maken. De NWP denkt daar blijkbaar anders over. Zij verlangde van de justitie overlegging van een rap-

OPLICHTER

BESCHULDIGD van oplichting van een dame te Wateringen, aldus een ANP-bericht in het Algemeen Dagblad van 23 juni, is de Haagse magnetiseur H. A. H. C. bij arrest van het Gerechtshof te Den Haag tot vier maanden gevangenisstraf veroordeeld. Hij had van de benadeelde, na haar stervende echtgenoot te hebben „behandeld“, twintig gulden ontvangen. Indien de patiënt overleed, zou het geld worden terugbetaald. De magnetiseur liet niets meer van zich horen. De rechtbank had hem veroordeeld tot twee maanden, zodat de straf in hoger beroep werd verdubbeld.

port omtrent de NWP, opgesteld door de Amsterdamse recherche ten behoeve van de justitie en departementale instanties.

De eis tot inzage werd uiteraard afgewezen. Waarop de heer Van der Plaats (vijfde bok) in zijn driedubbele woede de term „geheime-politie-methode“ uit zijn vulpen slingert en over strijdigheid met ieder fatsoenlijk begrip fulmineert. Dan de open en eerlijke, o zo selecte en o zo serieuze „onderzoek“-methoden van de NWP, nietwaar, heer Van der Plaats? Mogen wij dan in dit verband bok nummer 6 laten voordragen?

Even opfrissen

DEZE BOK NUMMER ZES is bijzonder ernstig. Met een hardnekkigheid, die aan brutaliteit grenst, poogt de heer Van der Plaats de fictie staande te houden, dat de NWP bij de beoordeling van het „genezend vermogen“ der NWP-leden zeer serieus en zeer selectief is. Hij poogt zulks ook nu: „Niet 'een boekhouder' bepaalt het genezend vermogen, maar de voltallige Commissie voor onderzoek naar paranormale begaafdheid.“

Hierbij wrijft men zich de ogen uit. Het is blijkbaar dienstig het geheugen van de heer Van der Plaats ietwat op te frissen. Op 25 april 1956, tijdens het proces tegen Mevrouw M..., dat de heer Van der Plaats van A tot Z bijwoonde, verklaarde een lid der afd. Zwendel der Amsterdamse recherche als getuige, dat tijdens het vooronderzoek was gebleken, „dat in de praktijk uitsluitend de heer Van der Plaats de beweerde geneeskracht keurde“. Tijdens dit zelfde proces zei de ambtenaar van het Openbaar Ministerie: „Van serieus onderzoek is, zoals de heer Van der Plaats bij het vooronderzoek heeft toegegeven, geen sprake. De aspirant-leden van de NWP moeten tien genezingsgevallen opgeven, maar de NWP bezoekt niet één van de tien „herstellen“. Een dergelijk papieren onderzoek, gedaan door onbevoegde en ongeschoolde niet-medici, is waardeloos.“

Bij het vooronderzoek en tijdens het proces komt aan het licht, dat de heer Van der Plaats, boekhouder, de enige

NWP-keurmeester van z.g. paranormale geneeskraft is, die dan ook moet toegeven, dat van serieus onderzoek „geen sprake” is. Maar een paar maanden later schrijft de heer Van der Plaats, dat niet hij, doch een commissie van 20 man als keurmeester optreedt en dat het onderzoek zo ongemeen serieus geschiedt.

Rest de vraag: wanneer sprak de heer Van der Plaats de waarheid?

Een staatsieboek

DE BOKKENPROCESSIE wordt gesloten door bok nummer 7. Een prachtboek. Een staatsieboek. Het is voor de NWP een zwaar te verteren brok, dat ondanks al haar pogingen dit zaakje „entre nous” te houden toch bekend is geworden, dat de NWP een NWP-lid, dat door de NWP-leider mr Adam van Doorninck op 25 april 1956 voor het Amsterdamse gerecht als bonafide en bekwaam werd aangeprezen, een paar dagen later als onwaardig lid schrapte. De schuld van deze verbazingwekkende NWP-omzwaai wordt nu door de heer Van der Plaats geschoven op — ge raadt het nimmer — de ambtenaar van het Openbaar Ministerie en de kantonrechter...!

Want daar staat het letterlijk: „De NWP en de ‘Commissie voor onderzoek’ hebben in de huns inziens ongemotiveerde kritiek van de Ambtenaar O.M. op hun bemoeiingen in deze zaak en in de uitspraak van de kantonrechter (f 1200 boete) aanleiding gevonden hun toezicht en controle op de praktijken van deze magnetiseuse te staken en haar van de ledenlijst af te voeren.”

Op dit laffe gedraai kan het commentaar kort zijn. Van tweeën één: óf Mevrouw M... was te goeder trouw en bekwaam óf Mevrouw M... was te kwader trouw en onbekwaam. Was zij te goeder trouw en bekwaam, dan was het de plicht van haar organisatie, de NWP, haar tot in hoogste instantie morele en rechtskundige bijstand te verschaffen. Was zij te kwader trouw en onbekwaam, dan had de „serieuze en selecte” NWP dit bij haar eigen onderzoek moeten bespeuren en dan had zij nimmer NWP-lid mogen zijn, geen dag en geen uur.

Te midden van deze tragikomische bokkenparade wandelt een verrassend nobele volzin van de heer Van der Plaats mee: „De NWP en de met haar samenwerkende, maar volstrekt onafhankelijke „Commissie voor onderzoek naar paranormale begaafdheid” hebben zich tot taak gesteld om in het belang van het publiek de uitoefening der paranormale geneeswijze in Nederland in betere en wettige banen te leiden, daarbij het kaf van het koren te scheiden en wantoestanden op dit gebied aan de kaak te stellen.”

De NWP in het belang van het publiek? De NWP kaf van koren scheiden? De NWP wantoestanden aan de kaak stellen? Was het maar waar!

„DE DOKTER IN HUIS”

Medicus redigeert tijdschrift met advertenties, die naar kwakzalverij rieken.

ONDER DEZE TITEL verschijnt maandelijks als voortzetting van het maandblad „Nieuw Leven” een populair wetenschappelijk medisch tijdschriftje. Het heeft zijn 8e jaargang bereikt, de naam van de redacteur wordt niet vermeld, maar onder de medewerkers vinden wij de naam van dr J. C. Vederbosch en daar het adres van de redactie in Ermelo is, mogen wij aannemen dat genoemde collega voor de redactie aansprakelijk is. In het door mij ontvangen nummer van juni 1956 staan allerlei artikelen, die meer populair dan wetenschappelijk te noemen zijn, al kan niet worden ontkend dat een waarschuwing tegen vervuiling bij het kamperen of tegen tandbederf inderdaad haar nut kan hebben. Enigszins vreemd doet het aan, dat in een stukje over aderverkalking werkelijk wordt gesproken over verharding van de aderen, terwijl daarnaast aandacht wordt gevraagd voor „aderclerose van het kringvormige hartvat”. Voor een leek toch wel een wat moeilijke lectuur!

Blijkbaar is „Leben und Gesundheit” een graag geciteerd tijdschrift. Toch blijkt dit niet een al te vertrouwd kompas; de overdreven aanbeveling van het gebruik van wortelen (b.v. bij het afdrijven van spoolwormen en maden) komt mij te erg voor. Maar dit zijn niet mijn voornaamste bezwaren tegen dit tijdschrift. Ik vind er ook een dokterspreekuur in, door collega Vederbosch gehouden, waarin aan verschillende patiënten raad wordt gegeven. Het lijkt mij altijd een zeer ondankbare, zo niet hachelijke taak na ontvangst van een brief met klachten aan een bepaalde zieke raad te geven, ook al is men daarbij zo voorzichtig om in vele gevallen mede het advies te geven de huisarts om raad te vragen. Toch glijdt ook collega Vederbosch wel eens uit, b.v. waar hij aan een heer met klachten over duizeligheid het advies geeft het nog maar wat aan te zien en af te wachten of lever- en vitamine-injecties hem niet zullen genezen.

Nietswaardige zalf

IK ZOU NIET zoveel aandacht aan „De Dokter in Huis” hebben besteed, als er ook niet advertenties in voorkwamen, die wel heel erg naar de kwakzalverij rieken. Ik noem enkele voorbeelden.

1. De *darmbessen*. Deze verhelpen ook in de hardnekkigste gevallen hardlijvigheid; de redactie heeft toch zeker ook gehoord van ernstige darmafwijkingen gepaard gaande met constipatie die chirurgische hulp nodig maken!

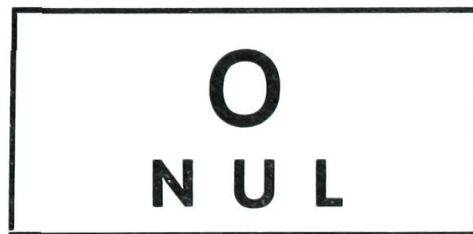
2. De *Schavonen- of druidenzalf* is al een heel oude bekende; in het in 1916 door onze vereniging uitgegeven rode

boekje „De Kwakzalversmiddelen” wordt het al vermeld en staat als samenstelling opgegeven: olijfolie, kamfer, gele was en menie. Hoe is het mogelijk dat een tijdschrift dat zich respecteert een advertentie opneemt, waarin deze nietswaardige zalf wordt aanbevolen tegen „carries” (beeneter) en fistels, d.i. alle soorten van verzwering en bloedzweren, etterende wonden, open armen en benen, alsmede kraambenen zowel in het begin als verouderde. Volgens de advertentie voorkomt deze zalf menige operatie, zij kost maar f 0.60 in staafvorm met een zeempje of in zachte vorm f 0.80 z.z. (zonder zeempje?), terwijl er nog bijstaat dat de zalf niet bederft! Vraagt uw apotheek of drogist! Ik „vrees”, dat men bij de apotheek toch wel voor niets zal vragen!

3. Een advertentie ter aanprijzing van een boekje van een mijnheer Moens „*Zelfrealisatie en Handoplegging*”, waarin „ieder die belangstelling heeft in handoplegging, gebedsgenezing, suggestie en hypnose, genezing op afstand en in deze onrustige woelige wereld meer zelfvertrouwen wil krijgen en rustiger en evenwichtiger wil worden in dit boekje zeker een goede wegwijzer en raadgever zal vinden.”

4. Ten slotte een advertentie, waarin men wordt opgewekt de voorkeur aan „*Zonnegoudkruiden*” te geven, natuurgeneesmiddelen, „die u zo goed zullen voldoen.”

Zeg ik te veel als ik spreek van een waarschijnlijk goed bedoeld tijdschriftje, dat evenwel ontsierd wordt door kwakzalverspraktijken en daardoor voor ons volkomen onaanvaardbaar moet worden genoemd? R. E. W.

IN VERBAND met de vacaties deze maand geen vermelding van nieuwe leden.

De ervaring heeft geleerd, dat weinige doch welgekozen woorden en inzage van enige maandbladen voor velen uwer kennissen voldoende zijn om lid van onze Vereniging te worden. Neem de proef op de som — en geef de nieuwe leden op aan onze secretaresse, mevr. A. Burbach-van der Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden.

Doe dit vóór 31 augustus, zodat de nieuwe-ledenlijst in ons september-nummer een bevredigende lengte krijgt!

KILOMETER DES DOODS

Van de 200 „ongelukken” waren er 198 gelogen!

DR IR C. K. VAN DAALEN, een der geleerden die in opdracht van de Kon. Akademie van Wetenschappen het aardstralenvraagstuk onderzochten, doet ons een artikel toekomen, dat hij op 2 mei j.l. in de N.R.C. publiceerde. Het vestigt opnieuw de aandacht op de verbijsterende leugens en zwendelpraktijken, waaraan wichelroedeloopers en handelaars in afschermkastjes tegen de (niet bestaande) „aardstraaltjes” zich schuldig maken — zowel in Duitsland als in Nederland. Wij laten het boeiende betoog in extenso volgen.

Dronkeman

TUSSEN 1952 EN 1954 werd de Duitse autowereld opgeschrikt door een mededeling van de wichelroedeloper Dannert, volgens wie ter hoogte van kilometer paal 23,9 van de rijksautoweg tussen Bremen en Bremerhaven in korte tijd 153 doden te betreuren waren als gevolg van auto-ongelukken. Dr Wetzels, voorzitter van de bond van wichelroedeloopers te München, noemde spoedig daarop een aantal van niet minder dan 200.

Bekende wichelroedeloopers, onder wie genoemde Dannert, vonden hier naar zij beweerden een „gevaarlijke aardstraalbaar”. Dannert, fabrikant van de Phylax, het in Duitsland meest verkochte afschermapparaat, dat ook naar Nederland wordt geëxporteerd, publiceerde in „Grüne Blatt” van 19 mei 1953 de volgende verklaring voor het ontstaan van deze ongelukken: „Ten gevolge van een kort durende invloed, welke met een schok is te vergelijken, ontstaat bij de bestuurder kramp in de hersenen, die tegelijk onmacht veroorzaakt.” Zo zou de een na de ander de macht over het stuur verloren hebben.

Deze berichten, waarvoor gezinstijdschriften veel belangstelling toonden, waren oorzaak, dat de politieautoriteiten een onderzoek naar de juistheid van deze beweringen instelden. Daarbij bleek, dat in de jaren 1945 tot 1953 bij paal 23,9 geen enkel ongeluk was gebeurd, maar dat ongeveer

130 m daarvan verwijderd twee personen het leven hadden verloren. De een als gevolg van zware dronkenschap, de ander, omdat hij op een niet verlichte geparkeerde vrachtwagen was gereden.

Soortgelijke ambtelijke rapporten, die betrekking hebben op een aantal z.g. „Todeskilometer”, die in Duitsland waren gesignaleerd, bevinden zich in het Instituut voor Gerechtelijke Geneeskunde van de universiteit te Bonn.

„Prikkelbanen”

BIJ EEN STRAFPROCES te Hersbruck in Beieren n.a.v. een auto-ongeluk in Zuid-Duitsland trachtte de bestuurder de schuld van zich af te schuiven door te beweren, dat hij ten gevolge van het rijden over een aardstraalbaar het stuur niet meester was gebleven. Dr Wetzels, die door de rechtbank werd uitgenodigd, constateerde prompt ter plaatse met de wichelroede „aardstralen” en „prikkelbanen”, wat wel hetzelfde zal betekenen, terwijl deze aanwijzingen „bevestigd” werden door metingen met behulp van een magnetometer, waarmee richting en sterkte van een magnetisch veld worden gemeten en die volgens wichelroedeloper dr Wüst op deze banen zou reageren.

De rechtbank nam hiermede geen genoegen en liet door twee deskundigen, de criminoloog dr ing. Schontag en de geoloog dr Vidal, beiden te München, een nader onderzoek instellen. Deze verrichtten aardmagnetische en radioactiviteitsmetingen met een „Feldwaage” van Schmidt en een uiterst gevoelige Geiger-Mullerteller, waarbij niet de geringste afwijking werd geconstateerd.

De poging van de automobilist om de oorzaak aan de aardstralen te wijten mislukte: hij werd schuldig verklaard. Een teleurstelling voor hem en niet minder voor de fabrikant, die reeds bezig was met het ontwerpen van afschermapparaten voor auto's. Een ruim afzetgebied zag hij zich op deze wijze ontgaan.

Verbeelding

DE UITSPRAAK mag ons niet ver-

wonderen. Alle wetenschappelijk verantwoord onderzoek heeft geleerd, dat aan de uitslag der wichelroede geen waarde mag worden toegekend en dat de z.g. aardstraalbanen en wat daarmee verband houdt alleen in de verbeelding der wichelroedeloopers bestaan.

Het zou ongewenst zijn de aandacht op dit onderwerp te vestigen, ware het niet, dat een van onze geïllustreerde gezinstijdschriften enkele maanden geleden een artikel over aardstralen publiceerde, waarin de uitspraken van de onderzoekers naast die van de gelovigen in en de belanghebbenden bij de wichelroede werden gesteld. Hierin werd o.m. een foto afgedrukt van een kruising van een rijksweg en een provinciale weg in het zuiden van ons land, waar vrij geregeld auto-ongelukken zouden gebeuren, waarvan de oorzaak moeilijk viel te ontdekken en waarbij ook gedacht werd aan een ondefinieerbaar iets, waardoor de automobilist niet meer ten volle kon reageren... Iemand, die dichtbij de beruchte kruising woonde, dacht aan aardstralen.....

Niets bekend!

TENSLOTTE nog twee aanhalingen uit dit stuk: „De Nederlandse Heide-maatschappij gebruikt bijvoorbeeld wichelroedeloopers voor het opsporen van water.” Bij navraag bleek, dat hiervan bij de directie van deze maatschappij niets bekend is.

Onder een foto van het gebouw van het departement van Oorlog aan de Kalvermarkt staat: „Afschermapparaten staan er overal in Nederland. Tot zelfs op het departement van Oorlog.” De secretaris-generaal van dit ministerie schrijft mij 4 april 1956 o.m.: „dat van rijkswege geen afschermapparaten in het gebouwencomplex Plein 4 en Kalvermarkt, 's-Gravenhage, zijn opgesteld.” Voorts is uit een op diens last ingesteld onderzoek „evenmin kunnen blijken, dat dergelijke apparaten door een of meerdere ambtenaren clandestien zijn aangebracht.”

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga, arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buiten, apotheker, Zwolle.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnaerds, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, *Secretaresse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheker* Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Comm. van Politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maanblad minimum f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten ..... f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

Baken-praatjes = Bakerpraat!

„DE WESTERPOST”, een Rotterdams advertentieblad uitgegeven door drukkerij-boekhandel H. Bokhorst & Zoon, bracht op 29 juni een artikeltje „De kleine annonce als lokaas voor argelozen”. Daarin werd gewaarschuwd tegen adverteerders, die eventuele reflectanten een goed huwelijk of voordelige zaken voorspiegelen, hun onder een of ander voorwendsel geld aftrog-

gelen en daarna niets meer van zich laten horen. Deze waarschuwing is helaas niet overbodig en verdient derhalve waardering.

Zou „De Westerpost” echter ook eens de hand in eigen boezem willen steken? Daar zien wij b.v. Biomariszeewater aangeprezen als „een sprong naar de volmaakte gezondheid”. Nu eens wordt het aanbevolen voor Jan,

Is „De Westerpost” oostindisch doof? Hoe scherper de medici het z.g. Baken Anti-rheuma afwijzen, des te ijveriger adverteert de importeur er mee.

Piet en Klaas in het algemeen, dan weer speciaal voor aanstaande moeders. Kan men de voeding van zwangeren niet beter aan de arts dan aan een zeewaterkoopman overlaten, heren van „De Westerpost”?

Lof en wierook

EN DAAR zien wij ook weer het beruchte „Baken Anti-rheuma” van de Haagse Mulimex Agencies geloofd en bewierookt. Zoals gebruikelijk wordt in de advertentie hoog opgegeven van „de electronische uitstralingen” van het z.g. Baken. De prijs van het prulletje, bijna 25 gulden, wordt verzwegen. Wel prijkt in het redactionele deel van „De Westerpost” een artikeltje, dat nogmaals de werking van het Baken roemt en dat — zoals in andere gevallen — wel door de Baken-koopman zelf zal zijn geschreven.

Als wij nu afstappen van deze kwakzalverssprookjes en het oordeel van medici alsmede de nuchtere uitslag van wetenschappelijk laboratorium-onderzoek bezien, dan komt dit door zijn importeur zo hemelhoog geprezen prul in een geheel ander licht te staan. Toen Mulimex (handelsnaam van de Haagse im- en exporteur Mulder) een jaar geleden het z.g. Baken Anti-Rheuma in Nederland importeerde en aan de man poogde te brengen, heeft dr R. E. Wierenga, medisch redacteur van het Maandblad tegen de Kwakzalverij, terstond zijn waarschuwende stem tegen het „dure en waardeloze” apparaatje verheven.

In donkere kast

HET WONDERBAKEN werd door twee instanties wetenschappelijk onderzocht. De ene was de medische leiding van de Ned. Ver. tot Rheumatiekbestrijding, wier conclusie luidde: „Het ding is waardeloos.” De andere was de Keuringsraad Openlijke Aanprijzing

(Slot zie pag. 4)

Nogmaals „DE DOKTER IN HUIS“

Subsidie

IN HET AUGUSTUSNUMMER wijdde ik enige aandacht aan „De Dokter in Huis“ en richtte mij daarin tot een collega Vederbosch, die, naar ik meende te mogen aannemen, als redacteur voor de inhoud aansprakelijk moest worden gesteld. Het bleek mij achteraf, dat ik mij in dezen had vergist; een dr. Vederbosch bestaat niet in Ermelo en is in het Geneeskundig jaarboekje niet te vinden. Wel werd bij informatie de verzekering gegeven, dat de redacteur van het maandblad werkelijk een medicus was, die onder een schuilnaam optrad. Al met al een wat vreemde geschiedenis en daarom meen ik wat meer aandacht aan „De Dokter in Huis“ te mogen en moeten besteden en heb de nummers van juli en augustus eens nagelezen.

Het blijkt mij, dat de allerergste kwakzalversadvertentie, die over de Schavonzalf, verdwenen is, maar zonder kwakzalverij zijn de beide nummers toch niet. Ik vind nog steeds de aanprijzing van darmbessen, die à raison van drie cents per stuk in de hardnekkigste gevallen constipatie kunnen verhelpen door de peristaltische beweging van de ingewanden te versterken. De bessen zijn „een reeds tientallen van jaren beproefd en goed bevonden kruidenmiddel, dat de spijsvertering vergemakkelijkt, de appetit verbetert, de teint frisser maakt, het bloed en de adem zuivert.“ En dat alles voor enkele centen daags!

Verder vind ik een aanbeveling van bijenhormonen voor de versterking van alle organen en hun functies, waaronder reclame voor hormonenvitaminehoning, een middel tegen slijmhoest en een elixer als laxans. Deze middelen zijn nogal prijzig en ik vrees, dat we ook hier van echte kwakzalverij moeten spreken. De bekende Zonnegoudkruiden ontbreken niet op het appèl;

PLUIM

HET REDACTIE-SECRETARIAAT stelt toezending van krantenknipsels, strooibiljetten enz. betreffende alle vormen van kwakzalverij op hoge prijs. Het heeft herhaaldelijk alle leden en lezers daartoe opgewekt. Velen hebben aan die oproepen gehoor gegeven en op die wijze het basismateriaal verschaft voor menig interessant artikel(-tje) in ons blad.

Maar één lezer spant in dit opzicht de kroon. Op ongezette tijden ontvangen wij van hem een enveloppe boordevol materiaal. Het wordt tijd, dat hij eens wordt genoemd — uit dank en ter navolging. Het is de heer P. van Gestel te Rotterdam. Van hem, maar ook van u, geacht medelid, hopen wij nog veel kwakzalversliteratuur te ontvangen!

erger is nog, dat in het redactionele gedeelte een aanbeveling staat van duizendblad, waarvan wordt verteld, dat het van oudsher een middel is tegen „helrode bloedingen uit allerlei organen“. Gelukkig wordt hierop niet nader ingegaan, zodat de lezers wel niet zo gauw tot toepassing van dit middel zullen overgaan. Maar een dergelijke aanprijzing overgenomen uit „Geneeskruiden“ past toch niet in een populair-wetenschappelijk blad voor het gezin! Tenslotte is de Pleegzuster Bloedwijn ook present, volgens de advertentie „beslist een welkom geschenk voor zieken en herstellenden; ouden van dagen knappen er echt van op.“ Hier vinden we weer een uiting van het oude geloof, dat in de loop der eeuwen bewaard is gebleven, namelijk dat bloed en wijn iets met elkaar te maken hebben en dat wijn als vervangingsmiddel voor bloed kan worden gebruikt. En als dan de verpleegster er ook nog aan te pas komt, meent het publiek dat het iets extra goeds te pakken kan krijgen.

Een enkele opmerking over het dok-

HET KONINGIN WILHELMINA FONDS heeft de Vereniging tegen de Kwakzalverij een jaarlijkse subsidie toegekend, ingaande 1 januari 1956.

Onze Vereniging heeft met grote vol-doening van dit besluit kennis genomen. De steun, welke het K.W.F. ons thans verleent, is niet alleen financieel, doch ook moreel. Immers, zij is een bemoedigend blijk van waardering voor ons streven de kwakzalverij te bestrijden en de volksgezondheid te bevorderen.

Wij hopen in dat streven ook in de toekomst niet tekort te schieten.

tersspreekuur: menformondruppels zonder medische indicatie voor het verkrijgen van een betere buste-ontwikkeling is toch wel wat dwaas en niet zonder kans op gevaar.

Het doet zeer zonderling aan dat op verschillende plaatsen in het redactionele gedeelte gewaarschuwd wordt tegen de kwakzalverij terwijl deze blijkens de voorbeelden, die ik gaf, in de advertenties wordt toegelaten. Onder meer op die grond is mijn vertrouwen in De Dokter in Huis niet zo heel groot.

R. E. W.

KNOEIER ZWAAR GESTRAFT

Vier weken hechtenis, zes mille boete en instrumenten inleveren.

TANDTECHNICUS E.N.A.D. in Tilburg heeft zowel in zijn woonplaats als in Breda reeds enige vonnissen op zijn naam staan, gevolg van onbevoegde uitoefening der tandheekkunde. Op 6 juni stond hij voor het Tilburgse kantongerecht wederom terecht, omdat hij opnieuw buiten zijn tandtechnische boekje was gegaan.

Er werden 13 getuigen gehoord, die allen verklaarden, dat D. enkele keren een brij in hun monden had aangebracht om de maat van een gebit te nemen en dat hij daarna zelf de kunstgebitten in hun monden had aangedrukt. Volgens getuigen-deskundigen, drie tandartsen uit Tilburg, waren deze gebitten zeer aan slijtage onderhevig. Zij hadden er gezien, die na enkele jaren gewoon weggesleten waren. Ook over de tandheekkundige behandeling waren de deskundigen niet te spreken. In het Tilburgse ziekenhuis waren verscheidene patiënten geweest, bij wie nog stukjes tand in het tandvlees onder de nieuwe gebitten zaten.

Tegenover de politie had D. geen verklaring willen afleggen. Tevoren echter had hij wel gezegd (aldus Het Parool van 7-6-'56), dat hij jaarlijks 5.000 gebitten van kunsthars maakte, waarmee hij ongeveer een halve ton per jaar zou verdienen.

De ambtenaar van het Openbaar

Ministerie merkte op, dat D. uit zijn vijf vroegere vonnissen blijkbaar niets had geleerd. Hij had daarna wel de hulp ingeroepen van artsen uit de omgeving om onder hun toezicht te kunnen werken en de laatste tijd had hij de medewerking gekregen van de tandheekkundige S. uit Rotterdam. Deze was echter, aldus het O.M., buiten zijn bevoegdheid gegaan door een nog niet zestienjarig kind te behandelen, wat volgens de wet van 1939 verboden is.

Het O.M. eiste tegen D. drie maanden hechtenis, 20 mille boete, een maand hechtenis voorwaardelijk en inbeslagname van D.'s tandheekkundige instrumentarium. Tegen de Rotterdamse medewerker P. S. luidde de eis f 500 boete.

Kantonrechter mr H. J. A. Scheide-laar wees op 20 juni schriftelijk vonnis. De hardnekkige recidivist werd veroordeeld tot 28 dagen hechtenis, f 6.000 boete subs. twee maanden hechtenis, als mede tot acht dagen voorwaardelijk met een proeftijd van een jaar. Als bijzondere voorwaarde bepaalde de kantonrechter, dat D. binnen een maand na het onherroepelijk worden van het vonnis zijn instrumentarium betrekking hebbend op de tandheekkunde ten parquette moet inleveren. De medewerker P. S. werd f 300 boete opgelegd.

Lief doktertje

DEZER DAGEN kreeg ik de rekening van een bekende Haarlemse vrouwenarts, die na de bevalling van mijn vrouw door de huisarts in consult was geroepen, aangezien een vliesje van de placenta bleef vastzitten. De specialist verscheen ten tonele, knipte het vlies door en feliciteerde de ouders van de pas geborene. De rekening bedroeg f 140. Hij was tien minuten in de kraamkamer geweest. Het feliciteren nam een halve minuut in beslag.

Niemand wacht met spanning op het proces tegen de Haarlemse vrouwenarts, want dit is officiële geneeskunst. Geef mij Omaatje maar...

Het bovenstaande schreef ons drs K. te Haarlem als tegenhanger van ons bericht „Lief Omaatje” in ons juli-nummer. En hij voegde er aan toe: „Gaarne publicatie, gezien het algemeen belang, dat Uwe redactie zo idealistisch dient.” Ook zonder die aansporing had drs K. op onze repliek kunnen rekenen.

HET RELAAS van drs K. bracht ons een voorval te binnen, dat jaren geleden in Reader's Digest werd vermeld. In een grote fabriek was een grote machine vastgelopen. Muurvast. Alle technici van het bedrijf konden het gevaarte niet op gang krijgen. Ten einde raad werd een monteur uit de buurt ontboden. Hij bekeek de muurvast machine een kwartier lang, draaide één schroef aan — en het gevaarte liep weer alsof het nimmer de dienst had geweigerd.

Een maand later kwam de rekening: 100 dollar. Veel te hoog, vond de directie en eiste specificatie. Die kwam de volgende dag:

1 schroef aangedraaid . . .	\$ 0.25
geweten welke schroef aan te draaien	\$ 99.75
	—
	\$ 100.—

De nota werd per ommegaande betaald.

WIJ KUNNEN NIET beoordelen, of de Haarlemse nota te hoog was. Maar als die nota voor ons bestemd was en als zij naar onze oprechte overtuiging te hoog was, dan zouden wij daarover met de specialist gaan praten. Heel eenvoudig. Evenals wij ook, indien niet tevoren een prijs is afgesproken, over een te hoog geachte nota van een stoffeerder of een typebureau gaan praten. Een bevredigend compromis voorkomt dan wrok en roddelpraat en al dat fraais.

Tenslotte nog de laatste vier woorden van drs K.: „Geef mij Omaatje maar.” Daarvan meent hij er niet één. Immers, bij de bevalling van zijn vrouw heeft hij geen Omaatje, geen kwakzalver te hulp geroepen, maar huisarts en gynaecoloog. Want alleen bij hen wist hij, als ontwikkeld mens, voor zijn goede geld zo goed mogelijke waar te krijgen. En daarom zal hij een volgend maal wéér de lieve doktertjes roepen — en de lieve omaatjes de lieve omaatjes laten.

Waar gekwakt wordt vallen Spaan-ders

DAGBOEKANIER, de bekende Parool-medewerker, wijdt onder de verzameltitel „De grote nep” herhaaldelijk aandacht aan kwakzalvers en hun bedrijf. Soms citeert hij daarbij, comme il faut met bronvermelding, ons maandblad. Dientengevolge hebben ook zijn lezers in twee artikelen kennis kunnen nemen van onze critiek op de N.W.P., welke wij in augustus onder het opschrift „De bokken van de boekhouder” publiceerden. Thans is het onze beurt „Het Parool” te citeren en wel het nummer van 3 augustus, waarin de volgende „nep” wordt signaleerd.

In een nieuwsblad voor Heemstede, Aerdenhout en omtrek adverteert S. Spaan, Ceintuurbaan 322, Amsterdam, met „Afdoende druppels tegen Galstenen” (f 5.90) en „Afdoend middel tegen Nieraandoeningen” (f 8.—). Dit is een aanbieding, die de gezondheid en zelfs het leven van domoren, die even weinig benul hebben van medische zaken als S. Spaan, in de waagschaal stelt. Er bestaán namelijk geen afdoende druppels tegen galstenen, en er bestaát geen afdoend middel tegen nieraandoe-

ningen, laat staan tegen alle nieraandoeningen — hoevelen zijn dat er, S. Spaan? Hoe diagnoseert men die? Van welke aard zijn die aandoeningen? Hoe ontstaan zij? Welke uitkomsten geeft het onderzoek van bloed, urine en bloeddruk in al deze gevallen? Hoe is het Röntgenbeeld? Welke zijn de subjectieve klachten?

S. Spaan weet van dit alles niets. Hij weet alleen maar, dat hij voor zijn „afdoende” druppels f 5.90 of f 8.— incasseert.

Men is gewaarschuwd. Maar het treurigste is wel, dat zulke aanbiedingen in dit land blijkbaar mogelijk zijn. Zij zijn voor onze volksgezondheid immers een zeer groot gevaar. Want zij weerhouden zieken de deskundige, bevoegde hulp van een arts in te roepen, of brengen ernstig zieken er toe een medische behandeling af te breken om de waardeloze rommel van kwakzalvers te gaan slikken. Tegen prijzen, die geen arts en geen apotheker ooit zouden willen vragen.

Maar ja, de doden, die het slachtoffer werden van deze grote nep, die

16 ZESTIEN

GETALLEN regeren de wereld, aldus een zegswijze. Het getal van onze leden regeert onze kaspositie en onze propagandistische activiteit. Hoe meer leden, hoe meer vreugde dus. Ditmaal geldt onze blijdschap 16 nieuwe leden. Wij verzoeken hun het redactiesecretariaat trouw te verblijden met toezending van alle krantenknipsels e.d. over kwakzalverij, die zij onder ogen krijgen. De 16 toegetreden zijn:

dr. H. ten Bokkel Huinink, arts te Voorthuizen,

J. Douma, arts te Soest,

F. Drijber, chirurg te Coevorden,

C. A. Ehrenburg, arts te Zwagerveen (Fr.),

M. J. Gorter, dierenarts te Ede,

N. J. de Groot, arts te Veenwouden,

E. Heystek, arts te Den Haag,

J. H. G. Kappelhoff, tandarts te Dedemsvaart,

K. B. Krol te Arnhem,

mej. R. van Laarhoven, apoth.ass. te Dedemsvaart,

mej. A. van Popta, verpleegster te Arnhem,

dr. D. Verveen, neus-, keel- en oorarts te Ermelo,

mej. G. Wigger, wijkverpleegster te Dedemsvaart,

G. E. Wijchers, arts te Rhenen,

M. H. L. Zuidersma, apotheker te Veenendaal,

P. J. Zwaan, arts te Brielle.

zwijgen. En de ingebeelde zieken, die zich verbeelden door de nep te zijn genezen, die schreeuwen wel. Om de kwakzalvers hun inkomens van een dikke honderdduizend gulden per jaar te helpen bezorgen.

Tot zo ver Het Parool. Weinige dagen vóór of na deze publicatie schijnt in het Haarlems Dagblad een verslag te hebben gestaan van een... huldiging van de heer Spaan. Wij hebben deze krant opgebeld en een nummer met het verslag besteld. Snelle toezending werd toegezegd, doch bleef uit. Dat is jammer, want behalve naar de woorden van de feestredenaars zijn wij ook nieuwsgierig naar de aard der verversingen, welke deze samenkomst hebben omspoeld. Gewoon jus d'orange en sherry? Of anti-galsteen-borrel en anti-niersteen-cocktail van eigen merk?

Toch jammer, dat we daar nu geen Spaan van weten...

„INTENS DROEVIG SPEKTAKELSTUK”

DR M. G. NEURDENBURG, arts, beherend redacteur van het Tijdschrift voor Sociale Geneeskunde, bespreekt in het nummer van 1 juni de brochure van mr Adam van Doorninck „Magne-tiseur misdadiger? of De Boze Geest der Wetenschap”. Uit de recensie citeren wij het volgende.

Al roept de schrijver vergelijkingen op met Cicero en Multatuli, toch kan zijn betoog m.i. weinig waardering vinden uit gebrek aan reverentie tegenover de rechterlijke macht. De auteur slaat het peil van wetenschappelijk begrip bij deze en andere groepen van academici nu niet bepaald hoog aan! Het is toch diep treurig, dat de bescherming van de volksgezondheid door de Wet, waarop de bevolking toch een onvervreemdbaar recht heeft, niet méér steun in het vonnis vond dan door 3 geldboeten van elk zes gulden.

Inmiddels is de groep van mr Van Doorninck in de eigen sfeer der paranormalen niet de onbestreden alleen-zaligmakende, een andere groep is haar verguizer, zodat de medische groep af-wachtend ter zijde zou kunnen staan, indien het gehele spektakelstuk niet zo intens droevig was.

Natuurlijk zegt de auteur, dat de publicatie van dit geschrift noch reclame noch advertentie is, omdat dat in strijd zou zijn met de „ere-regelen” waaraan de „goede bona-fide magnetiseurs” zich houden als „goede mensen met goede reputatie, die niet te veel voor hun diensten rekenen, die de dokters niet hinderen” (enz.) in een bond, die „zeer select” is en ongeveer 100 leden telt.

Besluit de pleiter zijn betoog met „tot heil der volksgezondheid” een aanbeveling om de wet tegenover de kwakzalvers niet krachteloos te maken en daarom de minimumstraf als gezond principe te aanvaarden tegenover deze nette man, maar een zware straf toe te bedelen aan kwakzalvers. Wie de brochure leest en het oordeel des onderscheids tracht te bewaren, zal tot heil der volksgezondheid *blijven* hopen op toenemende wijsheid van alle rechters van Nederland. Dat zulk een brochure voor f 1,50 in de handel kan worden gebracht, geeft hoop, dat ook materiaal, dat de wetenschap en het vak werkelijk vóóruit brengt, een verspreiding middels de drukpers kan vinden tegen een zo betaalbare prijs.

Nog zo iets

DE N.R.C. van 23 april neemt het boekje „Geneeskrachtige planten” van Eugen Fischer, bewerkt door drs Claeijs, op de korrel. Wij kunnen het niet aanbevelen, aldus de recensent. Niet omdat de bewerkter zich van een nogal onzuiver Nederlands heeft bediend, maar omdat het gebruik van dit

boekje noodzakelijkerwijs moet leiden tot het op eigen gelegenheid beoefenen van de geneeskunde. Wel zegt de bewerkter dat „niet iedereen zijn eigen diagnose kan stellen” (!) en waarschuwt hij dat „een leek er zich niet blindelings en zonder verstandig overleg van bedienen kan” en ook dat het een „allereerste plicht (is) bij ernstiger (!) ziekte een medicus te raadplegen”, maar we weten maar al te goed, dat degenen die neigen tot het „dokteren” met zg. „huismiddeltjes” het minst geneigd zijn een arts te roepen.

(Baken-praatjes (Slot))

Geneesmiddelen, waarvan onder meer medici en apothekers deel uitmaken. Ook dit onderzoek viel volkomen negatief uit, met het gevolg dat Mulimex het z.g. Baken niet in de grote dagbladen mocht adverteren.

Verontwaardigd vervoegde de heer Mulder zich ten kantore van de Keuringsraad. Hij zou de fameuze uitstraling van het Baken, die zich in de diepste duisternis binnen enkele sekonden manifesteerde, eens even demonstreren. De secretaresse van de Keuringsraad begaf zich met de heer Mulder en een z.g. Baken in een donkere kast. Eilacie, ditmaal manifesteerde zich niet de geringste uitstraling, zelfs niet na acht volle minuten van geduldig afwachten. Op hoge benen was de Mulimex-directeur gekomen, met rode oren vertrok hij.

Weggegooid geld

DE ARTS H. L. HEIJERMANS, medisch medewerker van „Het Vrije Volk”, heeft reeds herhaaldelijk tegen het z.g. Baken Anti-rheuma gewaarschuwd: „Nonsens, weggegooid geld, schandelijke onzin en een vijand van werkelijke reumatiekbestrijding; onbegrijpelijk dat dit straffeloos verkocht mag worden.”

In „Anti Rheuma”, orgaan van de Vereniging tot Steun aan de Rheumatiekbestrijding te Amsterdam, schreef de arts J. Baruch eveneens een uitvoerig betoog tegen het misleidende Baken. Een passage over de verbluffende „werkzaamheid” zij hier geciteerd.

„Het eerste contact met dit nieuwe kwakzalversmiddel tegen reumatiek kreeg ik via een patiënte, die met rheumatische klachten bij mij kwam. Zij droeg het nieuwe middel aan een kettinkje om de hals. Haar zoon had het buisje, heel geestig, als de „boezemvriend” van zijn moeder betiteld. De patiënte vergat het middel, het bleef maanden op mijn bureau liggen. Ze werd genezen van haar rheumatische klachten, echter met de gebruikelijke geneesmethoden tegen reumatiek. Ze had niet eens gemerkt, dat ze het „on-

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga, arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buiters, apotheker, Zwolle.

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”, Lunteren, tel. K 8388 - 301.

Het is jammer dat deze soort boekjes een uitgever kan vinden. Het is een beschaafde en aantrekkelijke vorm van kwakzalverij, maar daarom niet minder gevaarlijk.

feilbare” middel tegen rheuma vergeten had...”

Wie is dr Terray?

WIJ HEBBEN enkele malen een onderhoud met de heer Mulder van Mulimex Agencies gehad. Vruchtdragend konden deze gesprekken uiteraard niet zijn, want het commerciële doel van de heer Mulder — zo snel mogelijk zo veel mogelijk Bakens Anti-rheuma verkopen — was en blijft lijnrecht in strijd met het ideeële doel van de Vereniging tegen de Kwakzalverij.

De heer Mulder schermt gaarne met „medische en andere” autoriteiten, die een gunstig oordeel over het z.g. Baken zouden hebben uitgesproken. Vraagt men echter naar naam en adres, dan vervluchtigen deze autoriteiten. In een van zijn reclamestukjes voert de heer Mulder een zekere Franse dr Terray ten tonele, die in een rapport „een gunstig oordeel” zou hebben uitgesproken. Bij informatie bleek dr Terray voor de Nederlandse reumabestrijding een onbekende grootheid. Op 6 december 1955 verzochten wij de heer Mulder of een exemplaar van dit rapport ter inzage of het adres van dr Terray ten einde bij hem nadere inlichtingen te kunnen inwinnen. De heer Mulder is ons het antwoord op ons verzoek nog altijd schuldig...

Het Rotterdamse advertentieblad „De Westerpost”, dat zich bij monde van een artikeltje in haar nummer van 29 juni j.l. zo ongerust maakt over de onfaire bedoelingen van bepaalde adverteerders, houdt zich voor de vernietigende kritiek van de medische wetenschap op het z.g. Baken Anti-rheuma oostindisch doof. Het plaatst de leugenachtigste Baken-advertenties en neemt klakkeloos de prijzende Baken-praatjes (synoniem met bakerpraatjes!) op. „De Westerpost” deed dit een jaar geleden, „De Westerpost” doet dit heden ten dage.

Als Mulimex-directeur Mulder nu eens met een probaat middel tegen oostindische doofheid kwam!

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclusstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

ROTTERDAMS HOOFDCOMMISSARIS WIJST „HELDERZIENDE SPEURKUNST” AF

MAAKT DE POLITIE wel gebruik van helderzienden bij de opsporing van vermiste personen of van daders van ernstige misdrijven? Zo ja, wat zijn dan de resultaten welke deze weten te bereiken?

Bij de beantwoording van deze vragen betreden wij het nogal moeilijke terrein der parapsychologie, welke zich bezig houdt met de zgn. occulte verschijnselen. In de loop der tijden is het gebleken, dat er mensen zijn die het vermogen bezitten om buitenzintuigelijke waarnemingen te doen. Daarnaast zijn er velen die beweren deze gave te bezitten, doch nagenoeg nimmer enig resultaat bereiken.

Duits verbod

OVER HET ALGEMEEN maken politie en justitie geen gebruik van helderzienden (prognosten) ook niet van diegenen onder hen die als begaafd prognost worden beschouwd, omdat hun resultaten op het terrein der crimino-

„De resultaten van helderzienden (prognosten) op het terrein der criminologie zijn niet van dien aard, dat bij het vastlopen van het politieonderzoek hun hulp met vertrouwen kan worden ingeroepen,” aldus de heer H. M. C. A. Staal, hoofdcommissaris van politie te Rotterdam.

logie niet van dien aard zijn, dat bij het vastlopen van het politieonderzoek hun hulp met vertrouwen kan worden ingeroepen.

Er schuilt bovendien het gevaar in, dat wanneer politieambtenaren een prognost raadplegen en zij bij het onderzoek enige verdenking tegen een bepaald persoon hebben verkregen, zij onbewust de helderziende beïnvloeden, zodat deze de betrokkene eveneens als verdachte gaat zien. Daardoor zouden de politieambtenaren in hun oordeel mogelijk zodanig beïnvloed worden, dat de kansen toenemen dat zij een verkeerde beslissing nemen. Dit schijnt omstreeks 1930 in Duitsland enkele malen te zijn voorgekomen, zodat bij „Ministerialblatt” verboden werd helderzienden voor politieke doeleinden te gebruiken.

Het is begrijpelijk, dat wanneer de politie er niet in slaagt binnen enkele dagen een vermiste op te sporen, de familieleden er spoedig toe komen om een helderziende te raadplegen.

Volkomen foutief

ENKELE JAREN GELEDEN las ik in een dagblad van de uitstekende resultaten, welke een Nederlandse prognost in België had weten te bereiken. Ik heb toen eens de moeite genomen bij de Belgische politie na te vragen of deze man inderdaad zulke successen had geboekt. Uit het antwoord bleek echter, dat alle aanwijzingen welke hij omtrent een vermist — en zoals later bleek vermoord — meisje had gegeven en de verstrekte signalementen van de daders van een moord op een geestelijke, in tegenstelling met de door hem aan de pers gedane mededeling, volkomen foutief waren.

In scène gezet

EEN Nederlandse telepaat heeft enkele jaren geleden in samenwerking met een omroepvereniging, het niet alleen in de ogen der politie nogal stoute stukje uitgehaald, door voor de radio het adres bekend te maken, waar zich een ontvreemde mantel bevond. Even later bleek, dat deze ook inderdaad aan het opgegeven adres aanwezig was.

Aangezien ik nogal sceptisch tegenover deze prestatie stond — de politie is over het algemeen nogal erg wantrouwend — heb ik hem verzocht eens met mij te komen praten. Dit geschiedde en toen het experiment ter sprake kwam, kreeg ik uit zijn antwoorden de indruk, dat hij wel een handig artist, maar allerminst een bekwaam

(Slot op pag. 4)

NIETS KLOPT: de helderziende „ziet” de verkeerde dader op de verkeerde plaats...

CHIROPRAxie: een vorm van kwakzalverij

ALS NIET ONLANGS een brochure getiteld „Chiropractic answer to cancer”¹⁾ op het hoofdredactionele bureau was neergefladderd, zou ik er beslist niet toe gekomen zijn een kroniek te wijden aan de chiropraxie, een medisch getinte vorm van kwakzalverij, welke ook in haar modernste uitwassen het hedendaagse Nederland vrijwel onberoerd laat. Dit „geneeskunstige” bedrijf van Amerikaanse oorsprong is nog geen eeuw oud en kreeg — behalve in het land van herkomst — slechts in Engeland en Zwitserland een voet aan de grond.

Het begon als osteopathie. Een Amerikaanse boer, Andrew Still, die enkele jaren opleiding aan een medische school schijnt te hebben gehad, bracht in 1874 de theorie op de markt, dat alle ziekten te wijten waren aan een gestoorde bloedsomloop en dat deze storing veroorzaakt werd door verschuivingen van de wervels onderling. Twintig jaren later kwam Palmer, een kruidenier uit Davenport, in zijn vrije tijd magnetiseur, op het denkbeeld, dat niet de bloedvaten, maar de zenuwen tengevolge van wervelverplaatsingen in de verdrukking geraakten. Palmer stichtte een school, waar men in achttien maanden de graad „doctor in de chiropraxie” kon halen. Het ging hem voor de wind. Het was dan ook niet zo lastig om alle mogelijke ziekten te genezen door terugschuiving van de wervels in de juiste orde. Men zegt, dat er in de Verenigde Staten nu wel 500 zulke scholen zijn en circa 18000 chiropraktors. Zowel de chiropraxie als haar voorloper, de osteopathie, hebben hun therapeutisch arsenaal uitgebreid met medicamenten en elektrische apparaten, evenwel opheffing van zogenaamde werveldislocaties blijft de hoofdschotel. Hoe rijk en fan-

tastisch de chiropraktische theoriën zijn geworden, moge uit het volgende blijken.

Al of niet hardhandig
UIT DEZE OBSCURE HOEK waait de wind, die bovengenoemde brochure, over de Atlantische Oceaan heen, naar Amsterdam voerde, op de vleugels van de garantie: „Verlichting bij kanker of uw geld terug”. Dr. Leo Spears, directeur van Amerika's grootste „Chiropractic Cancer Research and Treatment Center” te Denver doet uit de doeken dat kanker meestal het eindprodukt is van allerlei ontstekingsachtige ziekten, het resultaat van een combinatie van oorzaken binnen het lichaam, en dat preventie, verlichting en genezing van kanker het best kan worden bewerkstelligd door eliminering van zenuwblokkeringen welke opgelopen zijn bij valpartijen, slagen en andere ongelukken. De chiropraxie is in zoverre met de tijd meegegroeid, dat foutieve voedingsverhoudingen, onregelmatigheden in de balans van vitamines, hormonen en enzymen, mitsgaders giftige stoffen uit ontstekingen van banale aard ook geacht worden een rol te spelen in het ontstaan van een kankergezwell, maar het accent wordt toch gelegd op verbrekingen van de normale continuïteit van het zenuwverloop door traumatische letsels van de wervelkolom. De diepste grond van gezwellgroei is stagnatie in de toe- en afvoerende zenuwkanalen, aldus Spears. De behandeling door chiropraktors bestaat derhalve uit al dan niet hardhandig op hun plaats brengen van uit het gelid geschoven wervels, en andere ingrepen ter opheffing van de druk op zenuwen. Als zodoende de stagnatie is geëlimineerd en de circulatie in het gezwellweefsel is genormaliseerd, verdwijnt de kwaal van zelf. Diëet en rust doen de rest!

Steriliseren!

DE ERFELIJKHEIDSFACITOR bij kanker wordt door Spears gereduceerd tot het overerven van een niet nader omschreven systeem- of orgaanzwakte, welke gemakkelijk leidt tot ontstekingen waarvan het eindprodukt dan weer kanker is indien een of meer zenuwen in verdrukking raken. Het advies van Spears is: voorkóm ontstekingen en traumatische letsels. De overerving van systeem- en orgaanzwakte wil hij couperen door verdachte individuen vóór het huwelijk te steriliseren (!). Operatieve verwijdering van kankergezwellen, behandeling met röntgenstralen en radium, beschouwt Spears als misdadige praktijken. Hij betreurt het, dat de vrijheid van de lekenpers en van de medische vakbladen in Amerika niet toelaat, dat de chiropraktische opvattingen als

evenzovele weldaden onder de naar waarheid en genezing verlangende mensen kunnen worden geventileerd. **Onnodig te zeggen, dat wij dit allerminst betreuren.**

In het repertoire van Spears komt ook nog een bloedproefje voor, dat in 99 pct van ernstige kankerpatiënten positief uitvalt en in 94,6 pct van de mensen, die onwetend lijden aan een voorstadium van kanker. (Hoe gevaarlijk en misleidend dergelijke bloedproeven zijn, werd uiteengezet n.a.v. het kankerdiagnosticum van prof. Galleazzi-Lisi, in De Tijd d.d. 11.IV-'56.

Eveneens verrassende theorieën ontwikkelde de zegsman van de Amerikaanse chiropraktors over rheuma, multiple sclerose, kinderverlamming en andere ziekten. De grondoorzaak van multiple sclerose zou gewoonlijk zijn een letsel van de wervelkolom en als gevolg daarvan druk op het ruggemerg en de uittredende zenuwen. In werkelijkheid is deze ziekte familiair en degeneratief bepaald.

De oorzaak van kinderverlamming is, volgens Spears, niet een virus, maar werveldislocatie na valpartijen. De reden waarom deze ziekte juist in de na-zomer zo frequent voorkomt, zou gezocht moeten worden in het feit, dat de kinderen in die maanden het meest fietsen, worstelen, duiken en uit de bomen vallen. **Dat dit letterlijk uit de lucht gegrepen is, behoeft geen nader betoog.**

Gladde antwoorden

DE KERN van chiropraxie appelleert aan het primitieve geloof, dat aan elke ziekte een uitwendig geweld moet zijn vooraf gegaan. Praktisch altijd weet een patiënt wel te vertellen, dat zijn klachten begonnen na deze of gene valpartij, vertilling, botsing, klap of slag. In vele gevallen wordt een mens zich pas bepaalde verschijnselen bewust, als hij na zulk een letsel zijn welstand controleert. Soms is dit trauma de laatste druppel, die de emmer doet overlopen, niet door een bekneld raken van ruggemergszenuwen maar door verzwakking van de totale weerstand en/of door zelf-observatie. Van enkele ziekten, welke niet het directe gevolg van een trauma zijn, is bekend dat het uitwendig geweld een „auslösend” moment vormt. **Op deze omstandigheid een medisch systeem bouwen met bedriegelijke therapeutische consequenties is een blijk van kritiekloze eenzijdigheid en schier opzettelijke misleiding.**

Tegen chiropraxie moet overigens worden aangevoerd, dat talloze mensen met een jaren bestaande mechanische druk op het ruggemerg of op de ruggemergszenuwen géén kanker, multiple

(Slot op pag. 4)

3
DRIE

WIE A (Aalbers) zegt, moet ook B (van Baarzel) zeggen - en dat doen wij dan ook, maar veel verder komen wij ditmaal met de alfabetische rangschikking van onze nieuwe leden niet.

Niettemin roepen wij een hartelijk welkom toe aan onze jongste medeleden:

J. G. Aalbers, schoolarts te Sleen (Dr.),

H. J. van Baarzel, arts te 's-Gravenhage,

E. Engelsman, student te Amsterdam.

„MAGISCH EN MAGNETISCH“

Talisman: de werkelijke waarde is onberekenbaar klein

IN de Wereldkroniek van 4 februari vond ik onderstaande advertentie, waarover wel het een en ander is te zeggen.

„Het mooiste denkbare Geschenk, wat U een ander en U zelf zoudt kunnen geven is de SATOR-TALISMAN. Deze gemagnetiseerde Talisman, geladen met magische kracht trekt het geluk aan, weert onheil af en heeft een genezende, heilzame werking. Zijn werking is wonderbaarlijk, vele dankbare attesten. Vraagt kosteloos inlichtingen of bestel nog heden deze sierlijke en zinvolle Porte-Bonheur per brief of per postwissel en U ontvangt Uw talisman met verklarende beschrijving franco per post thuis. Voor het buitenland airmailporto. Uitgevoerd in fraai onverganke-lijk pleet f 7,50; in prachtig duurzaam doublé f 9,50. De werkelijke waarde is onberekenbaar groot. Richt Uw aanvraag met vermelding van Uw geboortedatum aan het Talman Genootschap afd. W.Z., van Bleiswijkstraat 268, Den Haag.

Wat baat het of Gij jaagt, U afslooft en verhit?

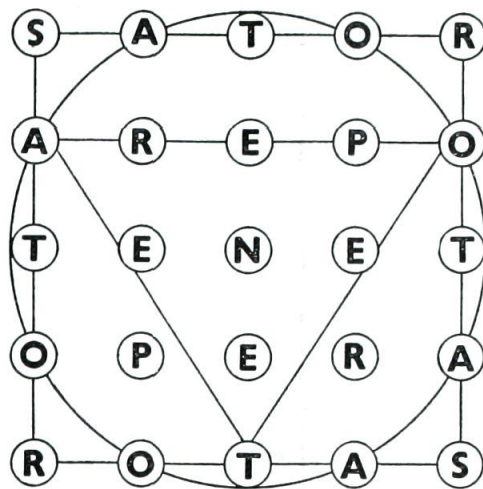
De Sator-Talisman helpt méér wanneer Gij die bezit.”

ANADROOM

WIJ hebben hier te maken met het bekende Sator-anadroom, dat reeds heel spoedig na Christus werd vervaardigd en bij uitgravingen later werd gevonden. Het is een merkwaardige figuur, want men kan in verschillende richtingen steeds dezelfde woorden terugvinden. Allerlei verklaringen zijn ervoor gegeven, waarvan ik alleen maar noem die van Wehling-Schücking. Hij begint met de veronderstelling, dat in de letterschikking de Drie-eenheid tot uiting is gebracht. Daarbij wordt het vierkant aanvaard als symbool van de Vader (zaaiër). Als symbool van de Zoon is de driehoek gekozen en deze driehoek denkt W-S zich getrokken door beginnen eindletter van Arepo en de T, de middelste letter van Rotas. Wij krijgen dan een figuur, welke in de T het symbool bezit van het kruis en voor Christus staat. De A en de O zijn de alpha en omega. Met de N, de middelste letter van het Tenetkruis, kan worden be-

DUBBEL FIAT

HET ARTIKEL van de Rotterdamse hoofdcommissaris van politie, waarmee wij dit oktobernummer openen, is een overdruk van twee artikelen, welke in het Algemeen Dagblad (Rotterdam) zijn verschenen. Schrijver en redactie verleenden ons toestemming tot herdruk, waarvoor wij gaarne onze erkentelijkheid betuigen.

doeld Nazareus, Nike (overwinningsroep) of Numen, godheid. Het woord Arepo zou van weinig betekenis zijn, maar Opera duidt op werken, van God of van de Zoon. Rotas zijn de raderen, Tenet nemen wij in de betekenis van „hij behoudt”. Wij hebben nu slechts twee van de drie hoofdsymbolen in de anadroom verwerkt; het derde symbool is dat van de Heilige Geest, voorgesteld door de cirkel. W-S trekt die cirkel door de vier A's en de vier O's, welke in de letterschikking voorkomen. Wederom staan hier A en O voor Alpha en Omega.

Nog vele andere oplossingen van het anadroom zijn mogelijk. Het bovenstaande wordt alleen gegeven als een voorbeeld, hoe men de rangschikking van de 25 letters zou kunnen lezen.

UW GELD KWIJT

OVER het mogelijke nut van de „talisman” behoeven we niet veel te zeggen. Deze uiting van bijgeloof staat op één lijn met andere verschijnselen van angst en misplaatst vertrouwen, die wij herhaaldelijk tegenkomen. Ik noem maar enkele: het niet onder een ladder door willen lopen, de vrees om met 13 man aan een tafel te moeten zitten, het afkloppen als men zegt nog nooit een ongeval te hebben gehad, het kettinggebed, dat men in drievoud moet overschrijven en doorzenden en dat alleen maar effect kan sorteren als de stroom niet wordt verbroken. Daarnaast denk ik aan de bekende armbanden tegen de rheumatiek, aan het Baken Anti-Rheuma, de kastanje die men in de zak moet dragen, de ui in de wieg van een kind dat aan stuipen lijdt, het broodje met luizen tegen geelzucht!

Als wij zo vaak lezen van de goede gevolgen van de Zending in onontwikkelde landen en van de opluchting, die de bewoners daar krijgen als zij worden verlost van vrees en angsten door allerlei op animisme berustende geloofsuitingen, dan denk ik eraan dat wij, moderne mensen uit beschaafde landen, toch heus niet zo ver van deze primitieven af staan in onze talloze uitingen, die

Lief doktertje II

IEDERE JOURNALIST kent het verschijnsel: een lezer schrijft een felle brief, tart de redactie hem te antwoorden, geeft duidelijk blijk van zijn twijfel aan de redactionele moed zulks te doen — en blijkt achteraf zich zelf in anonymititeit te verhullen.

Door een dergelijke schichtigheid schijnt ook drs K. te zijn bevangen, wiens boze briefje „Lief doktertje” wij vorige maand publiceerden en repliceerden. Ons redactie-secretariaat zond hem, naar goede zeden, twee exemplaren van het september-nummer, doch de P.T.T. te Haarlem retourneerde ze met de kanttekening, dat de door drs K. opgegeven straat niet bestaat. Aangezien wij drs K.'s naam in het telefoonboek niet aantreffen, bestaat de mogelijkheid, dat inzender behalve zijn straatnaam ook zijn geslachtsnaam heeft gefingeerd. Waartoe dat dubbele schuilevinkje spelen?

Belangrijker echter dan pseudonaam en pseudostraat is de aangeroerde kwestie zelf. Een arts deelt ons hierover nog mede, dat bij meningsverschil tussen medicus en patiënt over een nota de zaak aan de plaatselijke Afdelingsraad van de Kon. Ned. Mij. ter bevordering der Geneeskunst kan worden voorgelegd. De voorstelling van zaken, als zou een patiënt ten aanzien van een te hoog geachte rekening rechteloos staan, is derhalve geheel onjuist, aldus onze zegsman.

toch feitelijk op dezelfde stervensangst berusten. Is het niet een grote schande, als wij de talloze advertenties van helderzienden en psychometristen in onze dagbladen aantreffen als een bewijs, dat dit beroep bijzonder lucratief moet zijn?

Of het Talman-Genootschap veel Sator-Talissen verkoopt, kan ons eigenlijk koud laten. Prof. Pel placht te zeggen, als hij een patiënt meemaakte die abnormaal dik gekleed was: „Dat is goed voor de man die al die kleren maakt en verkoopt, wie ze draagt heeft er de last van.” Zo is het ook hier: de maker en de verkoper van de naar onze mening volkomen waardeloze, zij het nog zo sierlijke, voorwerpen varen er wel bij, degen die ze draagt is zijn geld kwijt, maar zal geleidelijk ook zijn vertrouwen moeten prijsgeven. Deze met magische kracht (wat wordt er toch raar met die kracht omgesprongen!) geladen, geluk aantrekkende talisman is van alle werking ontbloot en van een genezende heilzame kracht is geen sprake.

Uit dit alles zien wij wederom, in welk een dwaze wereld wij leven!

R. E. W.

HOOFDCOMMISSARIS (Slot)

rechercheur was. Hij gaf tenslotte toe, dat het geval geheel in scène was gezet, doch dat hij in zijn doel, om het luisterend publiek in de zaal en voor de luidspreker daarmee enkele prettige en spannende ogenblikken te bezorgen, had bereikt.

Hier gold ook: men rekene d'uitslag niet, maar telle het doel alleen. De stunt was inderdaad uitstekend geslaagd en als artist kon hij tevreden zijn met het resultaat. Sindsdien trok zijn optreden volle zalen, maar hij waagde zich niet meer op het terrein der opsporing van het misdrijf.

De volle kans

DE POLITIE gelooft wel, dat er mensen zijn, die paranormale gaven bezitten en op politieel terrein wel eens een bijzondere mededeling kunnen doen. Uit ervaring blijkt echter, dat dit tot de uitzonderingen behoort. Ik beweer dit niet uit jaloezie of omdat de politie zich in haar opsporingswerk door prognosten bedreigd ziet. Geenszins, want behalve uit eigen ervaring is mij zulks ook bij navraag wel gebleken.

Aangezien het niet juist is een oordeel te vellen over prognosten, als men er zelf geen ervaring mee heeft, werd besloten dat, indien bij de eerstvolgende moord de dader door de politie niet kon

worden opgespoord, de diensten van een helderziende zouden worden gevraagd. Teneinde de parapsychologie de volle kans te geven, werd afgesproken, dat een op dit gebied bekend en betrouwbaar prognost zijn diensten zou verlenen.

In steno

ONGEVEER een half jaar later had er in Rotterdam een moord plaats. Het signalement van de dader, die door getuigen was gezien, werd verspreid. Enkelens, die als verdachten in aanmerking kwamen, werden aangehouden, verhoord en aan de getuigen vertoond. Zij moesten echter allen wegens gebrek aan bewijs worden heengezonden.

Trots het ijverige speuren, schoot de zaak niet op. De telepaat werd gewaarschuwd en op zijn verzoek werd hem, teneinde geestelijk contact te verkrijgen, een klein voorwerp uit het vertrek waarin de moord had plaats gevonden, ter hand gesteld. Alles wat hij uit zichzelf zou mededelen, benevens de vragen, welke hem op zijn verzoek door de onderzoekende politieambtenaren zouden worden gesteld en door hem beantwoord, zouden stenografisch worden vastgelegd. Het doel was, om, wanneer de dader zou worden aangehouden, de juistheid van de mededelingen van de prognost te toetsen aan de verklaring van de dader.

CHIROPRACTIE (Slot)

sclerose, kinderverlamming, rheuma, etc. hebben gekregen. Waarom zij niet en anderen wel? De chiropractor redt zich altijd uit deze vraag met een glad antwoord, dat alleen hemzelf en de in zijn ban verkerende leek schijnt te voldoen.

De geneeskunde staat terecht sceptisch en afwijzend tegenover de chiropraxie als alomvattend medisch stelsel, zowel uit wetenschappelijke als medisch-ethische overwegingen. De successen van chiropractors zijn grotendeels te danken aan hun suggestieve propaganda, hun op de primitiefste verbeelding werkende behandelingsmethodieken en aan het loutere feit dat hun bedrijf illegaal is. „Grotendeels” houdt in, dat ik de chiropraxie niet helemaal verwerp. Er zijn toch ettelijke orthopaedische en neurologische ziektebeelden, waarbij de pijn en de spierverschijnselen te wijten zijn aan zenuwblokkaden, door al dan niet traumatische veranderingen van de wervel-

kolom. De hernia nuclei pulposi (tussenwervelschijfbreuk) is hiervan een bekend voorbeeld. Het ware te wensen, dat de arts even handig was als menig chiropractor in het reponeren van zulke werveldislocaties. Voor de medicus blijft het devies van kracht: onderzoekt alles en behoudt het goede! Dit gevleugelde woord werd wat betreft de chiropraxie in praktijk gebracht door enkele Duitse specialisten. Hun onderzoekingen en conclusie werden samengebracht in het boek „Wirbelgelenk und Bandscheibe”²⁾, dat zeer lezenswaard is.³⁾

J. J. C. MARLET, arts.

1) Chiropraktisch antwoord op kanker.

2) L. Zukschwerdt, E. Emminger, F. Biedermann, H. Zettel: „Wirbelgelenk und Bandscheibe; ihre Beziehung zur vertebrae Schmerz, zugleich eine Stellungnahme zur Chiropraktik und zur Frage der Begutachtung, ed. Stuttgart, 1955.”

3) Met uitzondering van de laatste alinea is dit artikel gelijk aan dat wat de schrijver in „De Tijd” van 3 juli 1956 publiceerde.

De deskundige drogist uit Denekamp

DE DROGIST A. B. H. uit Denekamp had voor een kind in Apeldoorn kruiden voorgeschreven tegen een huidziekte. Sedert het inroepen van de hulp van de drogist, aldus het Parool van 28 september, was de dokter niet meer geraadpleegd. Het kind overleed. De ambtenaar O.M. legde de nadruk op het gevaar van deze „kruidendokters”, wier optreden vaak een eind maakt aan bevoegde geneeskundige hulp. De kantonrechter te Apeldoorn veroordeelde H. tot f 500 boete wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst.

Niets klopt

DEZE SEANCE duurde ongeveer twee uur. Hij gaf een beschrijving van de wijze, waarop de moord had plaatsgevonden en een signalement van de dader, dat overeenkwam met het in de dagbladen gepubliceerde. Zelfs gaf hij vaag de naam, voornaam en leeftijd van de dader en het stadsdeel, waarin deze woonde. Toen hem de namen van degenen, die als verdachten in aanmerking waren gekomen werden meegegeeld en hem gevraagd werd of deze hem iets zeiden, antwoordde hij, dat dit niet het geval was.

Enkele weken later werd de verdachte aangehouden. Hij bekende onmiddellijk en behoorde tot degenen die reeds direct als verdachte waren gearresteerd. Maar hij was niet door de getuigen herkend. Zijn beschrijving van de wijze, waarop hij de moord had uitgevoerd, klopte totaal niet met het relaas, hetwelk de „helderziende” had gegeven. Ook de naam, beroep, de plaats waar hij werkte en het stadsdeel waar hij woonde, stemden niet overeen.

Na deze en andere minder succesvolle ervaringen zullen de prognosten er niet gemakkelijk in slagen om de Rotterdamse politie van hun heldere speurkunst te overtuigen.

H. M. C. A. STAAL

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga, arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buiten, apotheker, Zwolle.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheeker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maanblad minimum f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten ..... f 2,50
Administratie Maanblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opricht 1 Januari 1881

EEN AFSCHERMKASTJE KOPEN?

Moeder de vrouw is wel wijzer: „Geef me voor dat geld maar een nieuwe jurk!”

DE WETENSCHAP heeft grondig afgerekend met het sprookje van wichelroeden en aardstralen. Ook in land- en tuinbouwkringen is dientengevolge de populariteit van de (even peperdure als waardeloze) afschermkastjes aanzienlijk gedaald. Dat onze boeren en tuinders zich ook op dit gebied geen knollen voor citroenen laten verkopen, is verheugend. Zo wordt in „Boer en Tuinder” van 22-6-1956 met instemming het oordeel van de „Nieuwe Veldbode” aangehaald: „Het gebruik van afschermkastjes tegen aardstralen, gasbanen e.d. hoort niet thuis bij een ontwikkelde boer.”

Hier en daar leven echter nog „gelovigen” in de wichelroede c.a. Zij klampen zich soms vast aan de landbouwkundige ir. Cleveringa, wiens kinderlijke sprookjesvertellingen wij reeds meermalen signaleerden en aan de kaak stelden. Zij klampen zich een enkele maal ook vast aan dr. S. W. Tromp te Oegstgeest, die onder meer het boek „Wichelroede en Wetenschap” (1950) schreef. Dat dr. Tromp’s bewijsvoering door geleerden als prof. Clay, prof. Rutten en prof. Hessel de Vries als onwetenschappelijk is gebrandmerkt, laten wij thans terzijde. Ditmaal beper-

ken wij ons tot de praktische zijde van de zaak, ons richtend naar een uitspraak van dr. Tromp zelf.

„Ik onderschrijf”

TIJDENS de twintigste Nederlandse Landbouweek (1955) te Wageningen spraken drie onderzoekers, de ingenieurs Van Daalen en Makkink en drs Van der Tweel, over de wichelroede. In een ingezonden stuk in het Landbouwkundig Tijdschrift (68ste jaarg. no. 4-5) vat dr. Tromp de belangrijkste conclusies van de drie sprekers samen in zeven punten, waarvan de beide eerste luiden:

1. De wichelroede is een onbetrouwbaar instrument.

2. „Aardstraalkastjes” hebben geen enkele invloed op de vermeende slechte effecten van wichelroedebanen.

Hoe is dr. Tromp’s standpunt ten aanzien van deze conclusies? Letterlijk schrijft hij: „De eerste twee punten zal ik gaarne in algemene zin onderschrijven.” Ziezo, dat is dat. Hoeveel geschilpunten er tussen dr. Tromp en de overige wetenschapsmensen ook bestaan, allen zijn het er over eens, dat 1°. de wichelroede onbetrouwbaar is en 2°. het aardstraalkastje geen enkele invloed uitoefent. En al meent dr. Tromp dan deze beide feiten „uiterst onbelangrijk” te moeten noemen, de boeren en tuinders denken er anders over. In de praktijk van hun boeren- en tuindersbedrijf komt het juist op deze twee punten aan. De animo om handen vol geld uit te geven aan „onderzoek” met de onbetrouwbare wichelroede of aan „afscherming” met niets-uitrichtende aardstraalkastjes zal er nog geringer door worden.

Boerenbedrog

AAN „Boer en Tuinder” van 22 juni zij nog deze passage ontleend: „Door de wichelroedeloper Mieremet werd een z.g. afschermkastje geleverd aan het Ministerie van Justitie. Toen wijlen minister Donker het liet openen, bleken er alleen wat stopcontacten en stekkers in te zitten.”

Op 7 juli bracht „De Veluwepost” te Wageningen een geïllustreerd artikel over „Aardstralen en kwakzalvers —

DE NIEUWE LEDEN, die wij ditmaal mogen welkom heten, zijn:

mej. E. Funke te Amsterdam,

W. de Jongh, oudcommissaris van politie te Overveen,

G. Oldenziel, tandarts te Musselkanaal, en

J. Serlie, med. drs te Voorburg.

De wereld wil bedrogen zijn, dus bedrieg ze.” Het wijst op de ergerlijke praktijken, die allerlei „wonderdokters en wichelroedelopers” met allerlei afschermkastjes bedrijven.

Een frappant staaltje, aldus „De Veluwepost”, kregen wij dezer dagen toevallig te zien bij een landbouwer uit onze omtrek, die jarenlang lijdende is geweest aan, wat hij meende, een hardnekkige rheumatiek. De man in kwestie is nu aan de heup geopereerd en zal binnenkort zo goed als geheel zijn werk weer kunnen doen. In een gesprek dat wij met deze landbouwer hadden toonde hij ’n afschermapparaat, dat hij van een in onze gemeente wonende „aardstralenskundige” voor het luttele sommetje van f 45,— had gekocht. Bij de koop was bedongen dat het apparaat niet geopend mocht worden. Een gewichtig uitziende kwitantie, tevens langdurig garantiebewijs, waren alleszins voldoende de landbouwer van de kwaliteiten van het geheimzinnige geval te overtuigen.

Liever een jurk!

IN BIJZIJN van de koper, van wie wij (de redactie van „De Veluwepost”) het geval cadeau kregen, hebben wij het apparaat geopend en zelfs wij, die toch enigszins georiënteerd waren aangaande de inhoud van dergelijke apparaten, stonden verbluft bij de aanschouwing van de belachelijke en wel zeer simpele inhoud van het hele geval. Een flinke klos hout (vermoedelijk om het gewicht wat te verhogen) en een tweetal op de bodem aangebrachte reepjes zink, vormden het universele middel

(Slot op pag. 2)

De belachelijke en wel zeer simpele inhoud van het „afschermkastje”

DE LEIDSE WONDERDOKTER

... en zijn wonderlijke collegae!

DE LEIDSE WONDERDOKTER C. O. O. wachtte twee jaar op het wonder van een geslaagde genezing. Niet één kwam er, maar wel een dagvaarding. Op 8 oktober stond hij voor de Leidse kantonrechter, beschuldigd van onbevoegde uitoefening der geneeskunst. Vijf gevallen waren hem ten laste gelegd.

Een Hillegomse, reeds jaren moeilijk ter been door rheuma in de knieën, belandde via een advertentie bij deze kwakzalver. Gehoorzaam slikte zij de kruiden en drankjes, die hij had bereid en voorgeschreven, maar baat vond zij er niet bij. Een man, die een galsteenoperatie moest ondergaan en daartoe in een ziekenhuis zou worden opgenomen, had hij chirurgisch ingrijpen ontvallen. Hij nam de man zelf in behandeling en schreef hem poeders voor, die geheel waardeloos waren. De kantonrechter bezat nog een flink dossier van andere gevallen, waarin C. O. O. eveneens zonder enig resultaat had „ingegrepen”.

Tijdens het verhoor van de kwakzalver deelde deze mee, dat hij 1°. geen

medische bevoegdheid bezat, 2°. over „bijzondere gaven” beschikte, maar 3°. helaas niet in staat was een geval te noemen, waarbij die gaven tot uiting waren gekomen.....

De ambtenaar O.M. noemde C. O. O.'s optreden zeer ernstig en de kantonrechter zei deze kwakzalver een gevaar voor de volksgezondheid te achten. Vonnis: f 950 boete subs. 5 maanden en 20 dagen hechtenis.

Trucs en poespas

OP 12 NOVEMBER 1955 trad een 48-jarige man een café in Schalkwijk bij Utrecht binnen, waar hij de overige aanwezigen imponeerde met enige geslaagde kaarttrucs. Nog meer indruk maakte „monsieur Laval”, zoals hij zich voorstelde, met de aankondiging, dat hij paranormale gaven bezat en onder zijn patiënten zelfs Utrechtse professoren telde.

Zijn radheid van tong leverde hem terstond de kasteleines als volgende patiënte op. Hij stelde de diagnose: „Uw bloed is niet in orde”, maakte mysterieuze gebaren boven haar hoofd en completeerde de behandeling met strijkende bewegingen. De kasteleines voelde zich als herboren en verhoogde het verlangde honorarium van f 15 tot f 25. De „genezing” was echter niet van lange duur. Tijdens de zitting van de Utrechtse rechtbank, waar de kwakzalver op 9 oktober in hoger beroep terechtstond wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst, vroeg de rechter: „Heeft de bijstand van monsieur Laval iets geholpen?”

„Niets”, antwoordde de kasteleines.

Flink strafblad

MONSIEUR LAVAL, die zijn ware beroep van huisschilder angstvallig verborgen hield, had zich ook over een echtpaar ontfermd, à raison van twintig gulden per consult. De man was rheumalijder, de vrouw kreeg van de kwakzalver te horen, dat zij aan vernauwing der bloedvaten leed en „aan de rand van kanker leefde”. Bij de behandeling bediende de huisschilder zich van zijn geliefde speelkaarten.

„Op schandalige wijze heeft deze man, een doodgewone oplichter, misbruik gemaakt van zijn overtuigingskracht”, zei de Officier van Justitie, die het optreden van de pseudo-helderziende als schandelijk en misdadig brandmerkte. Verdachte J. A. M. P., die het raadzaam had geacht zich buitenslands te vestigen en niet ter zitting was verschenen, bleek reeds een strafblad met tien veroordelingen te bezitten, waarvan acht wegens oplichting.

De eis luidde f 450 of drie maanden, evenals het vonnis.

„Jaloerse wetenschap”

DE OPPERMAN JACOB P. te Stavoren, lid van de magnetiseurs- en helderziendenvereniging NWP, stond in hoger beroep voor de Leeuwarder rechtbank terecht wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst. De ambtenaar O.M. te Sneek was in appèl gegaan van het vonnis van de kantonrechter, die de opperman schuldig had bevonden, doch hem geen straf had opgelegd.

Verdachte deelde mee na een ernstige ziekte een ondefinieerbare kracht in zijn handen te hebben gevoeld. Zijn patiënten klaagden over rheuma, asthma, maagkwalen en bronchitis. Zelfs zou hij een kind van kinderverlamming hebben genezen. Als verdediger trad de NWP-leider mr Adam van Doorninck op, die volgens enige dagbladverslagen een aanval deed op de medische wetenschap, „die jaloers is op de door magnetiseurs behaalde resultaten”.

De Officier van Justitie eiste f 300, waarvan f 75 voorwaardelijk. Het vonnis van de rechtbank luidde f 15 of 5 dagen. In ons volgend nummer komen wij op deze zaak terug.

Fraai heerschap

DE DORDTSE RECHERCHE legde de hand op de bijna zestigjarige A. K., die zich ongeveer twee jaar lang in Dordrecht, Sliedrecht en omgeving aan bijzonder kwalijke praktijken schuldig heeft gemaakt. Hij was zonder beroep, doch gaf zich uit voor geneeskundige van een scheepvaartmaatschappij, hoewel hij, als zulks hem profijtelijk leek, beweerde wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst tot hoge boeten te zijn veroordeeld. Hoewel de man in die gevallen dus erkende een kwakzalver te zijn, wist hij niettemin omstreeks tien mille te „lenen” om de beweerde boeten te betalen.....

Op spiristische bijeenkomsten trad hij echter op als medicus, voorgevend geestelijk contact te hebben met overleden collegae, predikanten enz. Hij oefende een „medische” praktijk uit en wist vrouwelijke patiënten, onder wie jonge meisjes, te suggereren dat zij aan inwendige ziekten leden, waarvoor bepaalde onderzoeken nodig waren. A. K. maakte daarbij op grove wijze misbruik van het ten onrechte in hem gestelde vertrouwen. Hij zal binnenkort terechtstaan wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst, oplichting en ontucht met meisjes beneden de leeftijd van zestien jaar.

(De gegevens voor het bovenstaande zijn ontleend aan: Leidse en Nieuwe Leidse Crt.; Centrum, Nieuw Utr. Dagblad, Trouw (Utr. editie); Nieuwsblad v/h Noorden, Friese Koerier; Dordtenaar, Dordts Dagblad en Dordrechts Nieuwsblad.)

AFSCHERMKASTJE? (Slot)

tegen alle kwalen die de mensheid, inclusief zijn huisdieren en agrarische producten bedreigen.

Als het geheel in wezen niet zo bedriegelijk, kostbaar en gevaarlijk voor de gezondheid was, zou men de hele geschiedenis als een goedgeslaagde grap kunnen beschouwen. De vrouw des landbouwers had wel gelijk, toen zij destijds bij de aankoop van het dure geval als haar mening te kennen gaf: „Koop me voor dat geld maar een nieuwe jurk.”

Wij achten het onze plicht onze lezers nog eens ten overvloede te waarschuwen voor de waarde van dergelijke „afschermapparaten”, want vanzelfsprekend heeft de koper niet de minste baat van het toestel ondervonden.

Tot zo ver „De Veluwepost”, die het artikel verluchtigde met drie bijzonder onthullende foto's. Wij nemen deze bijdrage met grote instemming over. De waarde van dergelijke publicaties, die alle lagen der bevolking onder ogen komen, is groot. Moge in voorkomende gevallen niet alleen op de Veluwe, maar ook elders het wijze, nuchtere advies van moeder de vrouw de doorslag geven, als haar echtgenoot in een vlaag van bijgeloof de aankoop van een prullig „afschermkastje” overweegt: „Koop me voor dat geld maar een nieuwe jurk!”

KWIBUS KWAK

IN VELE HOEKEN DES LANDS waren ook in de afgelopen maand de groene tafels weer bedekt met processtukken betreffende kwakzalvers. Kwibus Kwak trekt nog altijd in ongetelde vermommingen door het land. Handig, welbespraakt en vertrouwenwekkend behoeft hij ternauwernood zijn slachtoffers te zoeken: de lichtgelovigen dienen zich in flinke getale bij hem aan.

Pas als de roes voorbij is, pas als de zuurverdiende penningen aan waardeloze, maar dure „consulten” en „behandelingen” verspild en de zalfjes en kruiden (soms krioelend van schimmel en ongedierte, soms vermengd met glasscherfjes!) vergeefs gesmeerd en geslikt blijken te zijn — pas dan komt de ontnuchterende kater. Maar zelfs dan heeft Kwibus Kwak nog een hoge troef: de gène der bedrogenen. Zij werpen het restant van de pillen en poeders geruisloos in het vuilnisvat en doen er verder het zwijgen toe. Zij schamen zich er voor bij de galblaas, bij de maag, bij de luchtpijp, kortom bij de neus te zijn genomen.

Hun zwijgzaamheid komt Kwibus Kwak zeer te stade, want zij spaart zijn „reputatie” en ongehinderd zet hij zijn kwaadaardige kwakzalverij voort. Zo kon hij in Leiden twee jaar lang zieken beprutsen, alvorens in zijn kraag te worden gegrepen. De rechter vroeg hem, of hij een geval kon noemen waarin zijn behandeling genezing had opgeleverd. Antwoord: „Niet één, Edelachtbare”.

Een andere verschijningsvorm van Kwibus Kwak behoefde zich slechts een Franse schuilnaam aan te meten en in een Schalkwijks café een paar... kaarttrucs te vertonen, of de kijkers leverden hem op genade of ongenade hun kranke ingewanden uit. Een dame verraste hij bij de eerste ontmoeting met de mededeling, dat zij aan vernauwing der bloedvaten leed en „aan de rand van kanker leefde”. Per consult alias smoesje rekende Kwibus Kwak twintig gulden, zodat hij op deze schalkse wijze in Schalkwijk schatrijk dreigde te worden. Toen de politie hem op het spoor kwam, nam de schalk van Schalkwijk de wijk naar het buitenland.

Ook te Dordrecht slaagde (weer een andere) Kwibus Kwak er in een goed-beklante praktijk als „geneeskundige” op te bouwen. Hij trad op spiritistische bijeenkomsten als medicus op, „leende” en passant tien mille en vergreep zich aan talrijke vrouwen en zelfs aan minderjarige meisjes. De Dordtse recherche heeft via de plaatselijke pers aan alle slachtoffers een oproep gericht hun gène te overwinnen en zich te melden.

Twee kanttekeningen zijn dienstig. De eerste is een vraag: hoe lang nog zal het grote publiek zich letterlijk en figuurlijk laten uitkleden door iedere willekeurige slimmerik, die beweert over paranormale geneeskraft te beschikken? Wordt men dan nooit wijzer? Zijn de voorbeelden dan niet talrijk en duidelijk genoeg?

De tweede kanttekening betreft de vonnissen, die onzes inziens vaak te mild zijn. In de strafmaat komt te zelden tot uiting, dat kwakzalverij een nationaal gevaar is. Wij zijn er van overtuigd, dat een aanzienlijk strengere bestraffing haar uitwerking niet zou missen en vele kwakkende kwibussen zou nopen hun kwalijke praktijken te staken. Een sinjeur met tien vonnissen op zijn strafblad, die met kaartleggen en mysterieuze gebaren aan het „genezen” slaat, is dezer dagen tot f 450 boete veroordeeld, een aderlatinkje dat de betrokkene „geen centje pijn” doet, aangezien hij voor elk waardeloos „consult” een paar tientjes rekent en de boete dus in een ommezien kan terugverdienen.

„Neemt een bepaald soort misdrijf sterk toe, dan wordt de invloed van een gevoelige strafverzwaring weldra duidelijk merkbaar”, verklaarde op 17 oktober Lord Goddard, de Britse Lord Chief Justice, op de jaarlijkse bijeenkomst van de Magistrates' Association te Londen. Kort na de oorlog werd in Engeland op zo grote schaal met postspaarbankformulieren gefraudeerd, dat de Britse P.T.T. er over dacht de faciliteiten van de postspaarbank te beperken. Dit bleek echter niet nodig, aangezien de justitie via de pers bekendmaakte, dat deze vorm van fraude voortaan met minstens drie jaar gevangenisstraf zou worden gehonoreerd; onmiddellijk verbeterde de situatie. Daarop volgde, aldus Lord Goddard, een epidemie van looddiefstallen van daken. Toen ook hiervoor zware straffen werden opgelegd, nam dit misdrijf spoedig een einde.

Wij zijn er van overtuigd, dat in Nederland een hogere strafmaat in kwakzalverszaken de kwakzalverij aanzienlijk zou intomen. Wij zijn het volkomen eens met de Amsterdamse substituut Officier van Justitie mr H. G. van Everdingen, die op 22 oktober in zijn requisitoir tegen een handoplegster zeide het te betreuren, dat de wet het bedrijven van kwakzalverij niet als misdrijf, doch slechts als overtreding aanmerkt. Straffen van enkele tientallen of honderden guldens tegen kwakzalvers, die soms meer dan een ton per jaar verdienen, sorteren geen effect.

Moge het beseft, dat de zo welig tierende kwakzalverij een schrikwekkende bedreiging van onze volksgezondheid vormt, in alle geledingen van onze rechterlijke macht alsook tot de wetgever doordringen. Ten detrimente van het veelkoppige monster, dat Kwibus Kwak heet.

Vreemde suggestie van de N.W.P.

OP 25 APRIL stond de handoplegster Mevrouw M....., lid van de magnetiseurs- en helderziendenvereniging NWP, voor de Amsterdamse kantonrechter wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst terecht. Verdediger was de NWP-leider mr Adam van Doorninck, die haar als bona fide en bijzonder bekwame zegen der mensheid afschilderde — doch haar enkele dagen later als paranormale mislukking uit de NWP zette. In onze bladen van juni en augustus hebben wij deze opzienbarende omzwaai van de NWP uitvoerig belicht.

Op 22 oktober stond Mevrouw M.... thans verdedigd door mej. mr C. C. Wamelink, in hoger beroep voor de rechtbank. De behandeling leverde geen nieuwe gezichtspunten op en de Officier van Justitie eiste bevestiging van het vonnis van de kantonrechter, f 1200 of vier maanden.

De Officier bracht ook de NWP ter sprake en laakte het feit, dat de beoordeling van de beweerde geneeskraft van hen, die zich als NWP-lid aanmelden, berust bij „een volkomen onbevoegde, een soort meneertje, een boekhoudertje”. Daaraan was het te wijten, dat zelfs verdachte's broer, die ronduit erkende geen enkele paranormale gave te bezitten, toch tot de NWP was toegelaten.

Al had de NWP-leider mr Adam van Doorninck na de behandeling voor het kantongerecht geweigerd Mevrouw M..... ook in hoger beroep te verdedigen en al had de NWP haar als lid geroyeerd, toch poogde de tweede NWP-leider, de boekhouder K. T. van der Plaats, invloed op de behandeling voor de rechtbank uit te oefenen. Enige dagen vóór de zitting wendde hij zich tot de verdachte en haar raadvrouw. Hij deelde mede graag als getuige te willen optreden om een goed woordje voor de NWP te doen, in welk geval de NWP bereid zou zijn de helft van de op te leggen boete te betalen. Mej. mr Wamelink weigerde op deze vreemde suggestie in te gaan.

De rechtbank veroordeelde verdachte tot f 750 of 75 dagen.

MEDISCH?

DAT „De Drogist”, Officieel Orgaan van de Algemene Nederlandse Drogistenbond, een rubriek „Het MEDISCHE hoekje” bevat, verdient geen afkeuring. Wel afkeuring verdient het feit, dat „Het MEDISCHE hoekje” (hoofdletters van „De Drogist”) niet door een medicus, maar door een drogist wordt verzorgd. Zolang hierin geen wijziging wordt gebracht, lijkt het juist van een QUASI-medisch hoekje (hoofdletters van ons) te spreken.

OUWE OERKRACHT

VOOR MIJ ligt een klein boekje, getiteld „Vademecum Aerozan's Kruidenlaboratorium”, afkomstig uit Leeuwarden.

Ziehier een citaat uit dit geschrift: „Gebruik de middelen van Aerozan's kruidenhuis met nieuwe hoop in uw hart. Zet een dikke streep onder uw verleden. Begin de dag niet met piekeren over de verloren dag van gisteren. Bedenk dat de geest een verstrekkende invloed van magische oorsprong op uw lichamelijk organisme heeft! Onze kruidenkuren beïnvloeden speciaal de verschillende zenuwcentra. De oerkracht opgesloten in de cel wordt door het aanhoudend gebruik van deze kruidenkuren opnieuw vrijgemaakt. Deze oerkracht, ook wel levensadem of het ene Levensbeginsel genoemd, slingert zich in een spiraalvormige lijn van stralende stof om het lichaam heen bij gezonde mensen. Bij zieke organen is de lijn gebroken. De levensstromen veroorzaken daardoor onophoudelijk kortsluiting, omdat de levensdraad, evenals bij een elektrische kabel, op verschillende punten rafelig en dun geworden is.”

Die ouwe oerkracht toch! Zo hoogbejaard en toch nog zo spiraalvormig! De hoogwetenschappelijke uiteenzetting van Aerozan's kruidenlaborant maakt het kristalhelder, dat het voor die ouwe oerkracht een koud kunstje is alle rafelige levensdraden te restauren. Een psychosomatisch-kruidkundige tapijtweverij met „stralende stof”, nietwaar, Aerozan?

Niet alleen over ouwe oerkracht, ook over andere facetten van onze gezondheid weet Aerozan knapjes te zwetsen. Wie last heeft van psychasthenie, slikke vijf weken Aerozan-tabletten-

AGENDA

van de Algemene Ledenvergadering van de Vereniging tegen de Kwakzalverij, te houden op **zaterdag 1 december 1956 's middags 15.30 uur** in het **American Hotel, Leidseplein, Amsterdam**

1. Opening.
2. Notulen van de Alg. Ledenvergadering van 26 november 1955.
3. Ingekomen stukken.
4. Jaarverslag van de secretaresse.
5. Rekening en verantwoording van de penningmeester.
6. Benoeming van een Kascommissie.
7. Verkiezing bestuursleden; het bestuur stelt voor de aftredende bestuursleden, te weten de heren L. Brest, mr J. E. Goudsmit en mr G. C. M. van Nijnatten, die zich herkiesbaar stellen, te herkieszen.
8. Bespreking van middelen, die tot het bereiken van het doel van de Vereniging kunnen bijdragen.
9. Rondvraag.
10. Sluiting.

KOM ALLEN!

nummer-zoveel. Helpt dat niet, dan is er nog altijd — ongeacht uw kwaal — het *Magicol-Gezondheidspoeder*. Gebruik bij het opstaan een theelepeltje van dit wondere, aangenaam smakende poeder. Het verlicht de taak van hart en nieren, zuivert maag en ingewanden.

Ik kan zo wel doorgaan: bedwateren is zeer waarschijnlijk te genezen, voor te hoge of te lage bloeddruk bestaan goede kruiden (merk Aerozan!) en de moeilijkheden van de overgangsjaren worden opgevangen door gebruik van *Vitalix*, waardoor spankracht en levenslust terugkeren. Ook aan het uiterlijk schoon besteedt Aerozan aandacht: aan het kruidenhuis is een beauty shop verbonden, waaraan men na afspraak een bezoek kan brengen.

Bij nader inzicht ga ik toch maar liever niet met deze kruidenkoopman in zee. Ik vraag me alleen af, in hoeveel gevallen ernstige zieken voor hun genezing gunstige tijd hebben laten voor-

bijgaan door te geloven aan de nonsens van het besproken boekje en ik zou graag willen weten, of in ons land niet de mogelijkheid kan worden geschapen ons volk te beschermen tegen kwakzalverspraktijken van dergelijk allooi.

R. E. W.

WIE NU NIET

spoedig de contributie-1956 voldoet, krijgt binnenkort de onvermijdelijke extra-incassokosten te betalen. De penningmeester heeft aan enkele honderden leden, die verzuimden te contribueren, een herinneringskaart gezonden. Men negere deze kaart niet. Door thans snel te gireren bespaart men zich zelf de extra-kosten van de kwitantieloper — en de penningmeester veel overwerk!

Stort dus nog vandaag uw contributie-1956 op:
postgiro 32237 of gemeentegiro K 1672.

AAN DE NEDERLANDSE PERS

HERHAALDELIJK bereiken ons verzoeken van redacties van dag-, nieuws- en weekbladen om overname van in ons *Maanblad gepubliceerde* artikelen. Men kan zich die moeite besparen: onzerzijds bestaat nimmer bezwaar tegen overname. Integendeel, hoe frequenter de waarschuwend stem tegen de kwakzalverij in al haar vormen wordt verheven, des te welkomer is het ons. Gaarne bronvermelding!

Toezending van een exemplaar van de bladen, waarin onze publicaties zijn overgenomen, wordt door ons zeer op prijs gesteld. Men adresseer dit aan ons redactiesecretariaat: Patroclusstraat 23, Amsterdam-Zuid.

OFFICIEEL

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”,
Lunteren, tel. K 8388 - 301.

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga,
arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buiters, apotheker, Zwolle.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, *Arts* te Amsterdam, *Voorzitter*; E. Mijnaerends, *Tandarts* te Amsterdam, *Vice-voorzitter*; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, *Secrétairesse*; L. Brest te Amsterdam, *Penningmeester*; mej. E. H. Hengeveld, *Arts* te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, *Kantonrechter* te Haarlem; Dr J. C. de Jong, *Hoofdapotheker* Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, *Dierenarts*, Veterinair Insp. v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, *Comm. van Politie* te Amsterdam; A. Verschuur, *Arts* te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, *Rechter* te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, *Referendaris* bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maanblad minimum f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5,—, voor studenten en apothekers-assistenten ..... f 2,50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: M. G. Emeis Jr, Patroclosstraat 23, Amsterdam-Z.

Opgericht 1 Januari 1881

UNIEK DUBBELMANNENKWARTET

DE NWP heeft tijdens de half november te Utrecht gehouden vergadering van haar „Commissie van onderzoek naar paranormale begaafdheden” besloten tot aanstelling van „inspecteurs voor de paranormale geneeskunst”. De bedoeling is, dat deze heren in het gehele land de controle op de praktijken van z.g. paranormale genezers (handopleggers e.d.) ter hand zullen nemen.

Uit dit NWP-initiatief blijkt:

1°. dat ook de NWP zelf gaat inzien, dat haar tot dusverre gevolgde controlesysteem ondeugdelijk is;

2°. dat men verbetering verwacht door de aanstelling van acht „inspecteurs voor de paranormale geneeskunst”;

3°. dat dit dubbelmannenkwartet, ongeacht het aantal noten dat het op zijn zang zal blijken te hebben, tot algehele waardeloosheid is gedoemd.

Herhaaldelijk is van bevoegde zijde, onder meer in het „Maandblad tegen de Kwakzalverij” door de Geneeskundig Inspecteur van de Volksgezondheid in Noordholland en Utrecht, betoogd dat het controlesysteem van de NWP op de geneeskraft der NWP-„genezers” een paskwil was en is, waaraan niet de geringste waarde mocht en mag worden toegekend. In hun periodiek en op hun propagandabijeenkomsten hebben de beide NWP-leiders mr Adam van Doorninck en K. T. van der Plaats steeds het tegendeel volgehouden, een dwaling waarvan men thans wil terugkeren.

Helaas blijkt, dat men thans de ene dwaalweg verlaat om een andere in te slaan. Want welk gezag hebben deze acht kersverse „inspecteurs voor de paranormale geneeskunst”? Geen. Een hunner heeft doctoraal examen rechten gedaan, een ander is ingenieur, weer een ander inspecteur van de Dienst Weg en Werken der Nederlandse Spoorwegen. Een medicus treffen wij in hun midden niet aan. Wel de heer K. T. van der Plaats, die reeds twee sleutelposities in de NWP bezet en ook in dit inspecteurssteam wel weer de eerste viool zal spelen. Toen wij een der fonkelnieuwe „inspecteurs” opbelden om nadere inlichtingen, weigerde hij deze te geven en verwees ons naar „inspecteur” Van der Plaats. Het is

duidelijk, dat ook deze figuur, boekhouder van beroep, dit quasi-deskundige ploegje „inspecteurs” niet acceptabel kan maken.

Voorts heeft de NWP een parapsychologische werkgroep ingesteld, welke „een onderzoek zal doen naar de eventuele paranormale factoren bij magnetiseurs en hun behandelingswijze”. Deze werkgroep is een septet, bestaande uit een parapsycholoog, drie ingenieurs, een jurist en twee predikanten. Hoewel deze werkgroep dus een facet van de „geneeskraft” der NWP-magnetiseurs wil onderzoeken, telt ook zij niet één medicus. Tenslotte is ook nog een juridische werkgroep opgericht, uiteraard onder leiding van mr Adam

van Doorninck, welke de kansen op wijziging van de bestaande wetten inzake uitoefening der geneeskunst gaat bestuderen.

Acht NWP-ers, onder wie niet één medicus, worden benoemd tot „inspecteurs voor de paranormale geneeskunst”. Zeven andere NWP-ers, onder wie niet één medicus, worden benoemd tot onderzoekers van de „geneeskraft” van mede-NWP-ers. Weer vijf andere NWP-ers gaan een gooi doen naar wetwijziging om de NWP-„genezers” toegang te verschaffen tot het arbeidsterrein der medici. Meent men nu werkelijk met deze farce de overheid en de publieke opinie voor de mal te kunnen houden?

De NWP creëerde acht „inspecteurs voor de paranormale geneeskunde”, onder wie niet één medicus...

Kwakzalvende analfabeet ook al in de NWP!

WEDEROM is voor een Nederlandse rechtbank het licht gevallen op de merkwaardige toestanden in de NWP, de Nederlandse Werkgroep voor Praktische Toepassing van Paranormaal Begeefden, welke vereniging van handopleggers en helderzienden wordt geleid door de advocaat mr Adam van Doorninck en de boekhouder K. T. van der Plaats.

Wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst stond de opperman Jacob P. uit Staveren in hoger beroep terecht voor de rechtbank te Leeuwarden. Verdachte, lid der NWP, werd verdedigd door de NWP-leider mr Adam van Doorninck, die volgens enige dagbladverslagen in zijn pleidooi een aanval meende te moeten lanceren op de medische wetenschap, „die jaloers is op de door magnetiseurs behaalde resultaten”.

In haar vonnis overwoog de rechtbank, „dat verdachte de gewraakte handelingen tot heden blijkbaar op betrekkelijk bescheiden schaal uitoefent en daarbij blijkens (voormelde) doktersuiting nog niet veel schade heeft aangericht, voorts, analfabeet als hij ter terechtzitting der rechtbank verklaarde te zijn, de draagwijdte zijner handelingen, naar valt aan te nemen, niet ten volle heeft verstaan, en in vrij povere financiële omstandigheden verkeert, en de rechtbank in dit een en ander, ondanks de principieel toch niet geringe betekenis der feiten, aanleiding kan vinden ten deze vooralsnog na te

melden lage geldboeten op te leggen”. Deze beliepen drie maal vijf gulden.

De NWP neemt wel vreemde figuren in haar kring op. Na de voor haar beschamende affaires van de Amsterdamse handoplegster Mevrouw M... en derzelve broer-taxichauffeur blijkt thans, dat de NWP evenmin aarzelt een analfabeet binnen te halen. Deze vereniging bewierookt zich zelve bij voortduring als uiterst serieus en voert daarbij onder meer aan, dat haar systeem van richtlijnen en formulieren de garantie biedt, dat uitsluitend opperbeste „genezers” tot de NWP toegang krijgen. Men werkt met vier formulieren per patiënt: de formulieren A, B en C en een enquête-formulier. Het eerste en laatste moeten worden ingevuld door de patiënt, de formulieren B en C door de handoplegger. Het geval van de

Staverense opperman leert wederom, hoe bitter weinig waarde men aan de eigen roem van de NWP moet toekennen.

Jacob P. kan als analfabeet niet lezen, hij ziet geen verschil tussen een studenten Almanak, een bundel NWP-instructies en een kookboek. Hoe kon en kan hij dan de voorschriftenpoespas van de NWP kennen en naleven?

Jacob P. kan als analfabeet niet schrijven. Hoe kon en kan hij dan de NWP-formulieren B en C invullen?

De Leeuwarder rechtbank typeert Jacob P. als een man, die de draagwijdte zijner handelingen, naar valt aan te nemen, niet ten volle heeft verstaan. En op de „resultaten” van deze kwakzalver, die niet kan lezen, niet kan schrijven en de gevolgen van zijn daden niet beseft, zou volgens zijn NWP-leider mr Adam van Doorninck de medische wetenschap jaloers zijn? Gelove het wie wil.

JAARVERSLAG over 1955

HET aantal leden en abonné's is in het jaar 1955 toegenomen met 103. Het jaar begon met 865 leden en abonné's en het aantal is nu 925 leden en 43 abonné's.

Aan de beurt van aftreden waren de volgende bestuursleden: de heren Mijnaerends en Verschuur en mevrouw Burbach. Zij stelden zich herkiesbaar en werden op de ledenvergadering bij acclamatie herkozen.

Ons maandblad heeft een grote verandering en verbetering ondergaan door het aantrekken als redacteur van de heer M. G. Emeis Jr, journalist te Amsterdam. De heer Emeis wordt bijgestaan door de heer dr R. E. Wierenga te Barchem als medisch redacteur, de heer J. E. Buiten, apotheker te Zwolle als pharmaceutisch redacteur en tenslotte door een juridisch adviseur. Tevens zijn wij veel dank verschuldigd aan de heer dr A. Melchior te Haarlem, die ons blad iedere maand opfleurt met een toepasselijke tekening.

Aan diverse politieautoriteiten wordt van nu af ons maandblad gratis toegezonden.

Een jubileumcommissie werd samengesteld bestaande uit 5 bestuursleden om de voorbereidende werkzaamheden te verrichten voor het 75-jarig jubileum van de Vereniging, te houden op 21 januari 1956.

De heer Van den Bosch, directeur van ons bureau, heeft reeds vele contacten in het land gelegd, heeft verscheidene lezingen gehouden en vele nieuwe leden aangetrokken.

In vele gevallen werd door ons bestuur contact opgenomen met de geneeskundige en andere inspecties voor de volksgezondheid, alsook met politieautoriteiten, vaak met succes.

Een aanvraag voor subsidie is bij de Regering ingediend.

Ook dit jaar hebben wij veel medewerking van pers en radio ondervonden, waarvoor wij gaarne beide instanties hartelijk dankzeggen.

STAAT VAN BATEN & LASTEN 1955

	Uitgaven	Ontvangsten
Contributies		f 4.266,—
Abonnementen		„ 191,50
Incassokosten	f 49,64	
Maandblad	„ 2.525,49	
Secretariaatsonkosten	„ 200,—	
Vergaderingen	„ 204,35	
Kleine kas	„ 17,82	
Diverse onkosten	„ 51,05	
Rente		„ 12,93
Giften		„ 4,—
Rechtskundig adviseur	„ 497,92	
Bureaunkosten	„ 1.294,45	
Nadelig saldo		„ 366,29
	<u>f 4.840,72</u>	<u>f 4.840,72</u>

Stand kasmiddelen:

Postgiro	f 4.346,04
Gemeente Giro	„ 303,93
Rijkspostspaarbank	„ 552,37
	<u>f 5.202,34</u>

De Kascommissie:

w.g. M. H. P. SITSSEN
w.g. J. W. BIRZA

De Penningmeester,
w.g. L. BREST

w.g. A. Burbach-van der Woord,
secretaresse.

Profeet met kruidenthee kwam op de koffie

DE BEVOLKING VAN SCHAGEN is klaarblijkelijk heel gezond, aldus het Noordhollands Dagblad van 9 november. Dat zou men tenminste mogen afleiden van het feit dat een genezende profeet, die zijn vrij oude blauwe bestelwagen had versierd met de Amerikaanse vlag, een chronisch gebrek aan patiënten had. Hij probeerde met volledige inzet van zijn welsprekendheid al de met jicht, spit of reumatiek behepten, de lieden met ontwrichte schouders of verstijfde knieën te bewegen tot hem te komen om ineens genezen te worden. Zijn vertogen waren wel hard. Die liefheeft moet hard zijn, betoogde de profeet. Degene die je „flessen” wil, probeert altijd om je vriendschappelijk op de rug te kloppen en op allerlei wijzen in het gevele te komen, betoogde hij. Maar als je eerlijk wil wezen, moet je hard zijn. Dat klonk allemaal veelbelovend, vonden wij.

Maar de hardheid van de profeet ging wel wat erg ver. Zo ver dat hij met zijn herhaalde betuigingen van een oprecht Christen te zijn, meer en meer de indruk wekte van allerminst christelijk te wezen. Het volstreekte gemis aan hoffelijkheid ten opzichte van de hem omringende menigte, de brutale aantijgingen en ruwe taal gingen dermate de perken te buiten, dat onze toch wel wat gewend zijnde plattelanders geen grein vertrouwen in de wonderdoener overhielden. Daar kon later zelfs de demonstratie van 's mans „macht” geen zier aan veranderen. Een boerenman ergens uit het gewest overwon zijn tegenzin in de man en wilde verlost worden van zijn stijve en pijnlijke schouder. „Je geest moet je genezen, man”, zeide de grijs-harige. „Zolang je geest omhoog blijft, voel je geen pijn.” En meteen constateerde hij al, dat zijn patiënt genezen was en genezen zou blijven. Natuurlijk, beste vrienden, moet hier een geval van hypnose ten beste zijn gegeven; hetzij dat de man door deze hypnose geen pijn meer gevoelde ofwel door die hypnose er toe gebracht werd te beweren dat het zo was. Dat kan een enkele maal gepresteerd worden door sommige personen met een krachtige wil. Toch heeft geen der omstanders erg veel vertrouwen in de aldus bewerkstelligde genezing gedemonstreerd. Integendeel, met de genezene verdwenen ook de omstanders. De pakjes met kruidenthee in de ietwat beduimelde blauwe koffer bleven volstrekt onverkocht.

HET MOET!

SINDS DE BEVRIJDING is het kostenpeil gestegen. Loonronden en prijsstijgingen hebben elkaar op de voet gevolgd. Het leven is duurder geworden, véél duurder. Ieder onzer heeft dat ervaren. Ook onze Vereniging tegen de Kwakzalverij.

Sinds de Bevrijding is de prijs van het lidmaatschap onveranderd gebleven. Ondanks alle loonronden en alle prijsstijgingen. Het Bestuur heeft het uiterste gedaan de contributie, inclusief het abonnement op ons Maandblad, constant laag te houden. Daarin is het tot dusverre geslaagd. Het Bestuur heeft echter terdege beseft, dat eens het ogenblik zou komen, waarop tot verhoging móést worden overgegaan. Eens zou de opwaartse gang van het algemeen prijspeil ook ons treffen.

Dat ogenblik is THANS aangebroken. In de jongste bestuursvergadering is besloten de contributie van f 5,— te verhogen tot f 7,50 per jaar. De beslissing is node genomen, maar zij was onafwendbaar.

Op nevenstaande pagina treft men de jaarcijfers van 1955 aan. Zij wijzen een tekort van ruim f 360,— aan. Een betreurenswaardig, doch geenszins fataal bedrag. Verenigingen met ideeële doelstellingen kampen altijd met krapheid van geldmiddelen. Maar . . . het tekort over 1956 en het geraamde tekort over 1957 zijn wél alarmerend! De kosten van Maandblad en Bureau, de beide onmisbare organen die het streven der Vereniging uitdragen, lopen gestadig op. Per 1 januari 1957 wordt het drukkerstarief ook van ons Maandblad aan een nieuwe verhoging onderworpen. Handhaving van het aloude contributieniveau zou thans neerkomen op snelle intering van onze bescheiden reserve en uiteindelijk op opheffing der Vereniging.

Het ledental is in 1956 gestegen tot 1100, een toeneming van bijna veertien procent. Ook dit verheugende en bemoedigende feit is echter niet voldoende de enorme kostenstijging te compenseren. En dus viel de onvermijdelijke beslissing: contributieverhoging. Node, maar nodig.

Het Bestuur vertrouwt, dat de leden de onontkoombare noodzaak van deze extra rijksdaalder erkennen. Moge in het komende jaar 1957 door ons aller hulp het thans verstoorde evenwicht in de financiën van onze Vereniging worden hersteld!

WAAR GAAT DAT NAAR TOE?

WIJ STIPTEN in ons vorige nummer het afkeurenswaardige feit aan, dat het officiële orgaan van de Alg. Ned. Drogistenbond „De Drogist” een rubriek „Het MEDISCHE Hoekje” bevat, welke niet door een medicus, maar door een drogist wordt verzorgd.

Een bestuurslid wees ons op „De Drogist” van 24 oktober 1956. Daarin opent de drogist J. Spaander, schrijver van de rubriek „Het MEDISCHE Hoekje”, op pagina 284 een artikel in de eveneens door hem verzorgde rubriek „Van alles en nog wat” met de zin: „Op de duur wordt het vervelend steeds maar weer te moeten ageren tegen onjuistheden verkondigd door zogenaamde medische medewerkers in dagbladen of geïllustreerde tijdschriften.”

Drogist Spaander ergert zich aan een weekblad, waarin een medicus zijn lezers aanried nimmer op eigen gelegenheid te gaan dokteren. Drogist Spaander schrijft woordelijk: „Wanneer men dan leest . . . dat men vooral geen medicamenten op eigen houtje moet aanschaffen, maar eerst hierover de dokter moet raadplegen, dan vraagt men zich af: waar gaat dat naar toe?”

Het antwoord, heer Spaander, is simpel: dat gaat naar de dokter toe, naar de geschoolde en bevoegde arts. En dat is onzes inziens voor een verstandig mens, die meent iets te mankeren, nog altijd de enige juiste koers: naar de medicus.

Punt twee, heer Spaander, is dit: geldt uw ergernis uitsluitend de „zogenaamde” medische medewerkers in dagbladen of geïllustreerde tijdschriften? Moest die ergernis niet óók „Het MEDISCHE Hoekje” gelden, dat gij als niet-medicus volschrijft en publiceert in „De Drogist”, waarvan gij tevens hoofdredacteur zijt? Is de medische vlag, waaronder gij, drogist, met uw rubriektitel „Het MEDISCHE Hoekje” vaart, niet een valse vlag? Blijkbaar maakt ge voor u zelf een uitzondering, want in uw nummer van 31 oktober komt „Het MEDISCHE Hoekje” van uw hand wederom voor . . .

SUPER-KWAKZALVERS IN AMERIKA

DE VERENIGDE STATEN waren het land van de grote, zich snel uitbreidende, vaak avontuurlijke ondernemingen. Allerlei menselijke activiteiten, die in het oude Europa stil en stemmig worden uitgevoerd, worden daar met tam-tam, snelheid en op veel grotere schaal ten uitvoer gelegd. Zo is het ook met de kwakzalverij. Een grote onderneming is de Cheiropractic, waarvan de grote man, dr Leo L. Spears, onlangs is overleden.

Deze groots opgezette kwakzalverij is slechts mogelijk, omdat de wetgeving in Amerika hiervoor ruimte biedt. De gezondheidszorg is in de Verenigde Staten een kwestie van elke staat afzonderlijk. Tot de gezondheidszorg behoort ook de geneeskundige opleiding. Daarom had men daar dan ook tot na 1900 verschillende allerellendigste medische scholen, totdat William Welch het voorbeeld gaf van een goede medische faculteit aan de John Hopkins-universiteit te Baltimore, en totdat Abram Flexner de opleiding der Amerikaanse artsen volledig publiek had gemaakt. Daarna verdween een groot aantal van die ellendige geneeskundige scholen, maar in de tussentijd hadden ook enkele kwakzalvers hun scholen kunnen oprichten en officieel bestaansrecht kunnen verkrijgen. Daarvoor was dan nodig dat verschillende leden van de wetgevende organen van een staat werden bewogen om de school officieel te erkennen. Soms zullen deze lieden die erkenning bevorderd hebben, omdat zij werkelijk geloofden, dat die kwakzalvers heel wat presteerden, maar meestal ging het met omkoperij. Dit is althans de meest aangenomen verklaring van het feit, dat er nu nog officiële en erkende kwakzalvers bestaan. Kwakzalvers dan altijd, in het oog van de officiële wetenschap en van de gewone mensen.

Schijngrondslag

CHEIROPRACTIC betekent zo iets als handvaardigheid. Die praktijk en de theorie van deze richting berusten op enkele feiten of althans op enkele schijnbare feiten. Ik heb eens een bakker gekend, die last had van *spit*; nadat hij dit weer eens gedurende twee of drie dagen had gehad, stond hij aan zijn werktafel met zijn handen op de tafel, toen plotseling het spit uit zijn rug weschoot; het leek er dus precies op alsof de ene wervel niet op de andere gepast had, maar nu ineens op zijn plaats terugkwam. De mensen van de cheiropractic verklaren op deze wijze alle ziekten.

Ik heb natuurlijk, evenals andere artsen, talloze gevallen van spit gezien, doch slechts eenmaal zulk een duidelijk geval van plotseling verdwijnen, waarbij men mag denken aan gebrekkige

Cheiropractie

aanpassing van twee wervels ten opzichte van elkaar. De mensen van de cheiropractic schrijven aan deze slechte aanpassing van de wervels onderling alle ziekten toe, ja zelfs kanker.

De laatste grote man van deze richting is thans overleden aan een hartziekte te Denver (Colorado), waar het grote cheiropractische ziekenhuis staat, dat binnenkort enkele duizenden bedden zal hebben. Spears kreeg reeds een aanklacht van dood door schuld, zes weken na de opening van zijn kliniek, maar werd vrijgesproken. Hij diende toen een aanklacht in tegen de staatsambtenaren, die hem beschuldigd hadden, en vroeg 300.000 dollar schadevergoeding, maar kreeg geen cent. Uit de aard der zaak werd hij ook later nogal eens aangevallen. Hij diende dan een klacht in, en vroeg schadevergoeding, in alle gevallen tezamen voor 36 miljoen dollar, maar nooit kreeg hij een cent. Hij had dus wel van de wetgevende macht het recht gekregen om geneeskunde uit te oefenen, maar de rechterlijke macht achtte zich niet verplicht, zijn reputatie te handhaven of te verdedigen.

Handige reclame

KORT VOOR ZIJN DOOD maakte hij nog grote reclame (Time) voor zijn bestrijding van kanker en *multiple sklerose*. Deze reclame is zeer goed opgezet; Spears heeft een uitnodiging gezonden aan honderd kranten en verenigingen om het adres op te geven van een lijder aan kanker of multiple sklerose. Dit laatste is een zenuw-ziekte, die langzaam verloopt, soms ook nog wel lange tijd stilstaat, vooral gekenmerkt is door voortschrijdende verlammingen van de benen, van de spraak en door blindheid; het verloop der ziekte neemt vaak wel tientallen jaren in beslag.

Het ziekenhuis van Spears in Denver zou dan honderd van deze lijdens gratis verplegen. Maar er zijn ook wel verschillende voorwaarden aan verbonden.

Bij de lijdens aan kanker moeten de vitale organen intact zijn; en tot de vitale, dus levenswichtige organen, zullen toch wel hart, longen, nieren, lever en ingewanden gerekend worden. Bovendien weet men, dat uitwendige kanker, dus bijna uitsluitend van de huid, bijna steeds zeer goed geneeslijk is. Dus een patiënt, wiens vitale organen gezond zijn, maakt overal een goede kans.

En de patiënt aan multiple sklerose moet in staat zijn te lopen; dan is er inderdaad een kans, dat de ziekte niet

verder voortschrijdt, en dan kan er met enige moeite toch wel reclame mee gemaakt worden. De campagne is dus wel aardig opgezet; en het mooiste daarbij is, dat men de couranten, die een patiënt sturen, nu ook gemakkelijk kan verleiden tot meer publiciteit.

Maar het ziekenhuis in Denver is ook een algemeen ziekenhuis, heeft ook röntgenapparaten enzovoort, en gaat er bovendien trots op niet naar winst te streven. Dit is voor Nederlandse oren heel vreemd, want hier maakt geen enkel ziekenhuis winst. Maar daarvan afgezien, wat is winst? Als de directeur zichzelf een zeer groot salaris toekent?

De Verenigde Staten zijn het land van de grote golven der maatschappelijke beweging. Daarvoor is de samenleving aldaar blijkbaar geschikt; anderen zullen zeggen, dat de Amerikaanse samenleving daaraan onderhevig is. Maar op verschillende gebieden zijn de golven in de laatste tientallen jaren vlakker geworden. De instituten, die daaruit zijn voortgekomen, zullen het wel niet eeuwig uithouden, en in de laatste tientallen jaren zijn er mijns inziens geen grote georganiseerde kwakzalverijen bijgekomen; hoogstwaarschijnlijk is er over honderd jaar niets meer van de cheiropractic over. In Europa zijn dergelijke bewegingen gedeeltelijk tot stilstand gekomen; de homeopathie bloeit niet, en het magnetisme is toch een weinig briljante affaire. De Amerikaanse grote kwakzalvers-systemen zullen ook wel uitsterven, tegelijk met hun slachtoffers.¹⁾

DR TH. H. SCHLICHTING

¹⁾ Overgenomen uit „de Volkskrant”, met toestemming van redactie en auteur, arts te Amsterdam.

5
VIJF

ALS LID onzer Vereniging mochten wij gedurende de afgelopen maand inschrijven de Vereniging Bedrijfsgeneeskundige Dienst te Deventer, alsmede de heren:

dr ir C. K. van Daalen, landbouwkundig ingenieur te Bilthoven,

dr H. J. J. Fesevur, arts voor inwendige ziekten te Den Haag,

J. W. de Groot, arts te Den Haag en
G. Noorduijn, arts te Amsterdam.

VERWIJT EN VERWEER

Onjuiste aantijgingen jegens de Vereniging tegen de Kwakzalverij en een harer bestuursleden

IN ZIJN PLEIDOOI voor de Amsterdamse handoplegger-helderziende A. A. H. heeft mr G. E. Kruseman, zelf „patiënt” van zijn cliënt, zich op 4 december een aantal opmerkingen veroorloofd, die om weerlegging vragen.

Mr Kruseman lanceerde een felle aanval op „een Amsterdamse commissaris van politie, wiens naam hij niet wilde noemen, maar die bij de afdeling Zwendelzaken resideerde”. Pleiter omschreef zijn anonusus zo nauwkeurig, dat hij ieder een liet weten dat hij doelde op commissaris H. Dijkstra, chef groep A van de Recherchedienst der hoofdstedelijke politie en als zodanig belast met de bestrijding van zwendel in al zijn vormen.

Mr Kruseman lanceerde zijn aanval zo nadrukkelijk, dat een dagblad hem in een „kop” verwerkte: „Politiecommissaris voor de rechtbank gekritiseerd” en een ander dagblad er een hoofdartikel aan wijdde, dat aldus eindigde: „Terwijl de overheid, en dit geldt dus ook voor elke autoriteit afzonderlijk, immer een wakend oog over deze genezers moet laten gaan en zo nodig straf moet ingrijpen, moet men zich tevens hoeden voor fanatisme. En zeker voor acties die een persoonlijk karakter dragen.”

Al dit ogenschijnlijk zo zware geschut wordt echter terstond het zwijgen opgelegd door de simpele werkelijkheid: de Amsterdamse recherche maakte inderdaad diverse malen proces-verbaal op tegen H., doch de aanleiding daartoe waren telkenmale... klachten van H.'s eigen „patiënten”! Kennelijk waren niet alle klanten van H. over diens praktijken zo tevreden als mr Kruseman de Amsterdamse rechtbank wilde doen geloven.

Mr Kruseman beweerde voorts, dat minister Donker vervolging van H. steeds had tegengehouden, maar dat commissaris Dijkstra na de dood van de minister de „achtervolging” van H. had doorgezet. Wederom logenstraffen de feiten ook deze beschuldiging. H. stond in 1953 en '54 drie maal terecht; de vonnissen waren boetes van 400, 200 en 500 gulden alsmede inbeslagneming van H.'s instrumentarium. Deze processen vielen alle in de ambtsperiode van mr. L. A. Donker, die in februari 1956 overleed.

Volgens de dagbladverslagen beweerde mr Kruseman voorts, dat commissaris Dijkstra in een radiolezing H. een oplichter heeft genoemd. Zijn deze verslagen juist (wij waren helaas niet in de gelegenheid de rechtbankzitting bij te wonen), dan moet men deze opmerking ronduit als een onwaarheid bestempelen. Voorjaar 1956 heeft commissaris Dijkstra twee radiolezingen gehouden in de voortreffelijke Vara-cyclus „Zij willen u wel helpen”, die in kwakzalverskringen aanzienlijke schrik en woede teweegbracht. In geen van beide is H. genoemd, laat staan een oplichter genoemd.

Twee dagbladen openden hun rechtbankverslag met deze uitlating van mr Kruseman: „In de Vereniging tegen de Kwakzalverij is een groep, die een objectief wetenschappelijk onderzoek van de paranormale begaafdheid vreest.” Hierbij wrijft men zich toch waarlijk de ogen uit.

Het kon langzamerhand bekend zijn, dat én in ons Maandblad én door commissaris Dijkstra een onderzoek als bovenbedoeld met grote instemming is begroet. Zodra de „Stichting inzake het vraagstuk der paranormale geneeskunde en haar maatschappelijke betekenis” werd opgericht, maakte ons Maandblad (maart '56) daarvan uitvoerig gewag, met vermelding van de namen van voorzitter, bestuursleden en adviseur. Hieraan werd toegevoegd: „De Vereniging tegen de Kwakzalverij, die herhaaldelijk op een onderzoek naar wezen en waarde der z.g. paranormalen heeft aangedrongen, juicht het doel van de Stichting uiteraard toe.

Commissaris Dijkstra vermeldde in zijn radiotoespraak van 27 april 1956 de oprichting van de Stichting eveneens uitvoerig, waarna hij vervolgde: „Van harte mogen we hopen, dat de Stichting er in zal slagen de huidige strijd over het al of niet bestaan van paranormale geneeskunst te beslechten. Van het resultaat — hetzij positief, hetzij negatief — zal het afhangen, of een doeltreffende regeling en ordening van het probleem der onbevoegde genezers mogelijk zal zijn.”

PRO MEMORIE zij vermeld, dat H. de hoofdpersoon was van ons artikel „Roekeloze hocuspocus” (sept. 1955). Daarin werd beschreven, hoe H. de „medicijnen” voor zijn „patiënten” koos: alle kruiden in buisjes in een cirkel op een rond bord opstellen, een tik geven tegen een boven het midden van het bord opgehangen stiftje — en dan maar afwachten, welke kant het uitslingerde! Was een of ander kruid niet voorradig,

dan schreef H. het nummer van het lege buisje op een papiertje, dat de „patiënt” dan enige weken tussen lichaam en lingerie moest dragen...

In ons nummer van juni 1956 wijdden wij aan de zitting van het Kantongerecht de bijdragen „Peperdure „medicijn”: alcohol en water” en „Drie helderzienden verkeken zich”, waarin H.'s pipetflesjes P1 en P2, alsmede het geval-Ootmarsum ter sprake kwamen.

Vijfde zaak

DE AMSTERDAMSE RECHTBANK veroordeelde A. A. H. op 18 december tot f 1000 boete en vier maal 14 dagen hechtenis voorwaardelijk, met een proeftijd van 2 jaar.

Inmiddels had voor het kantongerecht reeds de vijfde strafzaak tegen A. A. H. een aanvang genomen. Deze was aan het rollen gebracht, doordat na de dood van een H.'s „patiënten” door een nabestaande een aanklacht was ingediend. Behalve dit geval werden H. nog drie andere gevallen van doktertje spelen ten laste gelegd. Vonnis: 4 maanden voorwaardelijk, met de uitdrukkelijke voorwaarde dat H. zijn „genezingspraktijken” staakt.

UIT DE OUDE PILLENDOS

„EERLOOS GEWIN”

IN HET ZEVENDE JAAR der Bataafse Vrijheid, op 8 juli 1801, deed de Municipaliteit van de stad Dordrecht en Merwede een bekendmaking aanplakken op de plaatsen „daar zulks te doen gebruikelijk is”. Het doelwit was paal en perk aan de kwakzalverij te stellen.

De bekendmaking verbood het aankondigen van „eenigerhand geheime geneesmiddelen” door het uitdelen of aanplakken van biljetten, als ook het verkopen en toedienen van zulke middelen „of door voorgewende geheimzinnige geneesmiddelen uit de ligtgevoeligheid der Ingezetenen een eerloos gewin te zoeken”. Kwakzalvers, kasjeslopers, olieverkopers en andere zodanige onbevoegde personen mochten hun pretense kunst in en om Dordrecht niet uitoefenen, op straffe van verbanning; ook het verkopen en uitventen van medicamenten werd hun ontzegd.

Tand- en kiesmeesters en anderen die zich op het behandelen van bijzondere gebreken toelieden, mochten slechts werkzaam zijn na voor een deskundig College examen te hebben gedaan. Aan alle courantiërs van het Dordtse ressort werd verboden door hun nieuwspapieren „de kwakzalverij en het debiet van geheime geneesmiddelen te bevorderen en speciaal enige advertentien voor genezing van ziekten en gebreken of van geheime geneesmiddelen in hunne couranten te plaatsen” zonder goedkeuring van of namens het Agentschap der Nationale Opvoeding.

Het Collegium Medicum werd verzocht op de naleving der bekendmaking toe te zien en van overtredingen terstond aangifte te doen. Op enige coniventie (oogluiking) behoeften de zondaren niet te rekenen.

POLIOPAMFLET

IN HET WESTEN DES LANDS zijn hier en daar pamfletten verspreid, getiteld: „De oorzaak der z.g. kinderverlamming is inenting!” en voorzien van een tekening van Magere Hein in doktersjas en met injectiespuit. Het vulgair gestelde en van taalfouten wemelende stencil is een uitgave van „Blijmare voor zieken” te Rotterdam.

De pamfletschrijver neemt geen blad voor de mond. Hij voorspelt verdervende epidemiën, die vast niet te voorkomen zijn. De pokken zullen onverwacht opduiken. Inenting is dwaas, onzinnig, vloekend tegen alle rede en zedelijkheid, ongerijmd. Antibiotica veroorzaken een „hele waslijst” van ziekten. Vaccins en sera zijn verderfelijik. De medische wetenschap, die er niets van weet, zit met de handen in het haar en bindt — mirabile dictu — met die handen de massa een blinddoek voor de ogen. En zo voort.

Een Rotterdamse, die een exemplaar ontving, zond het naar het Algemeen Dagblad met de vraag: „Acht u het verantwoord met dergelijke lectuur vele mensen in angst en twijfel te brengen?” Het blad antwoordde in zijn kolommen van 27 oktober: „Nee, mevrouw, dit is beslist onverantwoord. Het is een gevaarlijk en onzinnig verhaal. Van onderwerpen als deze dienen kwakzalvers af te blijven. Daar hebben wij onze medici voor. En de Nederlandse medici hebben in de loop van ontelbare jaren bewezen wat zij waard zijn: enorm veel. Papiertjes, zoals u mij toezond, moet u voortaan in de bekende mand laten zakken.”

Een ander exemplaar belandde bij dr A. Bouhuys, arts te Appelscha, die het ons doorzond met het volgende commentaar. „Uiteraard is de poliomyelitisvaccinatie nog een onderwerp van research en zijn er in den beginne inderdaad ongelukken voorgekomen met het vaccin van één bepaalde firma. Ook thans wordt echter in de Verenigde

Motto voor 1957:
WINT NIEUWE LEDEN!

Staten op uitgebreide schaal ingeënt zonder dat men verneemt van poliomyelitisgevallen die redelijkerwijs aan het vaccin kunnen worden toegeschreven. Ook in Denemarken, waar de bevolking zich de ernstige epidemie van 1952 nog al te goed herinnert en waar dus grote belangstelling bestaat voor de gratis vaccinatie van personen onder 40 jaar, heeft men hiermee gelukkig geen kwade ervaring. De schrijver van het pamflet weet waarschijnlijk niet, dat in Kopenhagen thans nog meer dan twintig patiënten worden verpleegd, die in 1952 deze ziekte kregen en thans nog met kunstmatige ademhaling worden behandeld; zij zullen nooit weer zelfstandig kunnen ademen. Een goede prophylaxe van deze ziekte is dan ook een zeer begerenswaardig iets. Het is zeer te betreuren, dat deze mogelijkheid op zulk een emotionele wijze a priori wordt afgewezen, zoals in dit pamflet geschiedt.”

GIFT

DE Vereniging tegen de Kwakzalverij ontving een gift van de Ancient Order of Foresters, van welk stoffelijk blijk van waardering voor haar streven en strijd zij met grote erkentelijkheid melding maakt.

	No.
Jongkees, Rede prof. dr L. B. W.	2
Kanker-kwakzalvers 4,	5
Keulemans, N. — overleden	6
Keuringsraad O.A.G.G.	7
Kruidenthee	12
Kwak, De wrede	7
Kwak, Kwibus	11
Kwak zag kleur	6
Leugemors	2
Lief doktertje 9,	10
Lief Omaatje	7
„Magnetiseur misdadiger?”	9
Magnetiseur-oplichter	8
„Medicijn”, Peperdure	6
Mesmerisme 2,	4
Mevrouw M. 5, 6,	11
Muntendam, Rede prof. dr P.	2
NWP 2, 3, 5, 6, 8, 11,	12
Oosterhuis, Dr R. A. B.	1
Paranormale geneeskunde, Bestaat zij?	3
Pillendoos, Uit de oude	12
Poliopamflet	12
Request aan Minister van Justitie	3
Rheuma, zie Baken	
Rotterdam's hoofdcommissaris	10
Sachsenwald, Tovenares van	7
Spaan, kwakzalver	9
Subsidie K.W.F.	9
Talisman Sator	10
Tandtechnici, Verscherpt vervolgingsbeleid jegens	5
Tandtechnicus, Knoeiende	9
TBC-haard, Wandelende	3
Trefoon-eieren	7
Wonderdokter met attracties	4
Wonderdokters	11

REGISTER JAARGANG 1956

	No.		No.
Aardstraaltjes	8	Doorninck, mr Adam van	zie NWP
Aerozan-kruiden	11	Drogist, De	7, 11, 12
Afschermkastjes 1, 7,	11	Dropwater, Duur	7
Baken Anti-Rheuma 1, 3, 5,	9	Foresters, Gift der	12
Bokken van de boekhouder	8	Funke, Rede dr H. H.	2
Chiropraxie	10, 12	„Geneeskrachtige planten”	9
Cleveringa, ir O. J. 1, 4,	6	Helderzienden verkeken zich	6, 8
Contributieverhoging	12	„Helderziende speurkunst”	10
Croiset, G.	8	Hoogfrequente stralen	1
Daalen, dr ir C. K. van	8	Illustraties van dr A. Melchior	passim
Dokter in Huis, De 8,	9	Jaarverslagen 1955	12

OFFICIEEL

Bureau der Vereniging:

D. H. van den Bosch, „Welgelegen”, Lunteren, tel. K 8388 - 301.

Redactie:

Medisch redacteur: dr R. E. Wierenga, arts, Barchem.

Pharm. redacteur: J. E. Buitter, apotheker, Zwolle.

Bestuur van de Vereniging tegen Kwakzalverij: Dr H. H. Funke, Arts te Amsterdam, Voorzitter; E. Mijnaerends, Tandarts te Amsterdam, Vice-voorzitter; Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Fred. Hendriklaan 40, Naarden, Secretaresse; L. Brest te Amsterdam, Penningmeester; mej. E. H. Hengeveld, Arts te Zwolle; Mr J. E. Goudsmit, Kantonrechter te Haarlem; Dr J. C. de Jong, Hoofdapotheker Binnengasthuis te A'dam; Dr H. H. Scholten, Dierenarts, Veterinair Insp v. d. Volksgezondheid te Haarlem; H. Dijkstra, Comm. van Politie te Amsterdam; A. Verschuur, Arts te Amsterdam; Mr J. D. van den Berg, Rechter te Arnhem; Mr G. C. M. van Nijnatten te Voorburg, Referendaris bij het Ministerie van Justitie.

Lidmaatschap der Vereniging incl. Maanblad minimum f 5.—, voor studenten en apothekers-assistenten f 2.50. Adres voor het opgeven van leden en abonné's: Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, A'dam-Z. Postgiro van de Ver. 32237 te Amsterdam - Gem. Giro K 1672.

KONINKLIJKE DRUKKERIJEN
LANKHOUT-IMMIG N.V.
Den Haag — Uitgeefster

Abonnement per jaar franco per post bij vooruitbetaling f 5.—, voor studenten en apothekers-assistenten . . . . . f 2.50
Administratie Maandblad:
Mevr. A. Burbach-v. d. Woord, Prins Frederik Hendriklaan 40, Naarden, tel. 02959/9114.